

سازمان خصوصی سازی
IRANIAN PRIVATIZATION ORGANIZATION

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

گزارش طرح

ارزیابی عملکرد شرکت های واگذار شده توسط سازمان خصوصی سازی

کارفرما: سازمان خصوصی سازی

مجری: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

(ابراهیم التجائی و همکاران)

جلد سوم: فصل ۸؛ گزارش مدیریتی

بهار ۱۳۹۶

فهرست مطالب

۴	بخش اول: کلیات
۵	۸-۱-۱- مقدمه
۶	۸-۱-۲- مدل ارزیابی عملکرد شرکت‌های واگذار شده
۱۰	۸-۱-۳- شرکت‌های مورد بررسی
۱۲	بخش دوم: اجرای مدل ارزیابی عملکرد شرکت‌های واگذار شده
۱۳	۸-۲-۱- مقدمه
۱۳	۸-۲-۲- رتبه‌بندی شرکت‌های مورد بررسی به تفکیک هر شاخص و مجموع امتیازات
۳۰	۸-۲-۳- رتبه‌بندی شرکت‌های مورد بررسی به تفکیک استان‌ها بر اساس مجموع امتیازات کل
۳۲	۸-۲-۴- رتبه‌بندی شرکت‌های مورد بررسی به تفکیک روش واگذاری بر اساس مجموع امتیازات کل
۳۶	۸-۲-۵- رتبه‌بندی شرکت‌های مورد بررسی به تفکیک اندازه شرکت بر اساس مجموع امتیازات کل
۴۰	بخش سوم: تعدیل و اجرای مدل ارزیابی عملکرد شرکت‌های واگذار شده بر اساس نوع صنعت
۴۱	۸-۳-۱- مقدمه
۴۱	۸-۳-۲- طبقه‌بندی شرکت‌ها به صنایع مختلف
۴۳	۸-۳-۳- رتبه‌بندی صنایع مختلف بر اساس مدل ارزیابی عملکرد شرکت‌های واگذار شده (قبل از تعدیل)
۴۵	۸-۳-۴- تعدیل مدل ارزیابی عملکرد شرکت‌های واگذار شده بر اساس نوع صنعت
۴۷	۸-۳-۵- رتبه‌بندی شرکت‌ها به تفکیک صنایع بر اساس مدل تعدیل شده ارزیابی عملکرد
۵۸	۸-۳-۶- مقایسه تطبیقی برخی از شاخص‌های منتخب شرکت‌های واگذار شده با صنعت
۵۹	۸-۳-۶- تحلیل وضعیت کلی شرکت‌های واگذار شده در هر گروه با صنعت مربوطه
۶۲	بخش چهارم: مطالعه‌ی موردی برخی از شرکت‌های واگذار شده
۶۳	۸-۴-۱- مقدمه
۶۳	۸-۴-۲- شرکت‌های منتخب جهت بررسی مطالعه
۶۴	۸-۴-۳- معرفی شرکت‌های مورد مطالعه
۶۴	۸-۴-۳-۱- شرکت صنایع دریایی ایران (صدرا)
۶۶	۸-۴-۳-۲- مصاحبه انجام شده پیرامون وضعیت شرکت صدرا
۶۶	۸-۴-۳-۳- دلایل موفقیت یا عدم موفقیت واگذاری شرکت صدرا
۶۷	۸-۴-۳-۴- شرکت صنایع آذراب اراک
۶۹	۸-۴-۳-۵- مصاحبه انجام شده پیرامون وضعیت شرکت آذراب
۷۰	۸-۴-۳-۶- دلایل موفقیت یا عدم موفقیت واگذاری شرکت آذراب
۷۰	۸-۴-۳-۷- شرکت ذوب آهن اصفهان

۷۲	۸-۴-۳-۸ مصاحبه انجام شده پیرامون وضعیت شرکت ذوب آهن اصفهان
۷۳	۸-۴-۳-۹ دلایل موفقیت یا عدم موفقیت واگذاری شرکت ذوب آهن
۷۳	۸-۴-۳-۱۰ شرکت کنتورسازی ایران
۷۵	۸-۴-۳-۱۱ مصاحبه انجام شده پیرامون وضعیت شرکت کنتورسازی
۷۶	۸-۴-۳-۱۲ دلایل موفقیت یا عدم موفقیت واگذاری شرکت کنتورسازی
۷۷	۸-۴-۳-۱۳ شرکت مخابرات ایران
۷۹	۸-۴-۳-۱۴ مصاحبه انجام شده پیرامون وضعیت شرکت مخابرات ایران
۸۰	۸-۴-۳-۱۵ دلایل موفقیت یا عدم موفقیت واگذاری شرکت مخابرات ایران
۸۱	۸-۴-۲ ارائه راهکارهای پیشنهادی لازم جهت تقویت نقاط مثبت و کاهش نقاط منفی در واگذاری ها .....
۸۴	بخش پنجم: جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

بخش اول: کلیات

یکی از مهم‌ترین جنبه‌های مباحثات در علم اقتصاد از آغاز شکل‌گیری این دانش تاکنون موضوع نقش دولت در اقتصاد بوده است. کلاسیک‌ها و نئو کلاسیک‌ها حداقل حدافل دخالت دولت را به عنوان نخستین اصل مکتب خود بیان نمودند و فعالیت‌های لازم دولت را تنها در اعمال حقوق مالکیت، دفاع ملی و آموزش و پرورش همگانی منحصر دانستند. پس از بحران دهه ۱۹۳۰ با ظهور پارادایم کینزی، موضوع دخالت دولت در اقتصاد شکل تازه‌ای به خود گرفت. کینز اگرچه سیاست‌های بودجه-ای دولت را دارای آثار مهم و مفیدی برای اقتصاد دانست ولی لزوم دخالت دولت در اقتصاد را نه به معنای انکار اقتصاد بازار بلکه در جهت تقویت و رفع موانع کارایی آن مطرح نمود. مجادلات نظری در محافل علمی در مورد دخالت دولت و متقاعد شدن مدیران و تصمیم‌گیران اجرایی و سیاسی کشورها نسبت به تخصیص غیر بهینه و ناکارآمد منابع تولید در اثر گسترش حجم دولت و بروز اختلالات در ابعاد مختلف اقتصادی، فکر و ایده بازنگری را در سهم و اندازه دخالت دولت جدی‌تر نمود. سرانجام در پایان دهه ۱۹۷۰ و آغاز دهه ۱۹۸۰ در کشورهای صنعتی توسعه‌یافته و برخی کشورهای در حال توسعه، بحث سیاست خصوصی‌سازی و کاهش حجم دخالت دولت به منظور رفع اختلالات به طور جدی مورد توجه قرار گرفت.

با نگاهی گذرا به تعاریف متعدد ارائه شده از خصوصی‌سازی، می‌توان مفاهیمی از قبیل «بهبود عملکرد شرکت‌ها»، «انتقال مالکیت و مدیریت»، «آزاد سازی»، «بازارگرا کردن»، «ایجاد شرایط رقابتی»، «کسب درآمد برای دولت از واگذاری»، «حذف مقررات دست و پاگیر» و... را در مجموعه اهداف خصوصی‌سازی ملاحظه نمود. در این اهداف هم جنبه‌های کلان اقتصادی و هم جنبه‌های خرد آن دیده می‌شود. ولی مسلماً برنامه‌های مختلف خصوصی‌سازی در دسترس به همه این اهداف به یک اندازه موفقیت‌آمیز نیستند. از این‌رو، تمام کشورهای دارای برنامه خصوصی‌سازی به منظور آگاهی از نتایج و دستاوردهای این برنامه، به طور مستمر اقدام به بررسی و ارزیابی آن می‌کنند. طبیعتاً ارزیابی این برنامه در ابعاد کلان و خرد اقتصادی، ابزارها، روش‌ها و ملاحظات خود را دارد.

سازمان خصوصی‌سازی ایران نیز از سال ۱۳۸۷ تاکنون چندین بار اقدام به ارزیابی عملکرد شرکت‌های واگذار شده نموده است. شرح این ارزیابی‌ها در فصل بعد خواهد آمد. در ادامه ارزیابی‌های پیشین این سازمان، پژوهش کنونی، با توجه و تأکید بر جنبه خرد اقتصادی، بر آن است تا به ارزیابی عملکرد بنگاه‌های واگذار شده بپردازد. از جنبه خرد اقتصادی یکی از مهم‌ترین اهداف خصوصی‌سازی «بهبود عملکرد» بنگاه‌های اقتصادی است. در این زمینه پرسشی که باید همواره مطرح نمود این است که آیا با واگذاری شرکت‌های دولتی به بخش خصوصی، عملکرد آن‌ها در حوزه‌های مختلف از جمله سودآوری، استفاده از تسهیلات، بهره‌وری، سرمایه، اشتغال، توسعه و مواردی از این قبیل بهبود یافته است؟

برای پاسخگویی به این پرسش مهم نیاز به ارزیابی مستمر عملکرد برنامه خصوصی سازی در زمینه های یادشده وجود دارد. با معرفی و پیاده سازی یک مدل ارزیابی عملکرد شرکت های واگذار شده، می توان مشخص نمود که آیا عملکرد شرکت های واگذار شده در زمینه های مختلف بهبود یافته است یا خیر؟ بر پایه نتایج حاصل از ارزیابی علمی و روشمند عملکرد شرکت های واگذار شده می توان پاسخ علمی و با پشتوانه به صحت و سقم نظریات و تصورات موجود درباره آثار اجرای برنامه خصوصی سازی ارائه داد.

۸-۱-۲- مدل ارزیابی عملکرد شرکت های واگذار شده

در ابتدا مدل اولیه سازمان خصوصی سازی به همراه متغیرهای مدنظر و امتیازهای هر کدام در اختیار گروه تحقیق قرار گرفت و پس از آن با انجام مطالعات کامل و بررسی مدل های مشابه در مطالعات داخلی و خارجی، مدل پیشنهادی گروه تحقیق به شرح زیر به سازمان خصوصی سازی ارائه و مورد تأیید قرار گرفت.

جدول ۸-۱- مدل ارزیابی عملکرد

معیار	شاخص	نماد	حداکثر امتیاز	پیش بینی وضعیت	نحوه محاسبه
سودآوری	میزان سود سالانه	NP	۷	B<A	سود خالص به قیمت ثابت
	بازده دارایی ها	ROA	۳	B<A	سود خالص نسبت به مجموع دارایی ها
	بازده حقوق صاحبان سهام	ROE	۳	B<A	سود خالص نسبت به حقوق صاحبان سهام
	بازده فروش	ROS	۳	B<A	سود خالص نسبت به فروش
	حاشیه سود عملیاتی	OPS	۲	B<A	سود عملیاتی نسبت به فروش
	کارایی عملیاتی	NIE	۲	B<A	سود خالص نسبت به تعداد کارکنان
	جمع		۲۰		
نسبت های بدهی	بدهی به دارایی	DOA	۳	B>A	بدهی کل نسبت به دارایی کل
	بدهی بلندمدت به حقوق صاحبان سهام	DOE	۲	B>A	بدهی بلندمدت نسبت به حقوق صاحبان سهام

		۵	جمع		
-	B<A	۶	NL	میزان جذب تسهیلات جدید	تسهیلات
مانده تسهیلات نسبت به کل بدهی	B>A	۲	LOD	سهم تسهیلات از بدهی	
هزینه مالی نسبت به کل بدهی	B>A	۲	FOD	سهم هزینه مالی از بدهی	
		۱۰	جمع		
نسبت ارزش افزوده به کل داده با کسر مصارف واسطه	B<A	۸	TP	بهره‌وری کل	بهره‌وری
نسبت ارزش افزوده به هزینه کل نیروی کار	B<A	۵	LP	بهره‌وری نیروی کار	
نسبت ارزش افزوده به هزینه استفاده از سرمایه	B<A	۵	KP	بهره‌وری سرمایه	
نسبت ارزش افزوده به هزینه انرژی مصرف شده	B<A	۳	EP	بهره‌وری انرژی	
نسبت ارزش افزوده به هزینه مواد اولیه	B<A	۳	RP	بهره‌وری مواد اولیه	
		۲۴	جمع		
تعداد کل کارکنان	B<A	۱۰	EMP	اشتغال	اشتغال
حفظ تعداد کارکنان نسبت به زمان واگذاری	--	۵	EMPS	حفظ اشتغال	
		۱۵	جمع		
ارزش حقیقی افزایش سرمایه از محل آورده نقدی	B<A	۷	COK	افزایش سرمایه از محل آورده نقدی	سرمایه
ارزش حقیقی سرمایه ثبت شده	B<A	۳	NOK	سرمایه	
		۱۰	جمع		
ارزش حقیقی کل دارایی‌ها	B<A	۲	TA	ارزش کل دارایی‌ها	توسعه

فروش کل حقیقی	B<A	۲	TS	فروش کل
ثبت برند	B<A	۲	BRAND	ثبت برند
هزینه تحقیق و توسعه حقیقی	B<A	۲	R&D	هزینه تحقیق و توسعه
هزینه بازاریابی و تبلیغات حقیقی	B<A	۲	M&A	هزینه بازاریابی و تبلیغات
ارزش صادرات حقیقی	B<A	۳	EXP	ارزش صادرات
مالیات پرداختی حقیقی	B<A	۳	TAX	مالیات پرداختی
		۱۶		جمع
۱۰۰			جمع کل امتیازات	

در مدل مورد استفاده تمام متغیرهای مطلق با شاخص قیمت مناسب به متغیرهای حقیقی تبدیل شدند. به منظور امتیازدهی هر شاخص باید وضعیت مطلوب مشخص گردد بدین منظور (B<A) به معنی مطلوب بدون رشد متغیر مربوطه در دوره بعد^۱ از واگذاری نسبت به دوره قبل^۲ از واگذاری است و (B>A) عکس حالت فوق است.

شاخص میزان جذب تسهیلات جدید در گروه تسهیلات، از تفاوت مجموع وام‌های اخذ شده شرکت با بازپرداخت وام‌های قبلی در صورت جریان وجوه نقد هر سال مالی شرکت‌ها به دست آمده است. ارزش افزوده استفاده شده در محاسبه شاخص‌های بهره‌وری از تفاضل ارزش کل ستانده هر سال شرکت با ارزش مصارف واسطه مورد استفاده در تولید آن ستانده به دست آمده است و همچنین در محاسبه بهره‌وری نیروی کار و بهره‌وری سرمایه از هزینه نیروی کار و هزینه سرمایه سالانه که از صورت‌های مالی استخراج شده است استفاده شده است.

افزایش تعداد کارکنان شرکت به معنی کسب امتیاز بیشتر در دوره بعد از واگذاری نسبت به قبل از آن است شاخص حفظ سطح اشتغال با توجه به الزامی که از طرف سازمان خصوصی‌سازی در جایگاه دستگاه متولی واگذاری به مدیریت جدید شرکت واگذار شده مبنی بر حفظ سطح اشتغال تا ۵ سال بعد از واگذاری ایجاد می‌شود، در کنار شاخص تعداد کارکنان مورد

¹ After

² Before

استفاده قرار گرفته است. در معیار سرمایه با توجه به وجود انواع مختلف افزایش سرمایه شرکت‌ها و اهمیت بیشتر افزایش سرمایه از محل آورده نقدی در شرکت واگذار شده، دو شاخص مورد استفاده قرار گرفته است.

تخصیص امتیازات هر شاخص بر اساس اجماع کارشناسی صورت گرفته است پس از تعیین امتیازات شاخص‌ها اگر وضعیت $B < A$ را داشته باشیم از معادله زیر برای امتیازدهی هر سال استفاده می‌کنیم.

$$\text{if } B < A \Rightarrow \frac{V_i - V_{min}}{V_{max} - V_{min}} \quad \text{معادله شماره (۱)}$$

و در صورتی که افت شاخص گزینه مطلوب باشد یعنی پیش‌بینی وضعیت $B > A$ را داشته باشیم معادله امتیازدهی به شکل زیر خواهد بود.

$$\text{if } B > A \Rightarrow \frac{V_{max} - V_i}{V_{max} - V_{min}} \quad \text{معادله شماره (۲)}$$

در معادله (۱) و (۲)، V_i مقدار هر شاخص در سال i ام، V_{min} و V_{max} به ترتیب حداقل و حداکثر شاخص موردنظر در کل بازه زمانی ارزیابی عملکرد است. نزدیک بودن به مقدار حداقل، صورت کسر را کوچک نموده و باعث کاهش ضریب امتیازی این شاخص در سال i ام خواهد شد و برعکس. ضرایب به‌دست‌آمده در این مرحله برای سال‌های قبل و بعد از واگذاری میانگین گرفته شده و در انتها با ضرب این میانگین در حداکثر امتیاز شاخص مربوطه، امتیازدهی صورت می‌پذیرد.

مزیت مهم استفاده از معادله‌های فوق نسبت به ضریب ساده میانگین سال‌های قبل و بعد از واگذاری، امتیازدهی صحیح شاخص‌های با مقادیر منفی است زیرا در بسیاری از شرکت‌ها در شاخص‌های مانند سودآوری مقادیر منفی بوده است و استفاده از میانگین ساده به هیچ وجه امتیازدهی صحیحی به دست نمی‌داد. همچنین مزیت دیگر استفاده از شیوه فوق امتیازدهی مجزای هر شرکت در هر سال است که در مراحل بعد تحقیق روند امتیازدهی سالانه شرکت به صورت نمودار ترسیم شده و دلایل افت و خیز مجموع امتیازات در سال‌های قبل و بعد از واگذاری مورد تحلیل قرار می‌گیرد.

۸-۱-۳- شرکت‌های مورد بررسی

تعداد ۵۹ شرکت به منظور ارزیابی عملکرد در اختیار تیم تحقیق قرار گرفت. فرض اولیه بر این اساس بود که باید حداقل اطلاعات سه سال قبل و سه سال بعد از واگذاری شرکت‌ها به منظور ارزیابی عملکرد مورد استفاده قرار گیرد پس از گردآوری داده‌های مورد نیاز و با در نظر گرفتن سال واگذاری برخی شرکت‌ها که اخیراً صورت گرفته بود، تعداد ۴۴ شرکت واجد شرایط تحلیل بودند و ۱۵ شرکت دیگر از نمونه اولیه کنار گذاشته شدند در جدول ۸-۲ نمونه اولیه و شرکت‌هایی که مورد تحلیل قرار نگرفتند با رنگ متمایز مشخص شده‌اند.

جدول ۸-۲- نام شرکت‌های مورد بررسی مرتب شده بر حسب تاریخ واگذاری					
ردیف	تاریخ واگذاری	نام شرکت	ردیف	تاریخ واگذاری	نام شرکت
۱	۰۱/۰۹/۸۲	صنایع آذرباب	۳۱	۳۰/۲/۸۸	ماشین سازی لرستان
۲	۲۳/۱۰/۸۳	کابل‌های مخابراتی شهید قندی	۳۲	۶/۳/۸۸	گروه ملی صنعتی فولاد ایران
۳	۱۳/۱۲/۸۳	گسترش انفورماتیک	۳۳	۵/۷/۸۸	مخابرات ایران
۴	۱۹/۱۲/۸۳	تأمین مواد معدنی و صنایع فولاد	۳۴	۲۰/۸/۸۸	فولاد میبد
۵	۲/۹/۸۳	صنعتی دریایی ایران	۳۵	۲۲/۱/۸۹	آب و برق کیش
۶	۲۴/۱/۸۴	بازرسی مهندسی و صنعتی ایران	۳۶	۲۵/۱/۸۹	مهندسی مشاور صنعتی ایران
۷	۸۴	کمپاین سازی ایران	۳۷	۲۳/۳/۸۹	گسترش صنایع پایین دستی پتروشیمی
۸	۲۸/۱۱/۸۵	تولید تجهیزات سنگین (هپکو)	۳۸	۲۴/۳/۸۹	پیشازان فناوری طلا
۹	۳۱/۳/۸۵	پاتله	۳۹	۲۷/۵/۸۹	تولید نیروی برق بینالود
۱۰	۲۷/۹/۸۵	ماشین آلات صنعتی تراکتور سازی ایران	۴۰	۹/۶/۸۹	ریل ابریشم پارس
۱۱	۲۰/۰۱/۸۶	تحقیق و گسترش صنایع معدنی پارس کانی	۴۱	۱۵/۸/۸۹	مهندسی برق مشانیر
۱۲	۲۴/۱۰/۸۶	پیمان غرب	۴۲	۲۲/۸/۸۹	آهنگری پودر مشهد
۱۳	۵/۱۰/۸۶	تولیدی ادوات کشاورزی اراک - تاکا	۴۳	۷/۹/۸۹	صنعتی و تولیدی دیزل سنگین ایران
۱۴	۰۱/۱۲/۸۶	آلومینیوم ایران	۴۴	۳۱/۲/۹۰	خدمات انفورماتیک راهبر
۱۵	۲۴/۲/۸۶	حمل و نقل بین‌المللی آریا ترابر	۴۵	۳/۳/۹۰	مختلط امور حمل و نقل ایران و روسیه - ایرسوتر
۱۶	۲۲/۳/۸۶	فولاد کرمان	۴۶	۱۲/۴/۹۰	شرکت پاپساز
۱۷	۲۲/۳/۸۶	نصب نیرو	۴۷	۱۹/۴/۹۰	آریا استیل الوند
۱۸	۲۲/۳/۸۶	صنایع هوایی ایران	۴۸	۱/۶/۹۰	مرکز پژوهش و مهندسی جوش ایران
۱۹	۲۵/۶/۸۶	نشر گستر صنعت سنگین	۴۹	۸/۸/۹۰	نیمه هادی عماد

فولاد خوزستان	۱۲/۱۲/۹۱	۵۰	احداث تأسیسات انتقال نیرو - اتانیر	۲۳/۷/۸۶	۲۰
ذوب آهن اصفهان	۲۳/۱۲/۹۱	۵۱	نیو پارس	۹/۸/۸۶	۲۱
فنی مهندسی نوین معدن	۲۶/۶/۹۱	۵۲	خیبر	۲۵/۱/۸۷	۲۲
کالای پتروشیمی	۷/۹/۹۱	۵۳	تراکتورسازی ایران	۲۸/۱/۸۷	۲۳
دریا امید منطقه آزاد چابهار	۰۱/۱۱/۹۲	۵۴	مهندسین مشاور توسعه راه آهن ایران - مترا	۲۷/۱۲/۸۷	۲۴
تولید نیروی برق آبادان	۰۷/۱۲/۹۲	۵۵	کتور سازی ایران	۲۱/۲/۸۷	۲۵
شرکت خدمات مهندسی آب و خاک (کشورپارس)	۲۴/۱۲/۹۲	۵۶	تولید پمپ‌های بزرگ و توربین آبی (پتکو)	۲۹/۳/۸۷	۲۶
پایانه‌ها و مخازن پتروشیمی	۲۸/۱۲/۹۲	۵۷	گسترش صنایع ریلی ایران	۲۹/۳/۸۷	۲۷
مهندسین مشاور نیرو	۱۹/۱۱/۹۳	۵۸	بین‌المللی توسعه و مهندسی پارس - پیدکو	۱۴/۱۱/۸۸	۲۸
ایران ایرتور	۲۳/۰۶/۹۴	۵۹	مهندسی خط و ابنیه فنی راه آهن	۱/۱۲/۸۸	۲۹
--	--		هلیکوپتری ایران (سهامی خاص)	۳۰/۲/۸۸	۳۰

از تعداد ۵۹ شرکت نمونه مورد بررسی، تعداد ۳۵ شرکت بین ۷۵ تا ۱۰۰ درصد، تعداد ۱۱ شرکت بین ۵۰ تا ۷۵ درصد و تعداد ۱۳ شرکت بین ۳۶ تا ۵۰ درصد سهامشان در زمان واگذاری به بخش خصوصی انتقال یافته است البته تمام شرکت‌های مورد بررسی با احتساب درصد واگذار شده در تاریخ واگذاری به صورت تجمعی بیش از ۵۰ درصد سهامشان در مالکیت بخش خصوصی قرار گرفته است. از حیث سال واگذاری نیز بیش‌ترین فراوانی واگذاری‌ها در نمونه مورد بررسی در سال ۱۳۸۶ با ۱۱ شرکت بوده است.

بخش دوم: اجرای مدل ارزیابی عملکرد شرکت‌های واگذار شده

۸-۲-۱ - مقدمه

همان طور که در بخش قبلی گفته شد تعداد ۴۴ شرکت بر اساس مدل ارزیابی عملکرد مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند در ابتدا داده‌های مورد نیاز از اطلاعات مالی شرکت و سایر منابع معتبر گردآوری و وارد نرم‌افزار اکسل شد سپس شاخص‌های تعریف شده در جدول ۸-۱ محاسبه شده و امتیازدهی این شاخص‌ها برای دوره‌های زمانی سه سال قبل و سه سال بعد از واگذاری و همچنین سه سال قبل و تمام سال‌های قبل از واگذاری صورت گرفت. در حالت اول تقارن زمانی برقرار بود اما در حالت دوم با توجه به سال واگذاری شرکت‌ها اطلاعات بعد از واگذاری شرکت‌ها از ۴ سال تا ۱۲ سال متغیر بود. در گزارش اصلی طرح پس از معرفی هر شرکت، نتایج ارزیابی عملکرد آن به ۴ شیوه نشان داده شده است.

- مجموع امتیازات محاسبه شده به تفکیک معیارهای جدول ۸-۱ برای شرکت مورد نظر بر پایه دوره زمانی اول یعنی دوره شش ساله شامل سه سال پیش و سه سال پس از واگذاری.
- مجموع امتیازات محاسبه شده به تفکیک معیارهای جدول ۸-۱ برای شرکت مورد نظر بر پایه دوره زمانی دوم یعنی سه سال پیش و تمام سال‌های پس از واگذاری.
- میانگین مجموع امتیازات محاسبه شده به تفکیک سال برای شرکت مورد نظر بر پایه دوره زمانی اول یعنی دوره شش ساله شامل سه سال پیش و سه سال پس از واگذاری.
- میانگین مجموع امتیازات محاسبه شده به تفکیک سال برای شرکت مورد نظر بر پایه دوره زمانی دوم یعنی سه سال پیش و تمام سال‌های پس از واگذاری.

افزایش مجموع امتیازات محاسبه شده به تفکیک معیارها در دوره بعد از واگذاری نسبت به دوره قبل از واگذاری به معنی بهبود عملکرد و کاهش آن به معنی افت عملکرد بوده است البته نتایج میانگین به تفکیک سال نیز همان نتیجه را به دست می‌دهد. در ادامه نتایج ارزیابی عملکرد برای دوره زمانی سه سال قبل از واگذاری و تمام سال‌های بعد از واگذاری به تفکیک شاخص، استان، روش واگذاری و اندازه شرکت ارائه می‌شود.

۸-۲-۲ - رتبه‌بندی شرکت‌های مورد بررسی به تفکیک هر شاخص و مجموع امتیازات

در جدول ۸-۳ وضعیت کلی ۴۴ شرکت مورد بررسی نشان داده شده است این جدول از دو بعد تعداد شرکت‌ها و مجموع امتیازات دریافتی هر معیار تفکیک شده است اگر امتیازات هر گروه از شاخص‌ها را در تمام ۴۴ شرکت با هم جمع کنیم، ۱۵ درصد کاهش میانگین امتیازات را شاهد هستیم. در مجموع از ۴۴ شرکت، ۱۷ شرکت افزایش امتیاز و ۲۷ شرکت کاهش

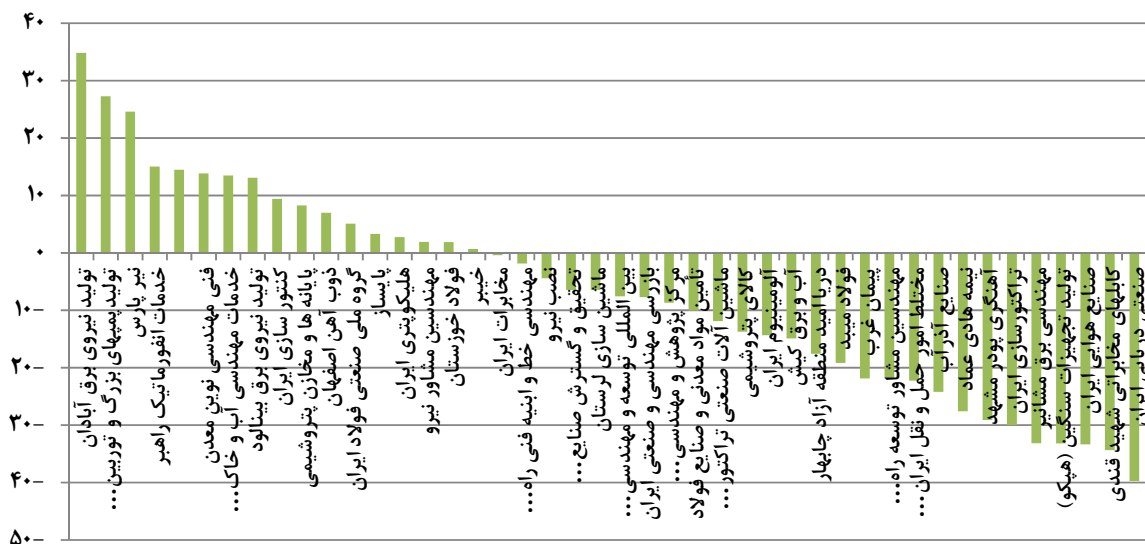
امتیاز داشته‌اند. گروه شاخص‌های سودآوری، تسهیلات و بهره‌وری در دوره پس از خصوصی سازی اندکی بهبود یافته اند. بعد از واگذاری، شاخص‌های بدهی ۹ درصد، شاخص‌های سرمایه ۵۶ درصد، شاخص‌های اشتغال ۴۳ درصد و شاخص‌های توسعه شرکت‌ها ۲۴ درصد افت امتیاز داشته است.

جدول ۸-۳ جمع‌بندی تغییر امتیازات ۴۴ شرکت سه سال قبل و تمام سال‌های بعد از واگذاری

معیار	شمار شرکت‌های دارای افزایش امتیاز	شمار شرکت‌های دارای کاهش امتیاز	مجموع امتیاز قبل از خصوصی سازی	مجموع امتیاز بعد از خصوصی سازی	درصد تغییر
گروه شاخص‌های سودآوری	۲۱	۲۳	۴۴۷	۴۶۱	۳٪
گروه شاخص‌های بدهی	۱۶	۲۸	۱۲۵	۱۱۴	۹-٪
گروه شاخص‌های تسهیلات	۲۲	۱۲	۱۵۰	۱۵۱	۱٪
گروه شاخص‌های بهره‌وری	۲۱	۲۳	۴۸۷	۴۹۰	۱٪
گروه شاخص‌های سرمایه	۷	۳۷	۱۱۱	۴۹	۵۶-٪
گروه شاخص‌های اشتغال	۱۱	۳۳	۴۶۵	۲۶۳	۴۳-٪
گروه شاخص‌های توسعه فعالیت	۱۷	۲۷	۱۷۷	۱۳۵	۲۴-٪
کل امتیازات	۱۷	۲۷	۱،۹۶۱	۱،۶۶۳	۱۵-٪

در ادامه، با استفاده از جداول و نمودارها، تفاضل امتیازات هر شرکت برای شاخص‌های فوق در دوره سه سال قبل و تمام سال‌های پس از خصوصی سازی، وضعیت و جایگاه هر شرکت در معیارهای مورد بررسی نشان داده می‌شود.

نمودار ۸-۱ تفاضل میانگین کل امتیازات تمام سال های بعد و سه سال قبل از واگذاری

جدول ۸-۴ رتبه بندی شرکت های مورد بررسی بر اساس میانگین مجموع امتیازات در سه سال قبل و تمام سال های پس از واگذاری

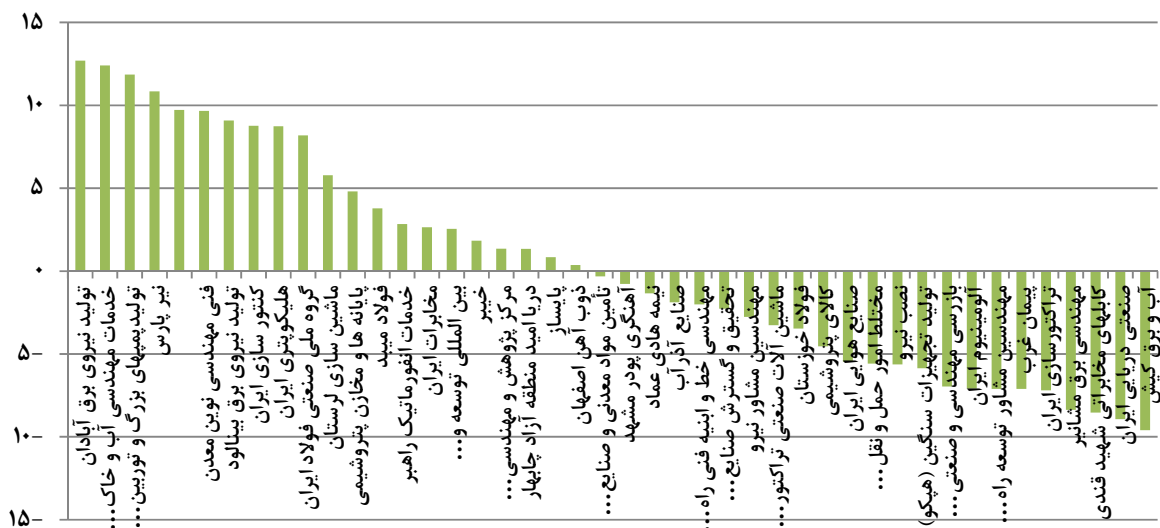
رتبه	نام شرکت	تفاضل میانگین امتیازات	رتبه	نام شرکت	تفاضل میانگین امتیازات
۱	تولید نیروی برق آبادان	۳۴,۸	۲۳	بین المللی توسعه و مهندسی پارس	(۷,۶)
۲	تولید پمپهای بزرگ و توربین آبی	۲۷,۳	۲۴	بازرسی مهندسی و صنعتی ایران	(۷,۷)
۳	نیر پارس	۲۴,۶	۲۵	مرکز پژوهش و مهندسی جوش ایران	(۸,۷)
۴	خدمات انفورماتیک راهبر	۱۵,۰	۲۶	تأمین مواد معدنی و صنایع فولاد	(۱۰,۱)
۵	تولیدی ادوات کشاورزی اراک - تاکا	۱۴,۵	۲۷	ماشین آلات صنعتی تراکتور سازی ایران	(۱۱,۹)
۶	فنی مهندسی نوین معدن	۱۳,۹	۲۸	پیمان غرب	(۱۲,۵)
۷	خدمات مهندسی آب و خاک کشور	۱۳,۵	۲۹	کالای پتروشیمی	(۱۳,۷)
۸	تولید نیروی برق بینالود	۱۳,۱	۳۰	آلومینیوم ایران	(۱۴,۳)
۹	کنتور سازی ایران	۹,۴	۳۱	آب و برق کیش	(۱۴,۹)

۱۰	پایانه ها و مخازن پتروشیمی	۸,۲	۳۲	دریا امید منطقه آزاد چابهار	(۱۷,۶)
۱۱	ذوب آهن اصفهان	۷,۰	۳۳	فولاد میبد	(۱۹,۲)
۱۲	گروه ملی صنعتی فولاد ایران	۵,۱	۳۴	مهندسین مشاور توسعه راه آهن ایران	(۲۱,۹)
۱۳	پایساز	۳,۳	۳۵	مختلط امور حمل و نقل ایران و روسیه	(۲۲,۳)
۱۴	هلیکوپتری ایران	۲,۷	۳۶	صنایع آذراب	(۲۴,۲)
۱۵	مهندسین مشاور نیرو	۱,۹	۳۷	نیمه هادی عماد	(۲۷,۶)
۱۶	فولاد خوزستان	۱,۹	۳۸	آهنگری پودر مشهد	(۲۹,۱)
۱۷	خیبر	۰,۷	۳۹	تراکتورسازی ایران	(۳۰,۰)
۱۸	مخابرات ایران	(۰,۴)	۴۰	مهندسی برق مشانیر	(۳۳,۲)
۱۹	مهندسی خط و ابنیه فنی راه آهن	(۱,۸)	۴۱	تولید تجهیزات سنگین (هپکو)	(۳۳,۲)
۲۰	نصب نیرو	(۴,۴)	۴۲	صنایع هوایی ایران	(۳۳,۴)
۲۱	تحقیق و گسترش صنایع معدنی پارس کانی	(۶,۴)	۴۳	کابل‌های مخابراتی شهید قندی	(۳۴,۴)
۲۲	ماشین سازی لرستان	(۶,۵)	۴۴	صنعتی دریایی ایران	(۳۹,۷)

بر اساس تفاضل میانگین مجموع امتیازات شرکت تولید نیروی برق آبادان با ۳۵ واحد، بیشترین رشد امتیاز را داشته است شرکت‌های پتکو و نیرپارس در رتبه‌های بعدی قرار دارند. در سمت دیگر صنعتی دریایی ایران با ۴۰ واحد کاهش بیش‌ترین کاهش امتیاز را در بین ۴۴ شرکت مورد بررسی داشته است البته تعداد سال‌های مورد بررسی در شرکت‌ها متفاوت بوده و میانگین امتیازات دو دوره قبل و بعد از واگذاری ملاک رتبه‌بندی قرار گرفته است.

نمودار ۸-۲ تفاضل میانگین امتیازات شاخص گروه سودآوری برای تمام سال های بعد و سه سال قبل از واگذاری

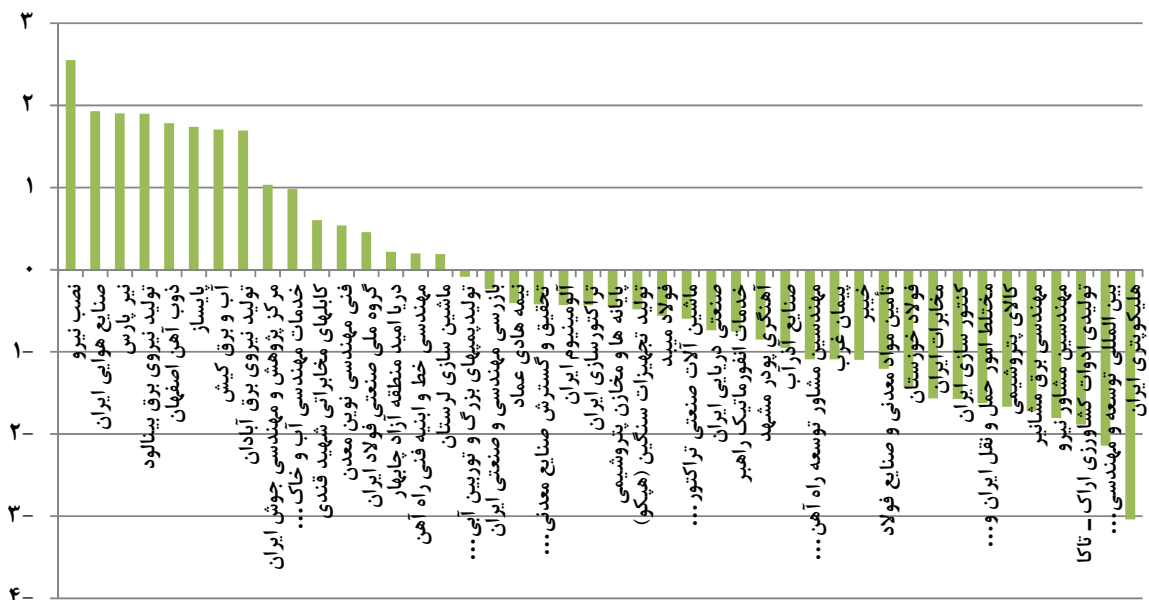
جدول ۸-۵ رتبه بندی شرکت های مورد بررسی بر اساس شاخص سودآوری در سه سال قبل و تمام سال های پس از واگذاری

رتبه	نام شرکت	تفاضل میانگین امتیازات	رتبه	نام شرکت	تفاضل میانگین امتیازات
۱	تولید نیروی برق آبادان	۱۲٫۷	۲۳	آهنگری پودر مشهد	-۰٫۸
۲	خدمات مهندسی آب و خاک کشور	۱۲٫۴	۲۴	نیمه هادی عماد	-۱٫۳
۳	تولید پمپهای بزرگ و توربین آبی	۱۱٫۹	۲۵	صنایع آذرآب	-۱٫۹
۴	نیر پارس	۱۰٫۸	۲۶	مهندسی خط و ابنیه فنی راه آهن	-۲٫۰
۵	تولیدی ادوات کشاورزی اراک - تاکا	۹٫۷	۲۷	تحقیق و گسترش صنایع معدنی پارس کانی	-۲٫۳
۶	فنی مهندسی نوین معدن	۹٫۷	۲۸	مهندسین مشاور نیرو	-۲٫۸

۳,۳-	ماشین آلات صنعتی تراکتور سازی ایران	۲۹	۹,۱	تولید نیروی برق بینالود	۷
۳,۵-	فولاد خوزستان	۳۰	۸,۸	کنتور سازی ایران	۸
۴,۵-	کالای پتروشیمی	۳۱	۸,۷	هلیکوپتری ایران	۹
۵,۵-	صنایع هوایی ایران	۳۲	۸,۲	گروه ملی صنعتی فولاد ایران	۱۰
۵,۶-	مختلط امور حمل و نقل ایران و روسیه	۳۳	۵,۸	ماشین سازی لرستان	۱۱
۵,۶-	نصب نیرو	۳۴	۴,۸	پایانه ها و مخازن پتروشیمی	۱۲
۵,۹-	تولید تجهیزات سنگین (هیپکو)	۳۵	۳,۸	فولاد میبد	۱۳
۷,۰-	بازرسی مهندسی و صنعتی ایران	۳۶	۲,۸	خدمات انفورماتیک راهبر	۱۴
۷,۱-	آلومینیوم ایران	۳۷	۲,۶	مخابرات ایران	۱۵
۷,۱-	مهندسین مشاور توسعه راه آهن ایران	۳۸	۲,۶	بین المللی توسعه و مهندسی پارس	۱۶
۷,۲-	تراکتورسازی ایران	۳۹	۱,۸	خیبر	۱۷
۷,۵-	پیمان غرب	۴۰	۱,۳	مرکز پژوهش و مهندسی جوش ایران	۱۸
۸,۴-	مهندسی برق مشانیر	۴۱	۱,۳	دریا امید منطقه آزاد چابهار	۱۹
۸,۵-	کابل های مخابراتی شهید قندی	۴۲	۰,۸	پایساز	۲۰
۸,۹-	صنعتی دریایی ایران	۴۳	۰,۴	ذوب آهن اصفهان	۲۱
۹,۶-	آب و برق کیش	۴۴	۰,۳-	تأمین مواد معدنی و صنایع فولاد	۲۲

حداکثر امتیاز معیار سودآوری ۲۰ است بر این اساس در بین شرکت های مورد بررسی تولید نیروی برق آبادان، خدمات مهندسی آب و خاک کشور و پتکو بیشترین رشد در امتیازات این شاخص را در دو دوره قبل و بعد از واگذاری داشته اند و در سمت مخالف شرکت های آب و برق کیش، صنایع دریایی ایران و کابل های مخابراتی شهید قندی در این شاخص در دو دوره مذکور، بیشترین کاهش امتیاز را داشتند.

نمودار ۸-۳ تفاضل میانگین امتیازات شاخص گروه بدهی برای تمام سال های بعد و سه سال قبل از واگذاری

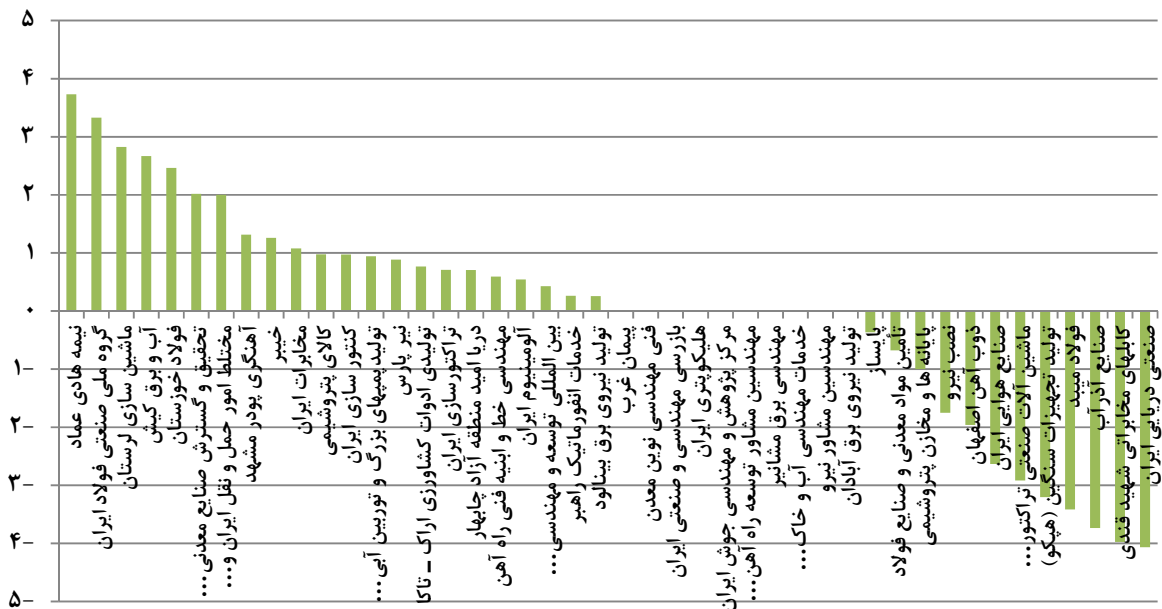
جدول ۸-۶ رتبه بندی شرکت های مورد بررسی بر اساس شاخص بدهی در سه سال قبل و تمام سال های پس از واگذاری

رتبه	نام شرکت	تفاضل میانگین امتیازات	رتبه	نام شرکت	تفاضل میانگین امتیازات
۱	نصب نیرو	۲٫۶	۲۳	پایانه ها و مخازن پتروشیمی	۰٫۵-
۲	صنایع هوایی ایران	۱٫۹	۲۴	تولید تجهیزات سنگین (هیپکو)	۰٫۵-
۳	نیر پارس	۱٫۹	۲۵	فولاد میبد	۰٫۶-
۴	تولید نیروی برق بینالود	۱٫۹	۲۶	ماشین آلات صنعتی تراکتور سازی ایران	۰٫۶-
۵	ذوب آهن اصفهان	۱٫۸	۲۷	صنعتی دریایی ایران	۰٫۷-
۶	پایساز	۱٫۷	۲۸	خدمات انفورماتیک راهبر	۰٫۸-
۷	آب و برق کیش	۱٫۷	۲۹	آهنگری پودر مشهد	۰٫۹-
۸	تولید نیروی برق آبادان	۱٫۷	۳۰	صنایع آذرآب	۱٫۰-
۹	مرکز پژوهش و مهندسی جوش ایران	۱٫۰	۳۱	مهندسی مشاور توسعه راه آهن ایران	۱٫۱-

۱,۱-	خیبر	۳۲	۱,۰	خدمات مهندسی آب و خاک کشور	۱۰
۱,۲-	پیمان غرب	۳۳	۰,۶	کابل‌های مخابراتی شهید قندی	۱۱
۱,۲-	تأمین مواد معدنی و صنایع فولاد	۳۴	۰,۵	فنی مهندسی نوین معدن	۱۲
۱,۴-	فولاد خوزستان	۳۵	۰,۵	گروه ملی صنعتی فولاد ایران	۱۳
۱,۶-	مخابرات ایران	۳۶	۰,۲	دریا امید منطقه آزاد چابهار	۱۴
۱,۶-	کنتر سازی ایران	۳۷	۰,۲	مهندسی خط و ابنیه فنی راه آهن	۱۵
۱,۶-	مختلط امور حمل و نقل ایران و روسیه	۳۸	۰,۲	ماشین سازی لرستان	۱۶
۱,۷-	کالای پتروشیمی	۳۹	۰,۱-	تولید پمپ‌های بزرگ و توربین آبی	۱۷
۱,۷-	مهندسی برق مشانیر	۴۰	۰,۲-	بازرسی مهندسی و صنعتی ایران	۱۸
۱,۸-	مهندسی مشاور نیرو	۴۱	۰,۴-	نیمه هادی عماد	۱۹
۱,۹-	تولیدی ادوات کشاورزی اراک - تاکا	۴۲	۰,۴-	تحقیق و گسترش صنایع معدنی پارس کانی	۲۰
۲,۱-	بین المللی توسعه و مهندسی پارس	۴۳	۰,۴-	آلومینیوم ایران	۲۱
۳,۰-	هلیکوپتری ایران	۴۴	۰,۴-	تراکتورسازی ایران	۲۲

حداکثر امتیاز شاخص‌های گروه بدهی ۵ است که در رتبه‌بندی بر اساس این معیار، شرکت نصب نیرو با تفاضل امتیاز ۲,۶ واحد نسبت به دوره سه ساله قبل از واگذاری رتبه برتر را دارد در سمت مخالف شرکت هلیکوپتری ایران با ۳ واحد کاهش امتیاز در این معیار عملکرد ضعیفی داشته است.

نمودار ۸-۴ تفاضل میانگین امتیازات شاخص گروه تسهیلات برای تمام سال های بعد و سه سال قبل از واگذاری

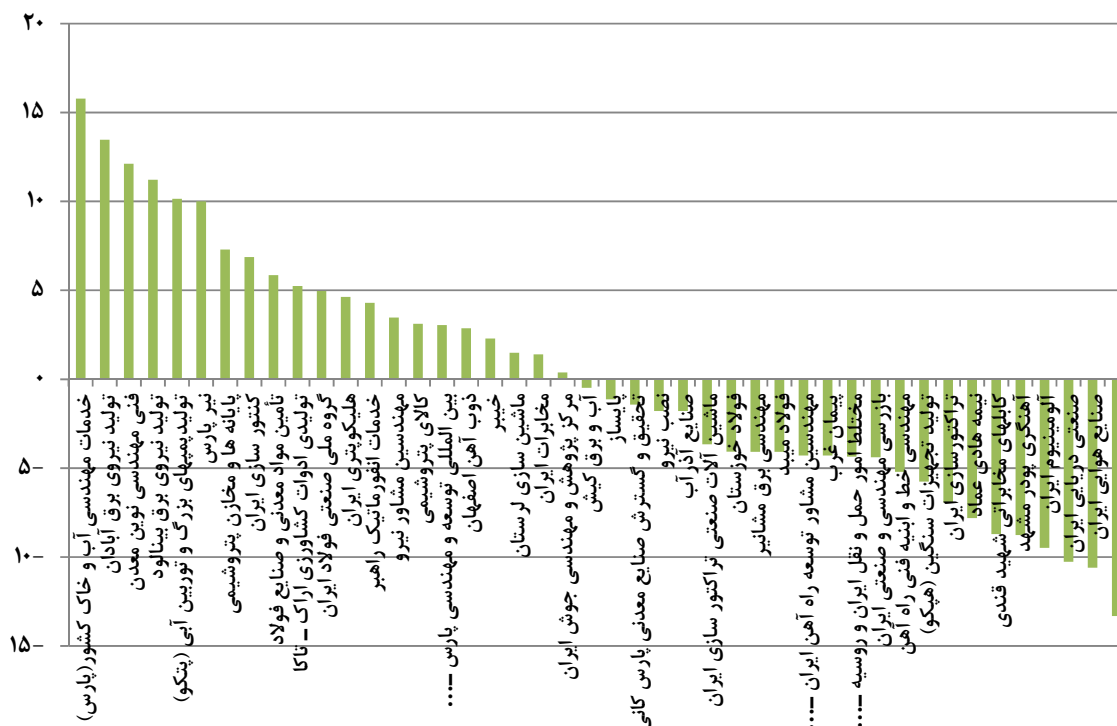
جدول ۸-۷ رتبه بندی شرکت های مورد بررسی بر اساس شاخص تسهیلات در سه سال قبل و تمام سال های پس از واگذاری

رتبه	نام شرکت	تفاضل میانگین امتیازات	رتبه	نام شرکت	تفاضل میانگین امتیازات
۱	نیمه هادی عماد	۳,۷	۲۳	پیمان غرب	۰,۱
۲	گروه ملی صنعتی فولاد ایران	۳,۳	۲۴	خدمات مهندسی آب و خاک کشور	۰,۰
۳	ماشین سازی لرستان	۲,۸	۲۵	فنی مهندسی نوین معدن	۰,۰
۴	آب و برق کیش	۲,۷	۲۶	بازرسی مهندسی و صنعتی ایران	۰,۰
۵	فولاد خوزستان	۲,۵	۲۷	هلیکوپتری ایران	۰,۰
۶	تحقیق و گسترش صنایع معدنی پارس کانی	۲,۰	۲۸	مرکز پژوهش و مهندسی جوش ایران	۰,۰

۰,۰	مهندسی برق مشانیر	۲۹	۲,۰	مختلط امور حمل و نقل ایران و روسیه	۷
۰,۰	مهندسی مشاور نیرو	۳۰	۱,۳	آهنگری پودر مشهد	۸
۰,۰	مهندسی مشاور توسعه راه آهن ایران	۳۱	۱,۳	خیبر	۹
۰,۰	تولید نیروی برق آبادان	۳۲	۱,۱	مخابرات ایران	۱۰
۰,۴-	پایساز	۳۳	۱,۰	کالای پتروشیمی	۱۱
۰,۷-	تأمین مواد معدنی و صنایع فولاد	۳۴	۱,۰	کنتور سازی ایران	۱۲
۱,۰-	پایانه ها و مخازن پتروشیمی	۳۵	۰,۹	تولید پمپهای بزرگ و توربین آبی	۱۳
۱,۸-	نصب نیرو	۳۶	۰,۹	نیر پارس	۱۴
۲,۰-	ذوب آهن اصفهان	۳۷	۰,۸	تولیدی ادوات کشاورزی اراک - تاکا	۱۵
۲,۶-	صنایع هوایی ایران	۳۸	۰,۷	تراکتورسازی ایران	۱۶
۲,۹-	ماشین آلات صنعتی تراکتور سازی ایران	۳۹	۰,۷	دریا امید منطقه آزاد چابهار	۱۷
۳,۲-	تولید تجهیزات سنگین (هپکو)	۴۰	۰,۶	مهندسی خط و ابنیه فنی راه آهن	۱۸
۳,۴-	فولاد میبد	۴۱	۰,۵	آلومینیوم ایران	۱۹
۳,۷-	صنایع آذراب	۴۲	۰,۴	بین المللی توسعه و مهندسی پارس	۲۰
۴,۰-	کابل‌های مخابراتی شهید قندی	۴۳	۰,۳	خدمات انفورماتیک راهبر	۲۱
۴,۱-	صنعتی دریایی ایران	۴۴	۰,۳	تولید نیروی برق بینالود	۲۲

حداکثر امتیاز این معیار ۱۰ است که از شاخص‌های میزان جذب تسهیلات جدید، سهم تسهیلات از بدهی و سهم هزینه مالی از بدهی تشکیل شده است. شرکت‌های نیمه هادی عماد، گروه ملی صنعتی فولاد ایران و ماشین‌سازی لرستان سه شرکت اول و شرکت‌های صنعتی دریایی ایران، کابل‌های مخابراتی شهید قندی و صنایع آذراب سه شرکت انتهایی بر اساس رتبه بندی با این معیار هستند. البته باید این نکته را ذکر کرد که بسیاری از شرکت‌ها از تسهیلات مالی استفاده نکرده بودند به همین دلیل در نمودار و جدول مربوطه تغییرات برخی از آن‌ها صفر نشان داده شده است و برخی دیگر به مقدار کمی در برخی سال‌ها از این تسهیلات استفاده کرده‌اند که نرخ تغییرات این مقادیر کم، امتیازدهی مدل را تحت تأثیر قرار داده است.

نمودار ۸-۵ تفاضل میانگین امتیازات شاخص بهره‌وری برای تمام سال‌های بعد و سه سال قبل از واگذاری

جدول ۸-۸ رتبه‌بندی شرکت‌های مورد بررسی بر اساس شاخص بهره‌وری در سه سال قبل و تمام سال‌های پس از واگذاری

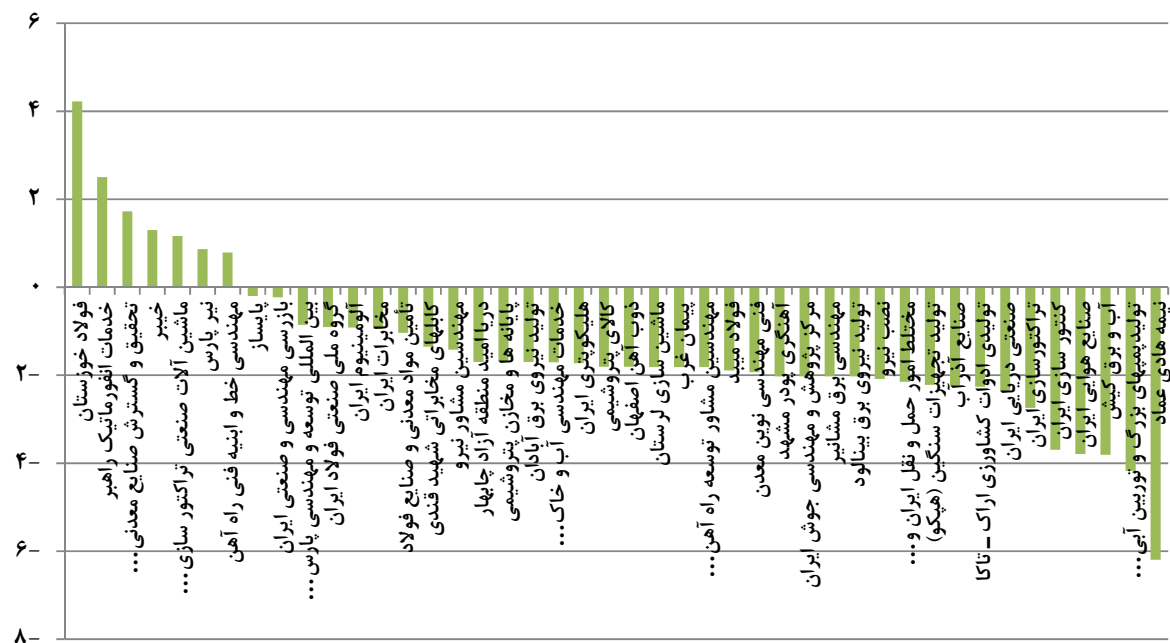
رتبه	نام شرکت	میانگین امتیازات	رتبه	نام شرکت	میانگین امتیازات
۱	خدمات مهندسی آب و خاک کشور	۱۵٫۸	۲۳	پایساز	۱٫۱-
۲	تولید نیروی برق آبادان	۱۳٫۵	۲۴	تحقیق و گسترش صنایع معدنی پارس کانی	۱٫۴-
۳	فنی مهندسی نوین معدن	۱۲٫۱	۲۵	نصب نیرو	۱٫۸-
۴	تولید نیروی برق بینالود	۱۱٫۲	۲۶	صنایع آذرآب	۱٫۸-
۵	تولید پمپ‌های بزرگ و توربین آبی	۱۰٫۲	۲۷	ماشین آلات صنعتی تراکتور سازی ایران	۳٫۷-
۶	نیر پارس	۱۰٫۰	۲۸	فولاد خوزستان	۴٫۱-

۴,۱-	مهندسی برق مشاییر	۲۹	۷,۳	پایانه ها و مخازن پتروشیمی	۷
۴,۱-	فولاد مبیید	۳۰	۶,۹	کنتر سازی ایران	۸
۴,۳-	مهندسین مشاور توسعه راه آهن ایران مترا	۳۱	۵,۹	تأمین مواد معدنی و صنایع فولاد	۹
۴,۴-	مختلط امور حمل و نقل ایران و روسیه	۳۲	۵,۲	تولیدی ادوات کشاورزی اراک - تاکا	۱۰
۴,۴-	بازرسی مهندسی و صنعتی ایران	۳۳	۵,۰	گروه ملی صنعتی فولاد ایران	۱۱
۵,۲-	مهندسی خط و ابنیه فنی راه آهن	۳۴	۴,۶	هلیکوپتری ایران	۱۲
۵,۸-	تولید تجهیزات سنگین (هپکو)	۳۵	۴,۳	خدمات انفورماتیک راهبر	۱۳
۶,۸-	پیمان غرب	۳۶	۳,۵	مهندسین مشاور نیرو	۱۴
۶,۹-	تراکتورسازی ایران	۳۷	۳,۱	کالای پتروشیمی	۱۵
۷,۸-	نیمه هادی عماد	۳۸	۳,۰	بین المللی توسعه و مهندسی پارس	۱۶
۸,۷-	کابل‌های مخابراتی شهید قندی	۳۹	۲,۹	ذوب آهن اصفهان	۱۷
۸,۸-	آهنگری پودر مشهد	۴۰	۲,۳	خیبر	۱۸
۹,۵-	آلومینیوم ایران	۴۱	۱,۵	ماشین سازی لرستان	۱۹
۱۰,۳-	صنعتی دریایی ایران	۴۲	۱,۴	مخابرات ایران	۲۰
۱۰,۶-	صنایع هوایی ایران	۴۳	۰,۴	مرکز پژوهش و مهندسی جوش ایران	۲۱
۱۳,۳-	دریا امید منطقه آزاد چابهار	۴۴	۰,۵-	آب و برق کیش	۲۲

در شاخص‌های گروه بهره‌وری که با ۲۴ امتیاز بیش‌ترین اهمیت را در مدل دارد، شرکت‌های خدمات مهندسی آب و خاک کشور، تولید نیروی برق آبادان و فنی مهندسی نوین معدن در مجموع رتبه‌های برتر را کسب کردند و شرکت‌های دریا امید چابهار، صنایع هوایی ایران و صنعتی دریایی ایران با بیش‌ترین کاهش در معیار بهره‌وری در مقایسه دوره بعد از واگذاری با قبل از واگذاری مواجه شدند.

نمودار ۸-۶ تفاضل میانگین امتیازات شاخص گروه سرمایه برای تمام سال های بعد و سه سال قبل از واگذاری

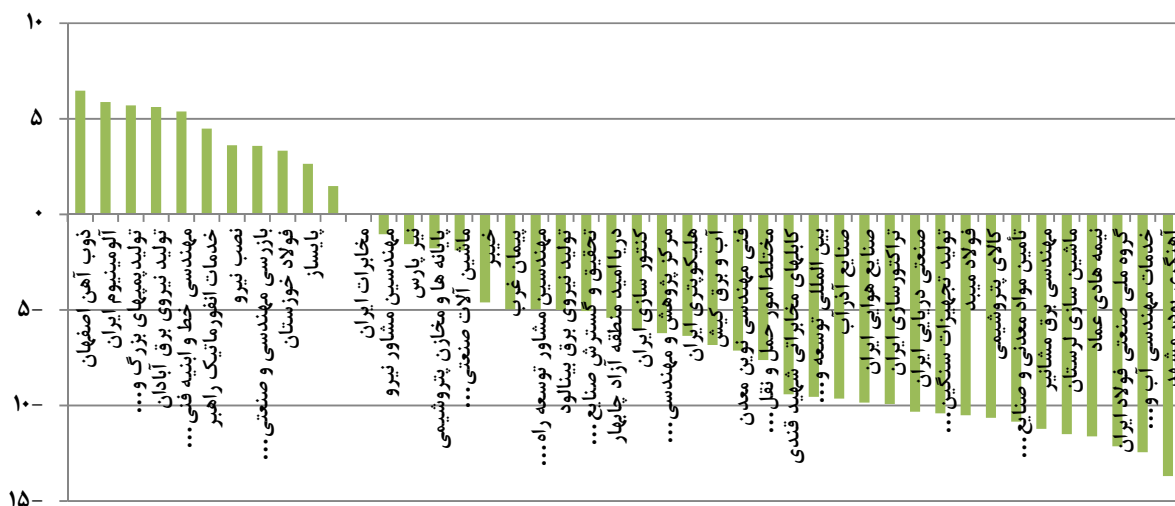
جدول ۸-۹ رتبه بندی شرکت های مورد بررسی بر اساس شاخص سرمایه در سه سال قبل و تمام سال های پس از واگذاری

رتبه	نام شرکت	تفاضل میانگین امتیازات	رتبه	نام شرکت	تفاضل میانگین امتیازات
۱	فولاد خوزستان	۴,۲	۲۳	کالای پتروشیمی	۱,۸-
۲	خدمات انفورماتیک راهبر	۲,۵	۲۴	ذوب آهن اصفهان	۱,۸-
۳	تحقیق و گسترش صنایع معدنی پارس کانی	۱,۷	۲۵	ماشین سازی لرستان	۱,۸-
۴	خیبر	۱,۳	۲۶	مهندسی مشاور توسعه راه آهن ایران مترا	۱,۸-
۵	ماشین آلات صنعتی تراکتور سازی ایران	۱,۲	۲۷	فولاد میند	۱,۹-
۶	نیر پارس	۰,۹	۲۸	فنی مهندسی نوین معدن	۱,۹-

۲,۰-	آهنگری پودر مشهد	۲۹	۰,۸	مهندسی خط و ابنیه فنی راه آهن	۷
۲,۰-	مرکز پژوهش و مهندسی جوش ایران	۳۰	۰,۲-	پایساز	۸
۲,۰-	مهندسی برق مشانیر	۳۱	۰,۲-	بازرسی مهندسی و صنعتی ایران	۹
۲,۰-	تولید نیروی برق بینالود	۳۲	۰,۶-	پیمان غرب	۱۰
۲,۱-	نصب نیرو	۳۳	۰,۹-	بین المللی توسعه و مهندسی پارس	۱۱
۲,۲-	مختلط امور حمل و نقل ایران و روسیه	۳۴	۰,۹-	گروه ملی صنعتی فولاد ایران	۱۲
۲,۲-	تولید تجهیزات سنگین (هپکو)	۳۵	۰,۹-	آلومینیوم ایران	۱۳
۲,۲-	صنایع آذراب	۳۶	۰,۹-	مخابرات ایران	۱۴
۲,۳-	تولیدی ادوات کشاورزی اراک - تاکا	۳۷	۱,۰-	تأمین مواد معدنی و صنایع فولاد	۱۵
۲,۴-	صنعتی دریایی ایران	۳۸	۱,۴-	کابل‌های مخابراتی شهید قندی	۱۶
۲,۷-	تراکتورسازی ایران	۳۹	۱,۴-	مهندسین مشاور نیرو	۱۷
۳,۷-	کنتور سازی ایران	۴۰	۱,۷-	پایانه ها و مخازن پتروشیمی	۱۸
۳,۸-	صنایع هوایی ایران	۴۱	۱,۷-	دریا امید منطقه آزاد چابهار	۱۹
۳,۸-	آب و برق کیش	۴۲	۱,۷-	تولید نیروی برق آبادان	۲۰
۴,۲-	تولید پمپ‌های بزرگ و توربین آبی	۴۳	۱,۷-	خدمات مهندسی آب و خاک کشور	۲۱
۶,۲-	نیمه هادی عماد	۴۴	۱,۷-	هلیکوپتری ایران	۲۲

بر اساس معیار سرمایه، شرکت‌های فولاد خوزستان، خدمات انفورماتیک راهبر و پارس کانی بیش‌ترین رشد امتیاز در دوره بعد از واگذاری نسبت به قبل از آن داشته‌اند و شرکت‌های نیمه هادی عماد، تولید پمپ‌های بزرگ و توربین آبی و آب و برق کیش بیش‌ترین کاهش امتیاز را داشتند. با توجه به تخصیص ۷ امتیاز از ۱۰ امتیاز این معیار به افزایش سرمایه از محل آورده نقدی، کاهش امتیاز اکثر شرکت‌های مورد مطالعه، به دلیل عدم انجام این نوع افزایش سرمایه در دوره مورد بررسی بوده است.

نمودار ۸-۷ تفاضل میانگین امتیازات شاخص اشتغال برای تمام سال های بعد و سه سال قبل از واگذاری

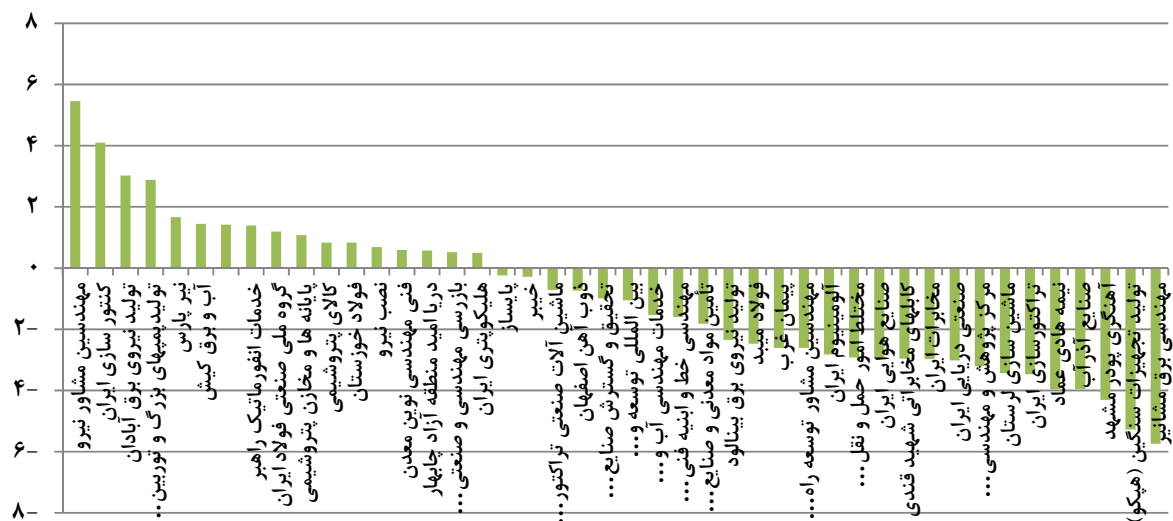
جدول ۸-۱۰ رتبه بندی شرکت های مورد بررسی بر اساس شاخص اشتغال در سه سال قبل و تمام سال های پس از واگذاری

رتبه	نام شرکت	تفاضل میانگین امتیازات	رتبه	نام شرکت	تفاضل میانگین امتیازات
۱	ذوب آهن اصفهان	۶,۵	۲۳	کنتور سازی ایران	۶,۰-
۲	آلومینیوم ایران	۵,۹	۲۴	مرکز پژوهش و مهندسی جوش ایران	۶,۲-
۳	پیمان غرب	۵,۷	۲۵	هلیکوپتری ایران	۶,۴-
۴	تولید پمپهای بزرگ و توربین آبی	۵,۷	۲۶	آب و برق کیش	۶,۸-
۵	تولید نیروی برق آبادان	۵,۶	۲۷	فنی مهندسی نوین معدن	۷,۱-
۶	مهندسی خط و ابنیه فنی راه آهن	۵,۴	۲۸	مختلط امور حمل و نقل ایران و روسیه	۷,۶-
۷	خدمات انفورماتیک راهبر	۴,۵	۲۹	کابلهای مخابراتی شهید قندی	۹,۴-
۸	نصب نیرو	۳,۶	۳۰	بین المللی توسعه و مهندسی پارس	۹,۵-
۹	بازرسی مهندسی و صنعتی ایران	۳,۶	۳۱	صنایع آذرآب	۹,۶-
۱۰	فولاد خوزستان	۳,۳	۳۲	صنایع هوایی ایران	۹,۸-

۹,۹-	تراکتورسازی ایران	۳۳	۲,۷	پایساز	۱۱
۱۰,۳-	صنعتی دریایی ایران	۳۴	۱,۵	تولیدی ادوات کشاورزی اراک - تاکا	۱۲
۱۰,۴-	تولید تجهیزات سنگین (هپکو)	۳۵	۰,۰	مخابرات ایران	۱۳
۱۰,۵-	فولاد میبد	۳۶	۱,۰-	مهندسين مشاور نیرو	۱۴
۱۰,۶-	کالای پتروشیمی	۳۷	۱,۶-	نیو پارس	۱۵
۱۰,۸-	تأمین مواد معدنی و صنایع فولاد	۳۸	۱,۸-	پایانه ها و مخازن پتروشیمی	۱۶
۱۱,۲-	مهندسی برق مشانیر	۳۹	۱,۹-	ماشین آلات صنعتی تراکتور سازی ایران	۱۷
۱۱,۵-	ماشین سازی لرستان	۴۰	۴,۶-	خیبر	۱۸
۱۱,۶-	نیمه هادی عماد	۴۱	۵,۰-	مهندسين مشاور توسعه راه آهن ایران مترا	۱۹
۱۲,۱-	گروه ملی صنعتی فولاد ایران	۴۲	۵,۰-	تولید نیروی برق بینالود	۲۰
۱۲,۴-	خدمات مهندسی آب و خاک کشور	۴۳	۵,۱-	تحقیق و گسترش صنایع معدنی پارس کانی	۲۱
۱۳,۷-	آهنگری پودر مشهد	۴۴	۵,۴-	دریا امید منطقه آزاد چابهار	۲۲

در شاخص اشتغال از ۴۴ شرکت مورد بررسی، تعداد ۱۱ شرکت رشد امتیاز داشتند. در واقع به دلیل کاهش نیروی کار و عدم ایفای تعهد حفظ سطح اشتغال در ۵ سال اول پس از واگذاری، امتیاز این معیار در بیش تر شرکت‌ها در دوره پس از واگذاری کاهش یافته است.

نمودار ۸-۸ تفاضل میانگین امتیازات شاخص گروه توسعه برای تمام سال‌های بعد و سه سال قبل از واگذاری

جدول ۸-۱۱ رتبه‌بندی شرکت‌های مورد بررسی بر اساس شاخص توسعه در سه سال قبل و تمام سال‌های پس از واگذاری

رتبه	نام شرکت	میانگین امتیازات	رتبه	نام شرکت	میانگین امتیازات
۱	مهندسين مشاور نيرو	۵,۵	۲۳	بين المللی توسعه و مهندسی پارس	۱,۱-
۲	کنتور سازی ایران	۴,۱	۲۴	خدمات مهندسی آب و خاک کشور	۱,۵-
۳	تولید نیروی برق آبادان	۳,۰	۲۵	مهندسی خط و ابنیه فنی راه آهن	۱,۶-
۴	تولید پمپ‌های بزرگ و توربین آبی	۲,۹	۲۶	تأمین مواد معدنی و صنایع فولاد	۱,۸-
۵	نیرو پارس	۱,۷	۲۷	پیمان غرب	۲,۳-
۶	آب و برق کیش	۱,۴	۲۸	تولید نیروی برق بینالود	۲,۳-
۷	تولیدی ادوات کشاورزی اراک - تاکا	۱,۴	۲۹	فولاد میبد	۲,۵-
۸	خدمات انفورماتیک راهبر	۱,۴	۳۰	مهندسين مشاور توسعه راه آهن ایران	۲,۶-
۹	گروه ملی صنعتی فولاد ایران	۱,۲	۳۱	آلومینیوم ایران	۲,۸-
۱۰	پایانه ها و مخازن پتروشیمی	۱,۱	۳۲	مختلط امور حمل و نقل ایران و روسیه	۲,۹-
۱۱	کالای پتروشیمی	۰,۸	۳۳	صنایع هوایی ایران	۲,۹-
۱۲	فولاد خوزستان	۰,۸	۳۴	کابل‌های مخابراتی شهید فندی	۳,۰-
۱۳	نصب نیرو	۰,۷	۳۵	مخابرات ایران	۳,۰-
۱۴	فنی مهندسی نوین معدن	۰,۶	۳۶	صنعتی دریایی ایران	۳,۰-
۱۵	دریا امید منطقه آزاد چابهار	۰,۶	۳۷	مرکز پژوهش و مهندسی جوش ایران	۳,۲-
۱۶	بازرسی مهندسی و صنعتی ایران	۰,۵	۳۸	ماشین سازی لرستان	۳,۴-
۱۷	هلیکوپتری ایران	۰,۵	۳۹	تراکتورسازی ایران	۳,۵-
۱۸	پایساز	۰,۲-	۴۰	نیمه هادی عماد	۴,۰-
۱۹	خیبر	۰,۳-	۴۱	صنایع آذرآب	۴,۰-
۲۰	ماشین آلات صنعتی تراکتور سازی ایران	۰,۷-	۴۲	آهنگری پودر مشهد	۴,۳-
۲۱	ذوب آهن اصفهان	۰,۷-	۴۳	تولید تجهیزات سنگین (هیپکو)	۵,۳-
۲۲	تحقیق و گسترش صنایع معدنی پارس کانی	۱,۰-	۴۴	مهندسی برق مشانیر	۵,۷-

در معیار توسعه نیز تعداد شرکت‌های با افت امتیاز بیش از تعداد با رشد امتیاز است. حداکثر امتیاز این معیار ۱۶ است که به دلیل نبود شاخص‌های ثبت برند، هزینه تحقیق و توسعه، هزینه بازاریابی و تبلیغات و صادرات در برخی سال‌ها و برای بیشتر شرکت‌ها، معدود شرکت‌هایی بودند که امتیاز حداکثر را کسب کردند. در مجموع شرکت‌های مهندسی مشاور نیرو، کنتورسازی و برق آبادان وضعیت بهتری در این معیار نسبت به سایر شرکت‌ها داشتند.

۸-۲-۳ رتبه‌بندی شرکت‌های مورد بررسی به تفکیک استان‌ها بر اساس مجموع امتیازات کل

شرکت‌های مورد بررسی بر اساس محل اصلی فعالیت خود در ۱۴ استان کشور پراکنده‌اند که به تفکیک این استان‌ها در دوره سه سال قبل و تمام سال‌های پس از واگذاری وضعیت رتبه‌بندی تغییرات امتیازات شرکت‌ها به شرح جدول ۸-۱۲ است.

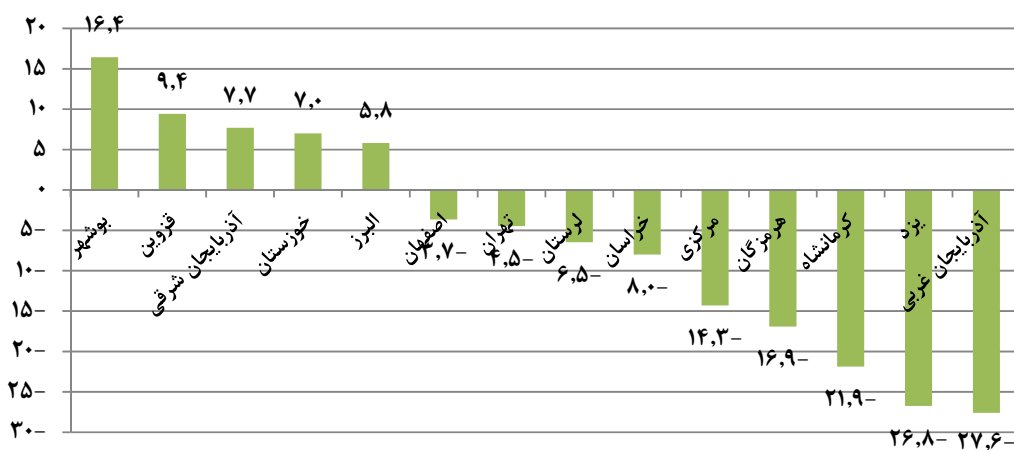
جدول ۸-۱۲- استان‌های حوزه فعالیت شرکت‌ها و تفاضل میانگین امتیازات کل سه سال بعد و سه سال قبل از واگذاری

استان	نام شرکت	تفاضل میانگین امتیازات	استان	نام شرکت	تفاضل میانگین امتیازات
اصفهان	ذوب آهن اصفهان	۷	تهران	مهندسی برق مشانیر	۳۳,۲-
اصفهان	آلومینیوم ایران	۱۴,۳-	تهران	صنایع هوایی ایران	۳۳,۴-
البرز	خدمات مهندسی آب و خاک کشور(پارس)	۱۳,۵	تهران	مهندسی مشاور توسعه راه آهن ایران - مترا	۲۱,۹-
البرز	مهندسی خط و ابنیه فنی راه آهن	۱,۸-	خراسان	تولید نیروی برق بینالود	۱۳,۱
آذربایجان شرقی	تولید پمپ‌های بزرگ و توربین آبی (پتکو)	۲۷,۳	خراسان	آهنگری پودر مشهد	۲۹,۱-
آذربایجان شرقی	ماشین آلات صنعتی تراکتور سازی ایران	۱۱,۹-	خوزستان	تولید نیروی برق آبادان	۳۴,۸
آذربایجان شرقی	تراکتورسازی ایران	۳۰-	خوزستان	گروه ملی صنعتی فولاد ایران	۵,۱
آذربایجان غربی	نیمه هادی عماد	۲۷,۶-	خوزستان	پایساز	۳,۳
بوشهر	نیر پارس	۲۴,۶	خوزستان	تأمین مواد معدنی و صنایع فولاد	۱۰,۱-
بوشهر	پایانه‌ها و مخازن پتروشیمی	۸,۲	خوزستان	فولاد خوزستان	۱,۹
تهران	نصب نیرو	۴,۴-	قزوین	کنتور سازی ایران	۹,۴

تهران	خدمات انفورماتیک راهبر	۱۵	کرمانشاه	پیمان غرب	۱۲,۵-
تهران	فنی مهندسی نوین معدن	۱۳,۹	لرستان	ماشین سازی لرستان	۶,۵-
تهران	بین المللی توسعه و مهندسی پارس - پیدکو	۷,۶-	مرکزی	تولیدی ادوات کشاورزی اراک - تاکا	۱۴,۵
تهران	هلیکوپتری ایران	۲,۷	مرکزی	صنایع آذراب	۲۴,۲-
تهران	مهندسین مشاور نیرو	۱,۹	مرکزی	تولید تجهیزات سنگین (هپکو)	۳۳,۲-
تهران	بازرسی مهندسی و صنعتی ایران	۷,۷-	هرمزگان	آب و برق کیش	۱۴,۹-
تهران	مخابرات ایران	۰,۴-	هرمزگان	کالای پتروشیمی	۱۳,۷-
تهران	مرکز پژوهش و مهندسی جوش ایران	۸,۷-	هرمزگان	خیبر	۰,۷
تهران	تحقیق و گسترش صنایع معدنی پارس کانی	۶,۴-	هرمزگان	صنعتی دریایی ایران	۳۹,۷-
تهران	دریا امید منطقه آزاد چابهار	۱۷,۶-	یزد	فولاد میبد	۱۹,۲-
تهران	مختلط امور حمل و نقل ایران و روسیه - ایرسوتر	۲۲,۳-	یزد	کابل‌های مخابراتی شهید قندی	۳۴,۴-

اگر شرکت‌های موجود در هر استان را به عنوان یک شرکت واحد در نظر بگیریم و تغییر میانگین مجموع امتیاز دریافتی هر استان را در نظر بگیریم به رتبه‌بندی زیر خواهیم رسید.

نمودار ۸-۹ رتبه بندی استان‌ها در امتیازات کل شاخص‌ها بر اساس تفاضل میانگین امتیازات سه سال پیش و تمام سال‌های پس از واگذاری

بر اساس این رتبه‌بندی از شرکت‌های موجود در ۱۴ استان، تعداد ۵ استان با رشد امتیاز و ۹ استان با کاهش امتیاز در دوره بعد از واگذاری نسبت به قبل از واگذاری مواجه شده‌اند.

۸-۲-۴ رتبه‌بندی شرکت‌های مورد بررسی به تفکیک روش واگذاری بر اساس مجموع امتیازات کل

از ۴۴ شرکت مورد بررسی، ۲۰ شرکت از طریق بورس و فرابورس، ۲۲ شرکت به روش مزایده و ۲ شرکت به روش مذاکره واگذار شده‌اند. جدول ۸-۱۳ وضعیت تغییر امتیازات دریافتی شرکت‌ها به تفکیک روش واگذاری پس از واگذاری نسبت به پیش از آن را نشان می‌دهد. از این داده‌ها پیداست که در هر سه روش واگذاری، تعداد شرکت‌های با کاهش امتیاز بیش از تعداد با افزایش امتیاز بوده است.

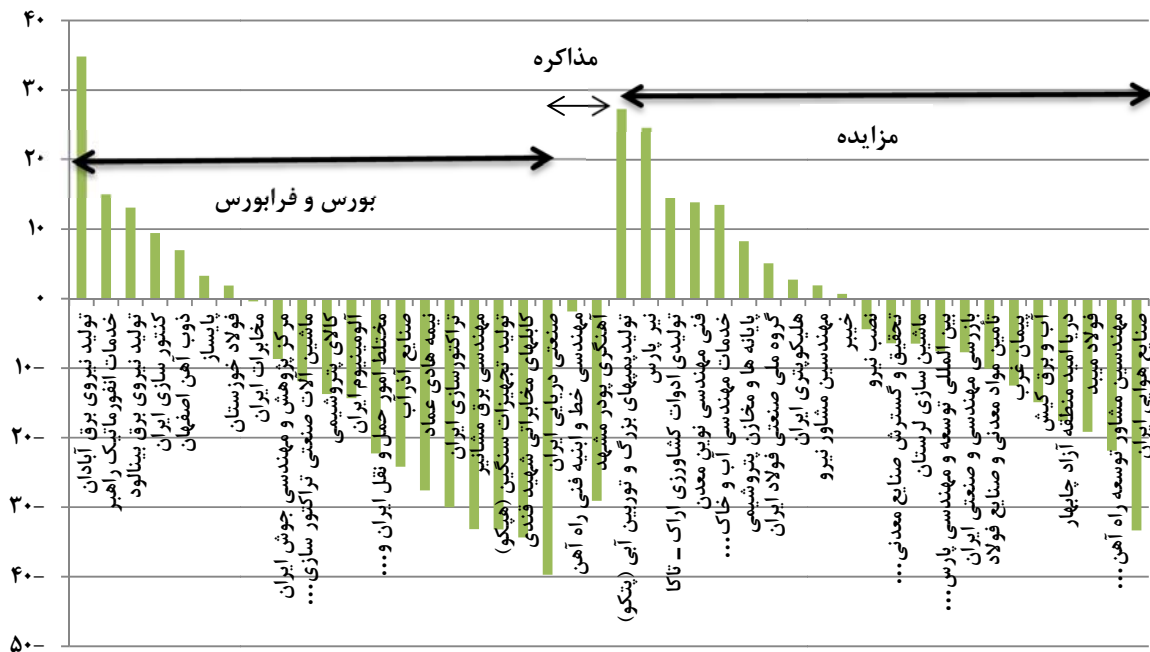
جدول ۸-۱۳ تغییر امتیازات دریافتی شرکت‌ها به تفکیک روش واگذاری در سه سال قبل از واگذاری نسبت به سال‌های پس از واگذاری

تعداد شرکت‌ها با افزایش امتیاز	تعداد شرکت‌ها با کاهش امتیاز	تعداد شرکت‌ها	
۷	۱۳	۲۰	واگذار شده از طریق بورس و فرابورس
۰	۲	۲	واگذار شده از طریق مذاکره
۸	۱۴	۲۲	واگذار شده از طریق مزایده

نمودار ۸-۱۰ وضعیت میانگین امتیازات کل هر شرکت بر اساس روش واگذاری را نشان می‌دهد.

نمودار ۸-۱۰ رتبه بندی روش‌های واگذاری در میانگین مجموع امتیازات بر اساس تفاضل امتیازات سه سال پیش و تمام سال‌های پس از واگذاری

جدول ۸-۱۴ رتبه بندی شرکت‌های واگذار شده به روش بورس یا فرابورس بر اساس میانگین مجموع امتیازات در سه سال قبل و تمام سال‌های پس از واگذاری

رتبه	نام شرکت	تفاضل میانگین امتیازات
۱	تولید نیروی برق آبادان	۳۴,۸
۲	خدمات انفورماتیک راهبر	۱۵,۰
۳	تولید نیروی برق بینالود	۱۳,۱
۴	کنتور سازی ایران	۹,۴
۵	ذوب آهن اصفهان	۷,۰
۶	پایساز	۳,۳
۷	فولاد خوزستان	۱,۹

۰,۴-	مخابرات ایران	۸
۸,۷-	مرکز پژوهش و مهندسی جوش ایران	۹
۱۱,۹-	ماشین آلات صنعتی تراکتور سازی ایران (گسترش ماشین آلات عمرانی و زراعی ایران)	۱۰
۱۳,۷-	کالای پتروشیمی	۱۱
۱۴,۳-	آلومینیوم ایران	۱۲
۲۲,۳-	مختلط امور حمل و نقل ایران و روسیه - ایرسوتر	۱۳
۲۴,۲-	صنایع آذرب	۱۴
۲۷,۶-	نیمه هادی عماد	۱۵
۳۰,۰-	تراکتورسازی ایران	۱۶
۳۳,۲-	مهندسی برق مشانیر	۱۷
۳۳,۲-	تولید تجهیزات سنگین (هپکو)	۱۸
۳۴,۴-	کابل‌های مخابراتی شهید قندی	۱۹
۳۹,۷-	صنعتی دریایی ایران	۲۰

در روش واگذاری بورس و فرابورس، شرکت‌های نیروی برق آبادان، خدمات انفورماتیک راهبر و برق بینالود با رشد بیش از ۱۰ امتیازی وضعیت بهتری نسبت به سایر شرکت‌ها داشتند. صنایع دریایی ایران، کابل‌های مخابراتی شهید قندی و هپکو در این روش با بیشترین کاهش امتیاز مواجه شدند.

جدول ۸-۱۵، رتبه‌بندی شرکت‌های واگذار شده به روش مذاکره بر اساس میانگین مجموع امتیازات در سه سال قبل و تمام سال‌های پس از واگذاری

رتبه	نام شرکت	تفاضل میانگین امتیازات
۱	مهندسی خط و ابنیه فنی راه آهن	۱,۸-
۲	آهنگری پودر مشهد	۲۹,۱-

در گروه شرکت‌های واگذار شده به روش مذاکره تنها دو شرکت مهندسی خط و ابنیه فنی راه آهن و آهنگری پودر مشهد قرار دارند که هر دو کاهش امتیاز داشته‌اند.

جدول ۸-۱۶ رتبه‌بندی شرکت‌های واگذار شده به روش مزایده بر اساس میانگین مجموع امتیازات در سه سال قبل و تمام سال‌های پس از واگذاری

رتبه	نام شرکت	تفاضل میانگین امتیازات
۱	تولیدمپهای بزرگ و توربین آبی (پتکو)	۲۷,۳
۲	نیر پارس	۲۴,۶
۳	تولیدی ادوات کشاورزی اراک - تاکا	۱۴,۵
۴	فنی مهندسی نوین معدن	۱۳,۹
۵	خدمات مهندسی آب و خاک کشور(پارس)	۱۳,۵
۶	پایانه ها و مخازن پتروشیمی	۸,۲
۷	گروه ملی صنعتی فولاد ایران	۵,۱
۸	هلیکوپتری ایران	۲,۷
۹	مهندسین مشاور نیرو	۱,۹
۱۰	خیبر	۰,۷
۱۱	نصب نیرو	۴,۴-
۱۲	تحقیق و گسترش صنایع معدنی پارس کانی	۶,۴-
۱۳	ماشین سازی لرستان	۶,۵-
۱۴	بین المللی توسعه و مهندسی پارس - پیدکو	۷,۶-
۱۵	بازرسی مهندسی و صنعتی ایران	۷,۷-
۱۶	تأمین مواد معدنی و صنایع فولاد	۱۰,۱-
۱۷	پیمان غرب	۱۲,۵-
۱۸	آب و برق کیش	۱۴,۹-
۱۹	دریا امید منطقه آزاد چابهار	۱۷,۶-
۲۰	فولاد میبد	۱۹,۲-
۲۱	مهندسین مشاور توسعه راه آهن ایران - مترا	۲۱,۹-
۲۲	صنایع هوایی ایران	۳۳,۴-

در در بین ۲۲ شرکت واگذار شده به روش مزایده، شرکت‌های پتکو و نیرپارس بیشترین رشد امتیاز را داشتند و صنایع هوایی ایران به همراه مهندسین مشاور توسعه راه‌آهن بیشترین کاهش امتیاز را در مقایسه سه سال قبل با تمام سال‌های پس از واگذاری داشتند.

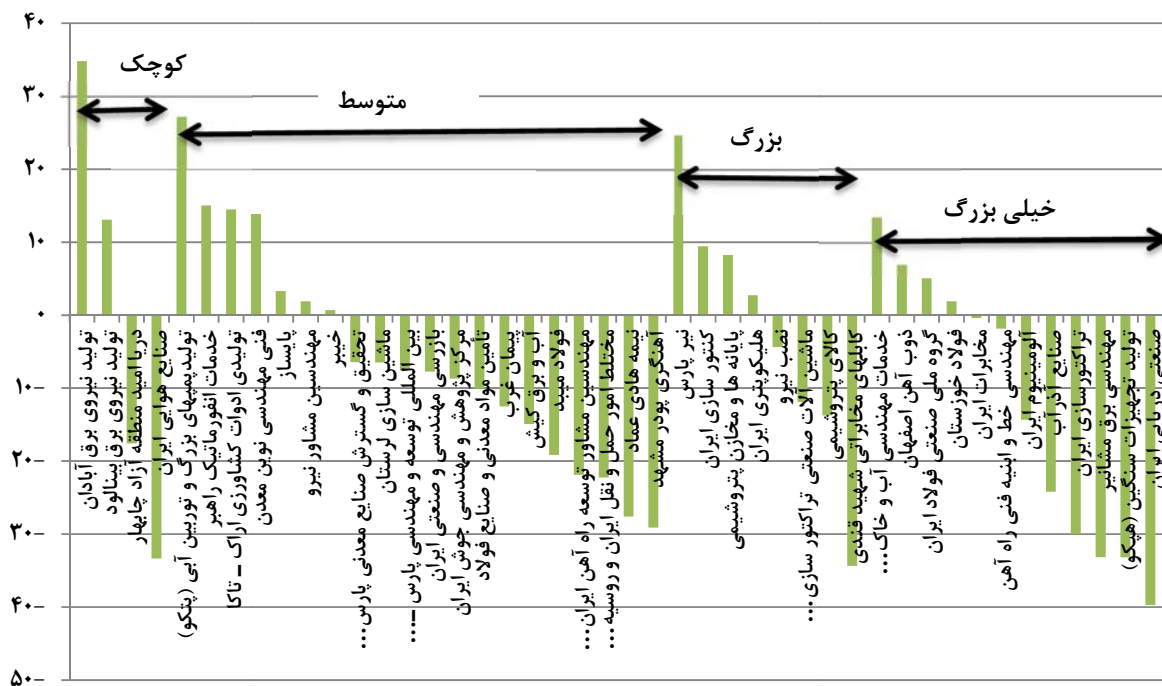
۸-۲-۵ رتبه‌بندی شرکت‌های مورد بررسی به تفکیک اندازه شرکت بر اساس مجموع امتیازات کل

با در نظر گرفتن تعداد شرکت‌های مورد بررسی در این تحقیق و وضعیت تعداد کارکنان آن‌ها، بهترین دسته‌بندی که می‌توان برای اندازه این شرکت‌ها انجام داد به این ترتیب است که شرکت‌های دارای ۱ تا ۵۰ نفر کارمند را به عنوان شرکت کوچک، دارای ۵۱ تا ۲۵۰ نفر کارمند را به عنوان شرکت متوسط و دارای ۲۵۱ تا ۱۰۵۰ نفر را به عنوان شرکت بزرگ و دارای ۱۰۵۱ نفر کارمند و بیشتر کارمند را به عنوان شرکت خیلی بزرگ قلمداد کنیم. بر این اساس وضعیت کلی تغییر امتیازات شرکت‌ها در مقایسه سه سال قبل از واگذاری با تمام سال‌های پس از واگذاری به شرح جدول ۸-۱۷ است.

جدول ۸-۱۷ وضعیت تغییر امتیازات دریافتی شرکت‌ها به تفکیک اندازه شرکت			
تعداد شرکت‌ها	تعداد شرکت‌های با افزایش میانگین امتیاز کل	تعداد شرکت‌های با کاهش میانگین امتیاز کل	
۴	۲	۲	شرکت‌های کوچک
۲۰	۷	۱۳	شرکت‌های متوسط
۸	۴	۴	شرکت‌های بزرگ
۱۲	۴	۸	شرکت‌های خیلی بزرگ

بر اساس نتایج این جدول، در گروه شرکت‌های کوچک و بزرگ ۵۰ درصد شرکت‌ها رشد امتیاز داشتند برای شرکت‌های گروه متوسط این نسبت ۳۵ درصد و برای شرکت‌های گروه خیلی بزرگ ۳۳ درصد بوده است. نمودار ۸-۱۱ وضعیت کلی هر شرکت را بر اساس اندازه آن در میانگین امتیازات کل نشان می‌دهد.

نمودار ۸-۱۱ رتبه‌بندی شرکت‌های مورد بررسی به تفکیک اندازه شرکت بر اساس مجموع امتیازات کل

بر اساس نتایج این نمودار، عمده شرکت‌های مورد بررسی در گروه شرکت‌های متوسط قرار دارند که بیش از ۵۰ درصد از آن‌ها با کاهش امتیاز در دوره پس از واگذاری نسبت به قبل از واگذاری مواجه شدند. در گروه شرکت‌های خیلی بزرگ نیز ۸ شرکت از ۱۲ شرکت این گروه افت امتیاز داشتند. نتایج فوق در قالب جداول زیر نیز نشان داده شده است.

جدول ۸-۱۸ رتبه‌بندی شرکت‌های واگذار شده در مقیاس کوچک بر اساس میانگین مجموع امتیازات در سه سال قبل و تمام سال‌های پس از واگذاری

رتبه	نام شرکت	تفاضل میانگین امتیازات
۱	تولید نیروی برق آبادان	۳۴,۸
۲	تولید نیروی برق بینالود	۱۳,۱
۳	دریا امید منطقه آزاد چابهار	۱۷,۶-
۴	صنایع هوایی ایران	۳۳,۴-

جدول ۸-۱۹ رتبه‌بندی شرکت‌های واگذار شده در مقیاس متوسط بر اساس میانگین مجموع امتیازات در سه سال قبل و تمام سال‌های پس از واگذاری

رتبه	نام شرکت	تفاضل میانگین امتیازات
۱	تولیدیمپهای بزرگ و توربین آبی (پتکو)	۲۷,۳
۲	خدمات انفورماتیک راهبر	۱۵,۰
۳	تولیدی ادوات کشاورزی اراک - تاکا	۱۴,۵
۴	فنی مهندسی نوین معدن	۱۳,۹
۵	پایساز	۳,۳
۶	مهندسین مشاور نیرو	۱,۹
۷	خیبر	۰,۷
۸	تحقیق و گسترش صنایع معدنی پارس کانی	۶,۴-
۹	ماشین سازی لرستان	۶,۵-
۱۰	بین المللی توسعه و مهندسی پارس - پیدکو	۷,۶-
۱۱	بازرسی مهندسی و صنعتی ایران	۷,۷-
۱۲	مرکز پژوهش و مهندسی جوش ایران	۸,۷-
۱۳	تأمین مواد معدنی و صنایع فولاد	۱۰,۱-
۱۴	پیمان غرب	۱۲,۵-
۱۵	آب و برق کیش	۱۴,۹-
۱۶	فولاد میبد	۱۹,۲-
۱۷	مهندسین مشاور توسعه راه آهن ایران - مترا	۲۱,۹-
۱۸	مختلط امور حمل و نقل ایران و روسیه - ایرسوتر	۲۲,۳-
۱۹	نیمه هادی عماد	۲۷,۶-
۲۰	آهنگری پودر مشهد	۲۹,۱-

جدول ۸-۲۰ رتبه‌بندی شرکت‌های واگذار شده در مقیاس بزرگ بر اساس میانگین مجموع امتیازات در سه سال قبل و تمام سال‌های پس از واگذاری

رتبه	نام شرکت	تفاضل میانگین امتیازات
۱	نیر پارس	۲۴,۶
۲	کنتور سازی ایران	۹,۴
۳	پایانه ها و مخازن پتروشیمی	۸,۲
۴	هلیکوپتری ایران	۲,۷
۵	نصب نیرو	۴,۴-
۶	ماشین آلات صنعتی تراکتور سازی ایران	۱۱,۹-
۷	کالای پتروشیمی	۱۳,۷-
۸	کابل‌های مخابراتی شهید قندی	۳۴,۴-

جدول ۸-۲۱ رتبه‌بندی شرکت‌های واگذار شده در مقیاس خیلی بزرگ بر اساس میانگین مجموع امتیازات در سه سال قبل و تمام سال‌های پس از واگذاری

رتبه	نام شرکت	تفاضل میانگین امتیازات
۱	خدمات مهندسی آب و خاک کشور(پارس)	۱۳,۵
۲	ذوب آهن اصفهان	۷,۰
۳	گروه ملی صنعتی فولاد ایران	۵,۱
۴	فولاد خوزستان	۱,۹
۵	مخابرات ایران	۰,۴-
۶	مهندسی خط و ابنیه فنی راه آهن	۱,۸-
۷	آلومینیوم ایران	۱۴,۳-
۸	صنایع آذراب	۲۴,۲-
۹	تراکتورسازی ایران	۳۰,۰-
۱۰	مهندسی برق مشانیر	۳۳,۲-
۱۱	تولید تجهیزات سنگین (هپکو)	۳۳,۲-
۱۲	صنعتی دریایی ایران	۳۹,۷-

**بخش سوم: تعدیل و اجرای مدل ارزیابی
عملکرد شرکتهای واگذار شده بر اساس نوع
صنعت**

۸-۳-۱ مقدمه

یکی از سوالات مهمی که در امر ارزیابی عملکرد شرکت‌های واگذار شده به ذهن متبادر می‌گردد این است که بهبود یا عدم بهبود عملکرد شرکت‌ها ممکن است ناشی از روند کلی صنعت و تحت تأثیر عوامل خارجی بوده است که در صورت صحت این موضوع تغییر مالکیت و مدیریت و عملکرد نیروی انسانی ارتباطی چندانی به ارزیابی خصوصی‌سازی در شرکت نخواهد داشت. به همین دلیل در این بخش از طرح ارزیابی عملکرد، ۴۴ شرکت مورد ارزیابی بر اساس حوزه فعالیت‌شان و بر مبنای طبقه‌بندی آیسیک^۱ به شش صنعت تقسیم شدند. در ابتدا شناخت اجمالی از هر کدام از این صنایع با تمرکز بر روند متغیرهای مهم در سال‌های اخیر ارائه شده و سپس مدل عمومی ارزیابی عملکرد با شناختی که از هر صنعت به دست آمده است از نظر امتیازات تعدیل شده است. ارزیابی عملکرد و رتبه‌بندی بر مبنای هر دو مدل عمومی و مدل تعدیل شده صورت پذیرفته و در ادامه روند برخی از شاخص‌های مهم هر شرکت در هر صنعت با روند آن شاخص در صنعت به صورت نموداری مقایسه شده است تا اولاً جهت تغییرات هر کدام از شاخص‌ها با صنعت مشخص شود و ثانیاً میزان فاصله هر شرکت در شاخص‌های مربوطه با صنعت مقایسه شود. واضح است که در شاخص‌هایی که رشد آن‌ها گزینه مطلوب است (مانند ارزش افزوده و بهره‌وری)، فاصله مثبت زیاد با صنعت به معنی بهبود عملکرد بوده است و بر عکس. به منظور حصول به نتیجه واحد در سطح صنعت، در انتهای این بخش میانگین رشد هر کدام از شاخص‌های شرکت‌های گروه با صنعت محاسبه شده و بهبود یا عدم بهبود عملکرد هر گروه از شرکت‌ها در مقایسه با صنعت مربوطه از آن نتیجه می‌شود.

۸-۳-۲ طبقه‌بندی شرکت‌ها به صنایع مختلف

حوزه فعالیت شرکت‌ها مبنای دسته‌بندی شرکت‌ها در شش صنعت بوده است اما از آنجا که برخی از شرکت‌ها در چندین حوزه فعالیت می‌کنند و برخی از شرکت‌ها نیز در برخی حوزه‌های خاص تولید کالا و خدمات داشتند بر اساس ویراست چهارم کتاب آیسیک در سطح کدهای دو رقمی، شرکت‌ها به شرح جدول ۸-۲۲ به شش صنعت تقسیم شدند.

^۱ ISIC

جدول ۸-۲۲ شرکت‌های مورد بررسی از لحاظ حوزه فعالیت و صنعت

صنعت	برق	حمل و نقل	فلزات اساسی و معدن	فنی و مهندسی	ماشین آلات و تجهیزات	مخابرات و رایانه
شرکت‌های مورد ارزیابی	آب و برق کیش	پایانه‌ها و مخازن پتروشیمی	آلومینیوم ایران	بازرسی مهندسی و صنعتی ایران	آهنگری پودر مشهد	خدمات انفورماتیک راهبر
	پیمان غرب	کالای پتروشیمی	تأمین مواد معدنی و صنایع فولاد	بین‌المللی توسعه و مهندسی پارس - پیدکو	پایساز	مخابرات ایران
	تولید نیروی برق آبادان	مختلط امور حمل و نقل ایران و روسیه - ایرسوتر	تحقیق و گسترش صنایع معدنی پارس کانی	صنایع هوایی ایران	تراکتورسازی ایران	
	تولید نیروی برق بینالود	هلیکوپتری ایران	ذوب آهن	صنعتی دریایی ایران	تولید تجهیزات سنگین (هپکو)	
			فولاد خوزستان	فنی مهندسی نوین معدن	تولید پمپ‌های بزرگ و توربین آبی (پتکو)	
			فولاد میبد	مرکز پژوهش و مهندسی جوش ایران	تولیدی ادوات کشاورزی اراک - تاکا	
			گروه ملی صنعتی فولاد ایران	مهندسین مشاور توسعه راه آهن ایران - مترا	خیبر	
				مهندسی برق مشانیر	دریا امید منطقه آزاد چابهار	
				مهندسی خط و ابنیه فنی راه آهن	صنایع آذرآب	
				نصب نیرو	ماشین آلات صنعتی تراکتور سازی ایران	
				مهندسی آب و خاک پارس	ماشین سازی لرستان	
				مهندسین مشاور	نیر پارس	

		نیرو				
	کتورسازی					
	کابل‌های مخابراتی شهید قندی					
	نیمه هادی عماد					
۲	۱۵	۱۲	۷	۴	۴	تعداد شرکت‌ها در هر صنعت

همان‌طور که مشاهده می‌شود بیش از ۶۰ درصد شرکت‌های مورد بررسی در صنعت ماشین‌آلات و تجهیزات و خدمات فنی و مهندسی قرار دارند.

۳-۳-۸ رتبه‌بندی صنایع مختلف بر اساس مدل ارزیابی عملکرد شرکت‌های واگذار شده (قبل از تعدیل)

جدول زیر رتبه‌بندی صنایع در هر شاخص بر اساس تفاضل میانگین امتیازات سه سال پیش و تمام سال‌های پس از واگذاری را نشان می‌دهد. بر اساس نتایج به دست آمده، در مجموع امتیازات، فقط دو صنعت فناوری اطلاعات و ارتباطات و برق توانسته‌اند میانگین تفاضل امتیازات را افزایش دهند و در بقیه صنایع این میانگین کاهش یافته است. صنعت فناوری اطلاعات و ارتباطات در شاخص‌های اشتغال، سرمایه و سودآوری و صنعت برق در شاخص‌های بدهی، بهره‌وری، تسهیلات و توسعه بیشترین افزایش در میانگین امتیازات را به دست آورده‌اند.

در میان شاخص‌های مورد بررسی، سه شاخص بهره‌وری، تسهیلات و سودآوری بهترین شرایط را دارند و شمار بیشتری از صنایع در این شاخص‌ها موفق به افزایش میانگین امتیازات شرکت‌های خود شده‌اند.

جدول ۸-۲۳ رتبه بندی صنایع در هر شاخص بر اساس تفاضل میانگین امتیازات سه سال پیش و تمام سال های پس از واگذاری

میانگین تفاضل امتیاز	رتبه در شاخص	صنعت	میانگین تفاضل امتیاز	رتبه در شاخص	صنعت
شاخص بدهی			جمع امتیازات		
۱,۰	۱	برق	۷,۳	۱	فناوری اطلاعات و ارتباطات
(۰,۰)	۲	فنی و مهندسی	۵,۱	۲	برق
(۰,۲)	۳	ماشین آلات و تجهیزات	(۵,۱)	۳	فلزات اساسی و معدن و معدن
(۰,۳)	۴	فلزات اساسی و معدن و معدن	(۶,۳)	۴	حمل و نقل
(۱,۲)	۵	فناوری اطلاعات و ارتباطات	(۹,۰)	۵	ماشین آلات و تجهیزات
(۱,۷)	۶	حمل و نقل	(۱۰,۸)	۶	فنی و مهندسی
شاخص تسهیلات			شاخص بهره‌وری		
۰,۸	۱	برق	۴,۳	۱	برق
۰,۷	۲	فناوری اطلاعات و ارتباطات	۲,۸	۲	فناوری اطلاعات و ارتباطات
۰,۵	۳	حمل و نقل	۲,۷	۳	حمل و نقل
۰,۳	۴	فلزات اساسی و معدن و معدن	(۰,۵)	۴	فنی و مهندسی
(۰,۰)	۵	ماشین آلات و تجهیزات	(۰,۸)	۵	فلزات اساسی و معدن و معدن
(۰,۶)	۶	فنی و مهندسی	(۱,۵)	۶	ماشین آلات و تجهیزات
شاخص اشتغال			شاخص توسعه		
۲,۲	۱	فناوری اطلاعات و ارتباطات	(۰,۰)	۱	برق
(۰,۱)	۲	برق	(۰,۱)	۲	حمل و نقل
(۳,۳)	۳	فلزات اساسی و معدن و معدن	(۰,۸)	۳	فناوری اطلاعات و ارتباطات
(۵,۰)	۴	فنی و مهندسی	(۱,۰)	۴	فلزات اساسی و معدن و معدن
(۵,۷)	۵	ماشین آلات و تجهیزات	(۱,۲)	۵	ماشین آلات و تجهیزات
(۶,۶)	۶	حمل و نقل	(۱,۲)	۶	فنی و مهندسی
شاخص سودآوری			شاخص سرمایه		

۲,۷	۱	فناوری اطلاعات و ارتباطات	۰,۸	۱	فناوری اطلاعات و ارتباطات
۱,۵	۲	ماشین آلات و تجهیزات	(۰,۱)	۲	فلزات اساسی و معدن و معدن
۱,۲	۳	برق	(۱,۶)	۳	فنی و مهندسی
۰,۹	۴	حمل و نقل	(۱,۸)	۴	ماشین آلات و تجهیزات
(۰,۱)	۵	فلزات اساسی و معدن و معدن	(۱,۸)	۵	حمل و نقل
(۱,۸)	۶	فنی و مهندسی	(۲,۰)	۶	برق

۸-۳-۴ تعدیل مدل ارزیابی عملکرد شرکت‌های واگذار شده بر اساس نوع صنعت

مدل ارزیابی عملکرد پس از شناخت هر صنعت و تحلیل نقاط ضعف و قوت آن‌ها، از نظر امتیاز تخصیصی به هر شاخص با توجه به اهمیت هر کدام از شاخص‌ها تعدیل شد در این تعدیل مجموع امتیازات مدل برای تمام گروه‌ها به مانند مدل تعدیل نشده ۱۰۰ است و تعدیل امتیاز بین شاخص‌ها صورت پذیرفته است دلایل این تعدیل به تفصیل در گزارش اصلی بیان شده است. جدول ۸-۲۴ امتیازدهی مدل اولیه و مدل تعدیل شده در هر گروه را نشان می‌دهد.

جدول ۸-۲۴ مدل تعدیل شده به تفکیک صنعت

امتیازات مدل تعدیل شده در هر گروه						امتیاز مدل اولیه	شاخص	معیار
صنعت برق	ماشین آلات و تجهیزات	فنی و مهندسی	فناوری اطلاعات و ارتباطات	فلزات اساسی	حمل و نقل			
۷	۸	۴	۷	۸	۷	۷	سود خالص	سودآوری
۳	۳	۲	۳	۴	۳	۳	ROE	
۳	۳	۲	۳	۴	۳	۳	ROA	
۳	۳	۲	۳	۴	۳	۳	حاشیه سود خالص	
۰	۳	۱	۲	۳	۲	۲	حاشیه سود عملیاتی	
۲	۳	۱	۲	۳	۲	۲	کارایی سود	
۳	۳	۳	۳	۱	۱	۳	نسبت بدهی	بدهی
۲	۲	۲	۲	۱	۱	۲	بدهی بلندمدت نسبت به حقوق صاحبان سهام	

۸	۴	۶	۳	۷	۴	۶	میزان جذب تسهیلات جدید	تسهیلات
۲	۱	۲	۱	۴	۲	۲	مانده تسهیلات نسبت به کل بدهی	
۲	۲	۲	۱	۴	۲	۲	هزینه مالی نسبت به کل بدهی	
۸	۹	۸	۱۰	۸	۸	۸	بهره‌وری کل	بهره‌وری
۵	۶	۵	۷	۵	۷	۵	بهره‌وری نیروی کار	
۶	۶	۵	۷	۵	۵	۵	بهره‌وری سرمایه	
۴	۳	۳	۰	۵	۶	۳	بهره‌وری انرژی	
۴	۳	۳	۰	۴	۰	۳	بهره‌وری مواد اولیه	
۱۰	۸	۱۱	۱۰	۱۰	۱۲	۱۰	تعداد کل کارکنان	اشتغال
۵	۴	۶	۵	۵	۵	۵	حفظ تعداد کارکنان نسبت به زمان واگذاری	
۲	۲	۳	۳	۲	۳	۳	سرمایه ثبت شده	سرمایه
۵	۶	۷	۷	۵	۵	۷	افزایش سرمایه از محل آورده نقدی	
۲	۲	۲	۲	۱	۲	۲	ارزش کل دارایی‌ها	توسعه
۲	۳	۲	۴	۲	۴	۲	فروش کل	
۱	۲	۴	۳	۰	۱	۲	ثبت برند	
۲	۳	۴	۵	۱	۲	۲	هزینه تحقیق و توسعه	
۲	۲	۲	۵	۱	۲	۲	هزینه بازاریابی و تبلیغات	
۴	۳	۵	۱	۳	۵	۳	ارزش صادرات	
۳	۳	۳	۱	۰	۳	۳	مالیات	
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	جمع	

۸-۳-۵ رتبه‌بندی شرکت‌ها به تفکیک صنایع بر اساس مدل تعدیل شده ارزیابی عملکرد

از چهار شرکت حاضر در گروه برق، دو شرکت تولید نیروی برق آبادان و تولید نیروی برق بینالود موفق شده‌اند که تفاضل میانگین مجموع امتیازات خود در دوره سه سال قبل و تمام سال‌های پس از واگذاری را افزایش دهند. این دو شرکت موفق شده‌اند تفاضل میانگین امتیازات خود در شاخص‌های بدهی، بهره‌وری، تسهیلات و سودآوری را نیز افزایش دهند. رتبه بندی شرکت‌های گروه صنعت برق در شاخص‌های مختلف در جدول زیر نشان داده شده است.

جدول ۸-۲۵ رتبه بندی شرکت‌های صنعت برق بر پایه تفاضل میانگین امتیازات، تعدیل شده بر اساس صنعت، در دوره زمانی سه سال پیش و تمام سال‌های پس از واگذاری					
نام شرکت	رتبه در شاخص	تفاضل امتیاز	نام شرکت	رتبه در شاخص	تفاضل امتیاز
جمع امتیازات			شاخص بدهی		
تولید نیروی برق آبادان	۱	۳۵,۸	تولید نیروی برق بینالود	۱	۱,۹
تولید نیروی برق بینالود	۲	۱۵,۲	آب و برق کیش	۲	۱,۷
پیمان غرب	۳	(۹,۹)	تولید نیروی برق آبادان	۳	۱,۷
آب و برق کیش	۴	(۱۲,۴)	پیمان غرب	۴	(۱,۲)
شاخص بهره‌وری			شاخص تسهیلات		
تولید نیروی برق آبادان	۱	۱۴,۹	آب و برق کیش	۱	۳,۳
تولید نیروی برق بینالود	۲	۱۳,۰	تولید نیروی برق بینالود	۲	۰,۹
آب و برق کیش	۳	(۰,۸)	پیمان غرب	۳	۰,۶
پیمان غرب	۴	(۶,۲)	تولید نیروی برق آبادان	۴	۰,۰
شاخص توسعه			شاخص اشتغال		
تولید نیروی برق آبادان	۱	۳,۰	پیمان غرب	۱	۵,۷
آب و برق کیش	۲	۱,۴	تولید نیروی برق آبادان	۲	۵,۶
پیمان غرب	۳	(۲,۳)	تولید نیروی برق بینالود	۳	(۵,۰)
تولید نیروی برق بینالود	۴	(۲,۳)	آب و برق کیش	۴	(۶,۸)

شاخص سودآوری			شاخص سرمایه		
۱۱,۷	۱	تولید نیروی برق آبادان	(۰,۴)	۱	پیمان غرب
۸,۰	۲	تولید نیروی برق بینالود	(۱,۱)	۲	تولید نیروی برق آبادان
(۶,۲)	۳	پیمان غرب	(۱,۴)	۳	تولید نیروی برق بینالود
(۸,۶)	۴	آب و برق کیش	(۲,۷)	۴	آب و برق کیش

از چهار شرکت حاضر در گروه حمل و نقل، دو شرکت پایانه‌ها و مخازن پتروشیمی و هلیکوپتری ایران موفق شده‌اند که تفاضل میانگین مجموع امتیازات خود در دوره سه سال قبل و تمام سال‌های پس از واگذاری را افزایش دهند. این دو شرکت موفق شده‌اند تفاضل میانگین امتیازات خود در شاخص‌های بهره‌وری، توسعه و سودآوری را نیز افزایش دهند. رتبه بندی شرکت‌های گروه صنعت حمل و نقل در شاخص‌های مختلف در جدول زیر نشان داده شده است.

جدول ۸-۲۶ رتبه بندی شرکت‌های صنعت حمل و نقل بر پایه تفاضل میانگین امتیازات، تعدیل شده بر اساس صنعت، در دوره زمانی سه سال پیش و تمام سال‌های پس از واگذاری					
نام شرکت	رتبه در شاخص	تفاضل امتیاز	نام شرکت	رتبه در شاخص	تفاضل امتیاز
جمع امتیازات			شاخص بدهی		
پایانه‌ها و مخازن پتروشیمی	۱	۷,۳	پایانه‌ها و مخازن پتروشیمی	۱	(۰,۰)
هلیکوپتری ایران	۲	۶,۵	مختلط امور حمل و نقل ایران و روسیه - ایرسوتر	۲	(۰,۶)
کالای پتروشیمی	۳	(۱۳,۹)	کالای پتروشیمی	۳	(۰,۸)
مختلط امور حمل و نقل ایران و روسیه - ایرسوتر	۴	(۲۵,۱)	هلیکوپتری ایران	۴	(۱,۲)
شاخص بهره‌وری			شاخص تسهیلات		
هلیکوپتری ایران	۱	۷,۴	مختلط امور حمل و نقل ایران و روسیه - ایرسوتر	۱	۱,۳

۱,۰	۲	کالای پتروشیمی	۵,۶	۲	پایانه‌ها و مخازن پتروشیمی
۰,۰	۳	هلیکوپتری ایران	۱,۵	۳	کالای پتروشیمی
(۱,۰)	۴	پایانه‌ها و مخازن پتروشیمی	(۵,۲)	۴	مختلط امور حمل و نقل ایران و روسیه - ایرسوتر
شاخص اشتغال			شاخص توسعه		
(۱,۱)	۱	پایانه‌ها و مخازن پتروشیمی	۲,۶	۱	کالای پتروشیمی
(۷,۰)	۲	هلیکوپتری ایران	۰,۷	۲	پایانه‌ها و مخازن پتروشیمی
(۸,۵)	۳	مختلط امور حمل و نقل ایران و روسیه - ایرسوتر	۰,۳	۳	هلیکوپتری ایران
(۱۱,۸)	۴	کالای پتروشیمی	(۴,۳)	۴	مختلط امور حمل و نقل ایران و روسیه - ایرسوتر
شاخص سودآوری			شاخص سرمایه		
۸,۷	۱	هلیکوپتری ایران	(۱,۷)	۱	پایانه‌ها و مخازن پتروشیمی
۴,۸	۲	پایانه‌ها و مخازن پتروشیمی	(۱,۷)	۲	هلیکوپتری ایران
(۴,۵)	۳	کالای پتروشیمی	(۱,۸)	۳	کالای پتروشیمی
(۵,۶)	۴	مختلط امور حمل و نقل ایران و روسیه - ایرسوتر	(۲,۲)	۴	مختلط امور حمل و نقل ایران و روسیه - ایرسوتر

از هفت شرکت حاضر در گروه فلزات اساسی و معدن، سه شرکت گروه ملی صنعتی فولاد ایران و ذوب آهن اصفهان و فولاد خوزستان موفق شده‌اند که تفاضل میانگین مجموع امتیازات خود در دوره سه سال قبل و تمام سال‌های پس از واگذاری را افزایش دهند. رتبه بندی شرکت‌های گروه فلزات اساسی و معدن در شاخص‌های مختلف در جدول زیر نشان داده شده است.

جدول ۸-۲۷ رتبه بندی شرکت‌های صنعت فلزات اساسی و معدن بر پایه تفاضل میانگین امتیازات، تعدیل شده بر اساس صنعت، در دوره زمانی سه سال پیش و تمام سال‌های پس از واگذاری

تفاضل امتیاز	رتبه در شاخص	نام شرکت	تفاضل امتیاز	رتبه در شاخص	نام شرکت
شاخص بدهی			جمع امتیازات		
۰,۷	۱	ذوب آهن اصفهان	۸,۴	۱	گروه ملی صنعتی فولاد ایران
۰,۱	۲	گروه ملی صنعتی فولاد ایران	۵,۶	۲	ذوب آهن اصفهان
(۰,۱)	۳	فولاد میبد	۰,۱	۳	فولاد خوزستان
(۰,۱)	۴	تحقیق و گسترش صنایع معدنی پارس کانی	(۴,۶)	۴	تحقیق و گسترش صنایع معدنی پارس کانی
(۰,۱)	۵	آلومینیوم ایران	(۷,۷)	۵	تأمین مواد معدنی و صنایع فولاد
(۰,۵)	۶	تأمین مواد معدنی و صنایع فولاد	(۱۴,۶)	۶	آلومینیوم ایران
(۰,۶)	۷	فولاد خوزستان	(۱۸,۳)	۷	فولاد میبد
شاخص تسهیلات			شاخص بهره‌وری		
۵,۷	۱	گروه ملی صنعتی فولاد ایران	۶,۹	۱	تأمین مواد معدنی و صنایع فولاد
۴,۲	۲	تحقیق و گسترش صنایع معدنی پارس کانی	۵,۶	۲	گروه ملی صنعتی فولاد ایران
۲,۴	۳	فولاد خوزستان	۳,۹	۳	ذوب آهن اصفهان
۰,۶	۴	آلومینیوم ایران	(۱,۶)	۴	تحقیق و گسترش صنایع معدنی پارس کانی
(۱,۴)	۵	تأمین مواد معدنی و صنایع فولاد	(۴,۶)	۵	فولاد خوزستان
(۴,۰)	۶	فولاد میبد	(۴,۹)	۶	فولاد میبد
(۴,۶)	۷	ذوب آهن اصفهان	(۱۰,۵)	۷	آلومینیوم ایران
شاخص اشتغال			شاخص توسعه		
۶,۵	۱	ذوب آهن اصفهان	۱,۳	۱	فولاد خوزستان
۵,۹	۲	آلومینیوم ایران	(۰,۲)	۲	ذوب آهن اصفهان

۳,۳	۳	فولاد خوزستان	(۰,۳)	۳	تحقیق و گسترش صنایع معدنی پارس کانی
(۵,۱)	۴	تحقیق و گسترش صنایع معدنی پارس کانی	(۰,۷)	۴	گروه ملی صنعتی فولاد ایران
(۱۰,۵)	۵	فولاد میبد	(۰,۸)	۵	آلومینیوم ایران
(۱۰,۸)	۶	تأمین مواد معدنی و صنایع فولاد	(۱,۱)	۶	تأمین مواد معدنی و صنایع فولاد
(۱۲,۱)	۷	گروه ملی صنعتی فولاد ایران	(۲,۱)	۷	فولاد میبد
شاخص سودآوری			شاخص سرمایه		
۱۰,۴	۱	گروه ملی صنعتی فولاد ایران	۲,۹	۱	فولاد خوزستان
۴,۵	۲	فولاد میبد	۱,۲	۲	تحقیق و گسترش صنایع معدنی پارس کانی
۰,۵	۳	ذوب آهن اصفهان	(۰,۶)	۳	گروه ملی صنعتی فولاد ایران
(۰,۲)	۴	تأمین مواد معدنی و صنایع فولاد	(۰,۶)	۴	آلومینیوم ایران
(۳,۰)	۵	تحقیق و گسترش صنایع معدنی پارس کانی	(۰,۷)	۵	تأمین مواد معدنی و صنایع فولاد
(۴,۶)	۶	فولاد خوزستان	(۱,۲)	۶	ذوب آهن اصفهان
(۹,۱)	۷	آلومینیوم ایران	(۱,۳)	۷	فولاد میبد

از دوازده شرکت حاضر در گروه خدمات فنی و مهندسی، فقط سه شرکت فنی مهندسی نوین معدن و خدمات مهندسی آب و خاک کشور (پارس) و مهندسین مشاور نیرو موفق شده‌اند که تفاضل میانگین مجموع امتیازات خود در دوره سه سال قبل و تمام سال‌های پس از واگذاری را افزایش دهند و بقیه شرکت‌ها کاهش میانگین امتیازات داشته‌اند. رتبه بندی شرکت‌های گروه صنعت خدمات فنی و مهندسی در شاخص‌های مختلف در جدول زیر نشان داده شده است.

جدول ۸-۲۸ رتبه بندی شرکت‌های صنعت خدمات فنی و مهندسی بر پایه تفاضل میانگین امتیازات، تعدیل شده بر اساس صنعت، در دوره زمانی سه سال پیش و تمام سال‌های پس از واگذاری

تفاضل امتیاز	رتبه در شاخص	نام شرکت	تفاضل امتیاز	رتبه در شاخص	نام شرکت
شاخص بدهی			جمع امتیازات		
۲,۶	۱	نصب نیرو	۷,۵	۱	فنی مهندسی نوین معدن
۱,۹	۲	صنایع هوایی ایران	۷,۰	۲	خدمات مهندسی آب و خاک کشور(پارس)
۱,۰	۳	مرکز پژوهش و مهندسی جوش ایران	۲,۴	۳	مهندسی مشاور نیرو
۱,۰	۴	خدمات مهندسی آب و خاک کشور(پارس)	(۰,۳)	۴	مهندسی خط و ابنیه فنی راه آهن
۰,۵	۵	فنی مهندسی نوین معدن	(۱,۸)	۵	نصب نیرو
۰,۲	۶	مهندسی خط و ابنیه فنی راه آهن	(۴,۶)	۶	بازرسی مهندسی و صنعتی ایران
(۰,۲)	۷	بازرسی مهندسی و صنعتی ایران	(۹,۹)	۷	بین‌المللی توسعه و مهندسی پارس - پیدکو
(۰,۷)	۸	صنعتی دریایی ایران	(۱۰,۱)	۸	مرکز پژوهش و مهندسی جوش ایران
(۱,۱)	۹	مهندسی مشاور توسعه راه آهن ایران - مترا	(۱۹,۸)	۹	مهندسی مشاور توسعه راه آهن ایران - مترا
(۱,۷)	۱۰	مهندسی برق مشانیر	(۳۲,۰)	۱۰	مهندسی برق مشانیر
(۱,۸)	۱۱	مهندسی مشاور نیرو	(۳۳,۶)	۱۱	صنایع هوایی ایران
(۲,۱)	۱۲	بین‌المللی توسعه و مهندسی پارس - پیدکو	(۳۷,۷)	۱۲	صنعتی دریایی ایران
شاخص تسهیلات			شاخص بهره‌وری		
۰,۶	۱	مهندسی خط و ابنیه فنی راه آهن	۱۵,۸	۱	خدمات مهندسی آب و خاک کشور(پارس)
۰,۴	۲	بین‌المللی توسعه و مهندسی پارس - پیدکو	۱۲,۱	۲	فنی مهندسی نوین معدن
۰,۰	۳	بازرسی مهندسی و صنعتی ایران	۳,۵	۳	مهندسی مشاور نیرو

۰,۰	۴	خدمات مهندسی آب و خاک کشور(پارس)	۳,۰	۴	بین‌المللی توسعه و مهندسی پارس - پیدکو
۰,۰	۵	فنی مهندسی نوین معدن	۰,۴	۵	مرکز پژوهش و مهندسی جوش ایران
۰,۰	۶	مرکز پژوهش و مهندسی جوش ایران	(۱,۸)	۶	نصب نیرو
۰,۰	۷	مهندسی برق مشانیر	(۴,۱)	۷	مهندسی برق مشانیر
۰,۰	۸	مهندسی مشاور توسعه راه آهن ایران - مترا	(۴,۳)	۸	مهندسی مشاور توسعه راه آهن ایران - مترا
۰,۰	۹	مهندسی مشاور نیرو	(۴,۴)	۹	بازرسی مهندسی و صنعتی ایران
(۱,۸)	۱۰	نصب نیرو	(۵,۲)	۱۰	مهندسی خط و ابنیه فنی راه آهن
(۲,۶)	۱۱	صنایع هوایی ایران	(۱۰,۳)	۱۱	صنعتی دریایی ایران
(۴,۱)	۱۲	صنعتی دریایی ایران	(۱۰,۶)	۱۲	صنایع هوایی ایران
شاخص اشتغال			شاخص توسعه		
۵,۹	۱	مهندسی خط و ابنیه فنی راه آهن	۵,۵	۱	مهندسی مشاور نیرو
۴,۰	۲	نصب نیرو	۰,۷	۲	نصب نیرو
۳,۹	۳	بازرسی مهندسی و صنعتی ایران	۰,۵	۳	بازرسی مهندسی و صنعتی ایران
(۱,۶)	۴	مهندسی مشاور نیرو	(۰,۵)	۴	فنی مهندسی نوین معدن
(۵,۷)	۵	مهندسی مشاور توسعه راه آهن ایران - مترا	(۱,۱)	۵	بین‌المللی توسعه و مهندسی پارس - پیدکو
(۷,۲)	۶	مرکز پژوهش و مهندسی جوش ایران	(۱,۴)	۶	مهندسی خط و ابنیه فنی راه آهن
(۸,۳)	۷	فنی مهندسی نوین معدن	(۱,۵)	۷	خدمات مهندسی آب و خاک کشور(پارس)
(۱۰,۹)	۸	بین‌المللی توسعه و مهندسی پارس - پیدکو	(۲,۶)	۸	مهندسی مشاور توسعه راه آهن ایران - مترا
(۱۱,۳)	۹	صنایع هوایی ایران	(۳,۰)	۹	صنعتی دریایی ایران
(۱۱,۹)	۱۰	صنعتی دریایی ایران	(۳,۲)	۱۰	مرکز پژوهش و مهندسی جوش ایران
(۱۲,۸)	۱۱	مهندسی برق مشانیر	(۳,۹)	۱۱	صنایع هوایی ایران
(۱۴,۲)	۱۲	خدمات مهندسی آب و خاک کشور(پارس)	(۶,۴)	۱۲	مهندسی برق مشانیر
شاخص سودآوری			شاخص سرمایه		

۷,۷	۱	خدمات مهندسی آب و خاک کشور(پارس)	۰,۸	۱	مهندسی خط و ابنیه فنی راه آهن
۵,۷	۲	فنی مهندسی نوین معدن	(۰,۲)	۲	بازرسی مهندسی و صنعتی ایران
۱,۶	۳	بین‌المللی توسعه و مهندسی پارس - پیدکو	(۰,۹)	۳	بین‌المللی توسعه و مهندسی پارس - پیدکو
۰,۹	۴	مرکز پژوهش و مهندسی جوش ایران	(۱,۴)	۴	مهندسین مشاور نیرو
(۱,۲)	۵	مهندسی خط و ابنیه فنی راه آهن	(۱,۷)	۵	خدمات مهندسی آب و خاک کشور(پارس)
(۱,۷)	۶	مهندسین مشاور نیرو	(۱,۸)	۶	مهندسین مشاور توسعه راه آهن ایران - مترا
(۳,۳)	۷	صنایع هوایی ایران	(۱,۹)	۷	فنی مهندسی نوین معدن
(۳,۴)	۸	نصب نیرو	(۲,۰)	۸	مرکز پژوهش و مهندسی جوش ایران
(۴,۲)	۹	بازرسی مهندسی و صنعتی ایران	(۲,۰)	۹	مهندسی برق مشانیر
(۴,۳)	۱۰	مهندسین مشاور توسعه راه آهن ایران - مترا	(۲,۱)	۱۰	نصب نیرو
(۴,۸)	۱۱	مهندسی برق مشانیر	(۲,۴)	۱۱	صنعتی دریایی ایران
(۵,۴)	۱۲	صنعتی دریایی ایران	(۳,۸)	۱۲	صنایع هوایی ایران

از پانزده شرکت حاضر در گروه ماشین آلات و تجهیزات، فقط شش شرکت تولید پمپ‌های بزرگ و توربین آبی (پتکو)، نیر پارس، تولیدی ادوات کشاورزی اراک - تاکا، کنتورسازی ایران، پایساز و خیبر موفق شده‌اند که تفاضل میانگین مجموع امتیازات خود در دوره سه سال قبل و تمام سال‌های پس از واگذاری را افزایش دهند و بقیه شرکت‌ها کاهش میانگین امتیازات داشته‌اند. رتبه‌بندی شرکت‌های گروه صنعت ماشین‌آلات و تجهیزات در شاخص‌های مختلف در جدول زیر نشان داده شده است.

جدول ۸-۲۹ رتبه بندی شرکت‌های صنعت ماشین آلات و تجهیزات بر پایه تفاضل میانگین امتیازات، تعدیل شده بر اساس صنعت، در دوره زمانی سه سال پیش و تمام سال‌های پس از واگذاری

تفاضل امتیاز	رتبه در شاخص	نام شرکت	تفاضل امتیاز	رتبه در شاخص	نام شرکت
شاخص بدهی			جمع امتیازات		
۱,۹	۱	نیر پارس	۳۱,۰	۱	تولیدیمپهای بزرگ و توربین آبی (پتکو)
۱,۷	۲	پایساز	۲۸,۱	۲	نیر پارس
۰,۶	۳	کابل‌های مخابراتی شهید قندی	۱۷,۱	۳	تولیدی ادوات کشاورزی اراک - تاکا
۰,۲	۴	دریا امید منطقه آزاد چابهار	۱۳,۶	۴	کنتور سازی ایران
۰,۲	۵	ماشین سازی لرستان	۳,۱	۵	پایساز
(۰,۱)	۶	تولیدیمپهای بزرگ و توربین آبی (پتکو)	۱,۷	۶	خیبر
(۰,۴)	۷	نیمه هادی عماد	(۳,۶)	۷	ماشین سازی لرستان
(۰,۴)	۸	تراکتورسازی ایران	(۱۲,۵)	۸	ماشین آلات صنعتی تراکتور سازی ایران
(۰,۵)	۹	تولید تجهیزات سنگین (هپکو)	(۱۷,۹)	۹	دریا امید منطقه آزاد چابهار
(۰,۶)	۱۰	ماشین آلات صنعتی تراکتور سازی ایران	(۲۱,۹)	۱۰	صنایع آذرباب
(۰,۹)	۱۱	آهنگری پودر مشهد	(۲۷,۱)	۱۱	نیمه هادی عماد
(۱,۰)	۱۲	صنایع آذرباب	(۲۸,۵)	۱۲	آهنگری پودر مشهد
(۱,۱)	۱۳	خیبر	(۳۰,۳)	۱۳	تراکتورسازی ایران
(۱,۶)	۱۴	کنتور سازی ایران	(۳۲,۴)	۱۴	تولید تجهیزات سنگین (هپکو)
(۱,۹)	۱۵	تولیدی ادوات کشاورزی اراک - تاکا	(۳۴,۹)	۱۵	کابل‌های مخابراتی شهید قندی
شاخص تسهیلات			شاخص بهره‌وری		
۲,۶	۱	نیمه هادی عماد	۱۱,۷	۱	تولیدیمپهای بزرگ و توربین آبی (پتکو)
۲,۰	۲	ماشین سازی لرستان	۱۱,۴	۲	نیر پارس
۱,۳	۳	خیبر	۷,۶	۳	کنتور سازی ایران
۱,۰	۴	آهنگری پودر مشهد	۶,۰	۴	تولیدی ادوات کشاورزی اراک - تاکا
۱,۰	۵	تولیدیمپهای بزرگ و توربین آبی (پتکو)	۲,۸	۵	خیبر
۰,۸	۶	نیر پارس	۱,۷	۶	ماشین سازی لرستان

۰,۷	۷	دریا امید منطقه آزاد چابهار	(۰,۸)	۷	پایساز
۰,۷	۸	تراکتورسازی ایران	(۲,۳)	۸	صنایع آذرباب
۰,۵	۹	کنتور سازی ایران	(۴,۳)	۹	ماشین آلات صنعتی تراکتور سازی ایران
۰,۵	۱۰	تولیدی ادوات کشاورزی اراک - تاکا	(۶,۹)	۱۰	تولید تجهیزات سنگین (هیپکو)
(۰,۴)	۱۱	پایساز	(۷,۶)	۱۱	تراکتورسازی ایران
(۲,۱)	۱۲	ماشین آلات صنعتی تراکتور سازی ایران	(۸,۵)	۱۲	نیمه هادی عماد
(۲,۲)	۱۳	تولید تجهیزات سنگین (هیپکو)	(۹,۹)	۱۳	آهنگری پودر مشهد
(۲,۶)	۱۴	صنایع آذرباب	(۱۰,۱)	۱۴	کابل‌های مخابراتی شهید قندی
(۲,۸)	۱۵	کابل‌های مخابراتی شهید قندی	(۱۴,۹)	۱۵	دریا امید منطقه آزاد چابهار
شاخص اشتغال			شاخص توسعه		
۴,۶	۱	تولید پمپ‌های بزرگ و توربین آبی (پتکو)	۴,۵	۱	کنتور سازی ایران
۲,۱	۲	پایساز	۳,۴	۲	تولید پمپ‌های بزرگ و توربین آبی (پتکو)
۱,۲	۳	تولیدی ادوات کشاورزی اراک - تاکا	۲,۲	۳	نیر پارس
(۱,۲)	۴	نیر پارس	۱,۶	۴	تولیدی ادوات کشاورزی اراک - تاکا
(۱,۵)	۵	ماشین آلات صنعتی تراکتور سازی ایران	۰,۱	۵	دریا امید منطقه آزاد چابهار
(۳,۷)	۶	خیبر	(۰,۳)	۶	خیبر
(۴,۳)	۷	دریا امید منطقه آزاد چابهار	(۰,۶)	۷	پایساز
(۴,۸)	۸	کنتور سازی ایران	(۱,۳)	۸	ماشین آلات صنعتی تراکتور سازی ایران
(۷,۵)	۹	کابل‌های مخابراتی شهید قندی	(۳,۹)	۹	ماشین سازی لرستان
(۷,۷)	۱۰	صنایع آذرباب	(۴,۱)	۱۰	تراکتورسازی ایران
(۷,۹)	۱۱	تراکتورسازی ایران	(۴,۱)	۱۱	کابل‌های مخابراتی شهید قندی
(۸,۳)	۱۲	تولید تجهیزات سنگین (هیپکو)	(۴,۲)	۱۲	صنایع آذرباب
(۹,۲)	۱۳	ماشین سازی لرستان	(۴,۶)	۱۳	نیمه هادی عماد
(۹,۳)	۱۴	نیمه هادی عماد	(۵,۱)	۱۴	آهنگری پودر مشهد
(۱۱,۰)	۱۵	آهنگری پودر مشهد	(۵,۸)	۱۵	تولید تجهیزات سنگین (هیپکو)
شاخص سودآوری			شاخص سرمایه		
۱۳,۶	۱	تولید پمپ‌های بزرگ و توربین آبی (پتکو)	۱,۰	۱	ماشین آلات صنعتی تراکتور سازی ایران
۱۲,۳	۲	نیر پارس	۰,۹	۲	خیبر

۱۱,۳	۳	تولیدی ادوات کشاورزی اراک - تاکا	۰,۷	۳	نیر پارس
۱۰,۳	۴	کنتور سازی ایران	۰,۲	۴	پایساز
۶,۸	۵	ماشین سازی لرستان	(۱,۱)	۵	دریا امید منطقه آزاد چابهار
۱,۸	۶	خیبر	(۱,۲)	۶	ماشین سازی لرستان
۱,۵	۷	دریا امید منطقه آزاد چابهار	(۱,۳)	۷	کابل‌های مخابراتی شهید قندی
۰,۹	۸	پایساز	(۱,۴)	۸	آهنگری پودر مشهد
(۱,۳)	۹	آهنگری پودر مشهد	(۱,۵)	۹	تولیدی ادوات کشاورزی اراک - تاکا
(۱,۹)	۱۰	نیمه هادی عماد	(۱,۹)	۱۰	تولید تجهیزات سنگین (هپکو)
(۲,۱)	۱۱	صنایع آذرباب	(۱,۹)	۱۱	صنایع آذرباب
(۳,۷)	۱۲	ماشین آلات صنعتی تراکتور سازی ایران	(۲,۳)	۱۲	تراکتورسازی ایران
(۶,۸)	۱۳	تولید تجهیزات سنگین (هپکو)	(۲,۹)	۱۳	کنتور سازی ایران
(۸,۷)	۱۴	تراکتورسازی ایران	(۳,۲)	۱۴	تولید پمپ‌های بزرگ و توربین آبی (پتکو)
(۹,۸)	۱۵	کابل‌های مخابراتی شهید قندی	(۴,۹)	۱۵	نیمه هادی عماد

هر دو شرکت حاضر در گروه فناوری اطلاعات و ارتباطات، موفق شده‌اند که تفاضل میانگین مجموع امتیازات خود در دوره سه سال قبل و تمام سال‌های پس از واگذاری را افزایش دهند. این دو شرکت همچنین موفق شده‌اند تفاضل میانگین امتیازات خود در شاخص‌های بهره‌وری، تسهیلات و سودآوری را نیز افزایش دهند. رتبه بندی شرکت‌های گروه صنعت فناوری اطلاعات و ارتباطات در شاخص‌های مختلف در جدول زیر نشان داده شده است.

جدول ۸-۳۰ رتبه بندی شرکت‌های صنعت فناوری اطلاعات و ارتباطات بر پایه تفاضل میانگین امتیازات، تعدیل شده بر اساس صنعت، در دوره زمانی سه سال پیش و تمام سال‌های پس از واگذاری					
نام شرکت	رتبه در شاخص	تفاضل امتیاز	نام شرکت	رتبه در شاخص	تفاضل امتیاز
جمع امتیازات			شاخص بدهی		
خدمات انفورماتیک راهبر	۱	۱۱,۶	خدمات انفورماتیک راهبر	۱	(۰,۸)
مخابرات ایران	۲	۱,۹	مخابرات ایران	۲	(۱,۶)

شاخص تسهیلات			شاخص بهره‌وری		
۰,۵	۱	مخابرات ایران	۳,۰	۱	مخابرات ایران
۰,۱	۲	خدمات انفورماتیک راهبر	۲,۲	۲	خدمات انفورماتیک راهبر
شاخص اشتغال			شاخص توسعه		
۴,۵	۱	خدمات انفورماتیک راهبر	۰,۲	۱	خدمات انفورماتیک راهبر
(۰,۰)	۲	مخابرات ایران	(۱,۷)	۲	مخابرات ایران
شاخص سودآوری			شاخص سرمایه		
۲,۸	۱	خدمات انفورماتیک راهبر	۲,۵	۱	خدمات انفورماتیک راهبر
۲,۶	۲	مخابرات ایران	(۰,۹)	۲	مخابرات ایران

۸-۳-۶ مقایسه تطبیقی برخی از شاخص‌های منتخب شرکت‌های واگذار شده با صنعت

در این بخش برخی از شاخص‌های مهم در هر شرکت با صنعت مقایسه و به صورت نمودار در گزارش اصلی نشان داده شد. البته محاسبه تمامی شاخص‌های مدل ارزیابی عملکرد برای شش صنعت مورد بررسی با توجه به گستردگی شرکت‌های هر صنعت و در دسترس نبودن اطلاعات همه شاخص‌های مدل در سطح صنعت امکان پذیر نبود به همین دلیل تنها از برخی شاخص‌های صنعت که توسط مراکز معتبر آماری محاسبه یا تخمین زده شده است به منظور مقایسه استفاده شده است. در ابتدای این بخش وضعیت شاخص مورد نظر در هر صنعت و دلایل افت و خیز آن ارائه شده و سپس در مقایسه با شرکت دلایل تغییرات و هماهنگی یا عدم هماهنگی آن شاخص در سطح شرکت با صنعت بر اساس اطلاعات صورت‌های مالی تحلیل شده است. با توجه به تعداد زیاد نمودارهای ترسیم شده در این بخش، در ادامه صرفاً شاخص‌ها و نحوه محاسبه آن‌ها در سطح صنعت و شرکت ذکر شده و توضیحات لازم ارائه می‌شود.

در صنعت برق، مقدار و مبلغ فروش برق، اشتغال و سرمایه‌گذاری با صنعت مقایسه شده است. آمار سه متغیر اول از سایت شرکت توانیر، نرخ فروش برق از ترازنامه انرژی وزارت نیرو و سرمایه‌گذاری در سطح شرکت از تغییر دارایی‌های ثابت هر شرکت به دست آمده است.

در صنعت حمل و نقل شاخص‌های ارزش افزوده، بهره‌وری کل، اشتغال و سرمایه‌گذاری در سطح شرکت و هر کدام از شرکت‌های گروه مورد مقایسه قرار گرفتند. شاخص ارزش افزوده برای صنعت از حساب‌های ملی سالانه، بهره‌وری کل از

داده‌های سازمان بهره‌وری ایران، اشتغال از سالنامه مرکز آمار ایران و سرمایه‌گذاری از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای قوانین بودجه سالانه کشور استفاده شده است.

در صنعت فلزات اساسی، خدمات فنی و مهندسی و ماشین‌آلات و تجهیزات سه شاخص ارزش افزوده، اشتغال و صادرات مورد مقایسه قرار گرفتند. ارزش صادرات صنعت فلزات اساسی از داده‌های ریالی و ارزی بازرگانی خارجی مرکز آمار ایران استخراج شده است. برای داده‌های صنعت خدمات فنی و مهندسی از آمار بخش خدمات استفاده شده است صادرات این صنعت نیز با مکاتبه با انجمن صادرکنندگان خدمات فنی و مهندسی گردآوری شده است. آمار صنعت ماشین‌آلات و تجهیزات از سالنامه آماری کشور و سالنامه بازرگانی خارجی کشور به دست آمده است.

در صنعت مخابرات متغیرهای بهره‌وری و ارزش افزوده شرکت‌ها با صنعت مقایسه تطبیقی شده است. ارزش افزوده صنعت از حساب‌های ملی سالانه و شاخص‌های بهره‌وری نیز از داده‌های سازمان ملی بهره‌وری به دست آمده است.

لازم به ذکر است که برای تمام شاخص‌های فوق‌الذکر در سطح شرکت، از محاسبات مدل ارزیابی عملکرد و اطلاعات صورت‌های مالی شرکت‌ها استفاده شده است.

۸-۳-۷ تحلیل وضعیت کلی شرکت‌های واگذار شده در هر گروه با صنعت مربوطه

نتایج به‌دست آمده از مقایسه تطبیقی شرکت‌های هر گروه با صنعت در جدول ۸-۳۱، نشان داده شده است.

منظور از گروه شرکت‌ها، طبقه بندی صورت گرفته در جدول ۸-۲۲ و منظور از صنعت طبقه‌بندی کلی صنایع در منابع مهم آماری مانند مرکز آمار ایران است.

جدول ۸-۳۱ مقایسه تطبیقی وضعیت کلی شرکت‌های واگذار شده در هر گروه با صنعت

میانگین رشد انتهای دوره نسبت به ابتدای دوره		
شاخص	گروه شرکت‌های برق	صنعت برق
مقدار فروش	۱,۳۵	۰,۳۹
مبلغ فروش	۵,۰۸	۳,۷۹
اشتغال	۱,۱۵	-۰,۱۷
سرمایه‌گذاری	-۰,۳۲	۰,۷۲

شاخص	گروه شرکت‌های حمل و نقل	صنعت حمل و نقل
ارزش افزوده	۲,۰۳	۲,۷۶
بهره‌وری کل	۰,۰۵-	۰,۱۱
اشتغال	۰,۰۸	۰
سرمایه‌گذاری	۴,۸۸	۲,۵۲
شاخص	گروه شرکت‌های فلزات اساسی	صنعت فلزات اساسی
ارزش افزوده	۰,۸۴-	۴,۷۳
اشتغال	۰,۱۹-	۰,۶۵
صادرات	۱۷,۹۴	۳,۹۳
شاخص	گروه شرکت‌های خدمات فنی و مهندسی	صنعت خدمات فنی و مهندسی
ارزش افزوده	۲,۱	۵,۳۱
اشتغال	۰,۵۵	۰,۱۲
صادرات	۰,۳۵	۰,۵۵
شاخص	گروه شرکت‌های ماشین‌آلات و تجهیزات	صنعت ماشین‌آلات و تجهیزات
ارزش افزوده	۲,۷۳	۳,۲
اشتغال	۰,۲۸-	۰,۰۱-
صادرات	۲,۸۸	۶,۰۲
شاخص	گروه شرکت‌های مخابرات	صنعت مخابرات
ارزش افزوده	۸,۸۵	۲,۷۲
بهره‌وری کل	۰,۱۹-	۰,۸۷
بهره‌وری نیروی کار	۰,۳۵-	۰,۲۳
بهره‌وری سرمایه	۰,۲۷-	۱,۶۸

در صنعت برق عملکرد گروه مورد بررسی شرکت‌های واگذار شده در شاخص‌های مقدار و مبلغ فروش و اشتغال بهتر از صنعت بوده است اما در شاخص سرمایه‌گذاری رشد صنعت مثبت ولی رشد گروه منفی است.

در صنعت حمل و نقل عملکرد گروه مورد بررسی در شاخص اشتغال رشد اندکی را نشان می‌دهد در حالی که صنعت تغییری نداشته است و در شاخص سرمایه‌گذاری نیز رشد گروه حدود دو برابر صنعت بوده است اما در دو شاخص دیگر وضعیت

صنعت بهتر بوده است. در فلزات اساسی تنها در شاخص صادرات به دلیل رشد چشمگیر صادرات شرکت‌های فولاد خوزستان و ذوب آهن در سال‌های اخیر، وضعیت گروه بهتر بوده است اما در دو شاخص دیگر رشد منفی در میانگین شرکت‌ها مشاهده می‌شود این تفاوت در شاخص ارزش افزوده مشهود است. در خدمات فنی و مهندسی شاخص ارزش افزوده گروه نتوانسته است به تناسب صنعت رشد داشته باشد صادرات نیز شرایط مشابهی داشته است. هر چند وضعیت اشتغال بهتر از میانگین صنعت بوده است. در صنعت ماشین‌آلات و تجهیزات هر سه شاخص مورد بررسی در سطح صنعت بهتر از میانگین گروه مورد بررسی بوده است و در صنعت مخابرات به غیر از ارزش افزوده که متاثر از رشد ارزش افزوده شرکت خدمات انفورماتیک راهبر بوده است در مابقی شاخص‌ها با وجود رشد صنعت، در سطح نمونه مورد بررسی این شاخص‌ها کاهش نشان می‌دهد. در مجموع از نظر تعداد، عملکرد بیش از ۵۰ درصد شاخص‌ها در سطح صنعت بهتر از سطح شرکت‌های مورد بررسی بوده است.

**بخش چهارم: مطالعه‌ی موردی برخی از
شرکت‌های واگذار شده**

پس از بررسی عملکرد شرکت‌های واگذارشده، بر اساس مدل و شاخص‌های معرفی شده و همچنین بررسی عملکرد این شرکت‌ها به تفکیک روش واگذاری، اندازه شرکت، استان محل استقرار شرکت و بالاخره به تفکیک صنعت در فصل‌های پیشین، در این بخش ۵ شرکت انتخاب شده و به صورت جزئی‌تر مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. این بخش با دو هدف اصلی در دستور کار قرار گرفته است اول اینکه در خصوصی سازی شرکت‌ها مواردی وجود دارد که نمی‌توان در قالب مدل بیان کرد اما شناخت و بررسی آن‌ها اهمیت دارد دوم اینکه بررسی عمیق‌تر و مصاحبه با مدیران یا فعالان آن صنعت از زاویه دیگری مشکلات مربوط به خصوصی سازی را نمایان می‌سازد که می‌تواند در واگذاری‌های آتی مد نظر قرار گیرد.

۸-۴-۲ شرکت‌های منتخب جهت بررسی مطالعه

پنج شرکت صنعتی دریایی ایران، کنتورسازی ایران، ذوب آهن اصفهان، صنایع آذراب اراک و مخابرات ایران به عنوان نمونه‌هایی از شرکت‌هایی که بر پایه مدل مورد استفاده در این مطالعه، در فرایند خصوصی سازی امتیازات آن‌ها کاهش و افزایش یافته است، انتخاب و به صورت جزئی‌تری وضعیت آن‌ها پیش از واگذاری، در هنگام واگذاری و پس از آن مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرند. دو شرکت اول از شرکت‌های با کاهش مجموع امتیازات، دو شرکت بعدی از شرکت‌های با افزایش مجموع امتیازات و مخابرات بدون تغییر امتیاز انتخاب شده است. معیارهای انتخاب این شرکت‌ها به جز آن که از هر دو گروه شرکت‌های با افزایش امتیاز و کاهش امتیاز باشند، بزرگی نسبی آن‌ها و دسترسی به اطلاعات بیشتر درباره آن‌ها بوده است.

تجزیه و تحلیل شرکت‌ها شامل بخش‌های زیر است.

- معرفی شرکت شامل: سرمایه و ترکیب سهامداران، معرفی اعضای هیئت مدیره و مدیر عامل و وضعیت اشتغال
- بررسی فعالیت‌های شرکت شامل: وضعیت پروژه‌های شرکت (برای شرکت‌های پیمانکاری)، وضعیت طرح‌های توسعه (در صورت وجود)، وضعیت صادرات، عملکرد شرکت‌های زیرمجموعه
- تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی شامل: تحلیل ترازنامه و نسبت‌های مالی مهم مربوطه، بررسی کامل صورت سود و زیان و تحلیل دلایل تغییرات اقلام مربوطه، تحلیل متغیرهای مهم بر وضعیت سودآوری شرکت
- بررسی جدیدترین گزارش حسابرسی شرکت: در صورت وجود بندهای مهم
- مصاحبه با مدیران و صاحب‌نظران مربوطه در شرکت یا صنعت

۸-۴-۳ معرفی شرکت‌های مورد مطالعه

۸-۴-۳-۱ شرکت صنایع دریایی ایران (صدرا)

شرکت صنعتی دریایی ایران (صدرا) با هدف ساخت و تعمیر کشتی در سال ۱۳۴۷ در بوشهر با تعمیر و ساخت انواع شناورهای دریایی فعالیت خود را آغاز نمود و در سال‌های پس از انقلاب به دلیل نیاز روزافزون و تقاضای حاکم در بازار خلیج فارس و دریای خزر فعالیت خود را در صنایع فراساحل گسترش داد. شرکت در حال حاضر مجهز به امکانات طراحی، مهندسی، ساخت، حمل و نصب انواع سازه‌ها و شناورها است. این مجموعه دارای کارخانه‌ها و تجهیزات دریایی در بوشهر و مازندران می‌باشد که خدمات لازم را در خلیج فارس و دریای خزر تأمین می‌نمایند.

موضوع فعالیت شرکت بر طبق اساسنامه، تأسیس مراکز، کارگاه‌ها، دفاتر و کارخانجات کشتی‌سازی، تأسیسات و تجهیزات لازم در خشکی و دریا، تعمیر و نوسازی انواع شناور، ساخت و نصب دکل‌ها و سکوه‌های حفاری، پل‌های ارتباطی، مجتمع‌های پالایشی و پروژه‌های لوله‌گذاری، فروش انواع کشتی و برخی فعالیت‌های دیگر عنوان شده است.

مجموع نیروی انسانی شرکت، متشکل از کارکنان دفتر مرکزی تهران، کارخانه‌های بوشهر، کارخانه دریای خزر و کارگاه‌های موقت است که تعداد آن‌ها در پایان سال مالی ۱۳۹۴ به صورت دائم و موقت ۱۲۴۷ نفر و شامل گروه‌های مختلف مدیریت، مهندسی، کیفیت، اجرائی، مالی و اداری بوده است.

ترکیب سهامداران شرکت در حال حاضر به شرح جدول زیر است.

جدول ۸-۳۲ ترکیب سهامداران شرکت صدرا

درصد سهام	تعداد سهام	نام سهامدار
۴۹٪	۷۳۵،۰۰۰،۰۰۰	شرکت مهندسی نیروی نفت و گاز سپانیر (سهامی خاص)
۱۲٪	۱۸۰،۰۰۰،۰۰۰	شرکت مهندسی پترو تدبیر پارس (سهامی خاص)
۸،۸٪	۱۳۱،۷۷۱،۰۰۰	شرکت شه‌ریار مهستان (سهامی عام)
۱،۸٪	۲۷،۴۲۰،۳۲۰	شرکت پترو پایدار ایرانیان (سهامی خاص)
۱،۳٪	۱۹،۱۷۸،۰۰۰	شرکت پترو گوهر فراساحل کیش (سهامی خاص)
۲۷،۱٪	۴۰۶،۶۳۰،۶۸۰	سایر سهامداران
۱۰۰٪	۱،۵۰۰،۰۰۰،۰۰۰	مجموع

شرکت مهندسی نیروی نفت و گاز سپانیر، پترو تدبیر پارس، پترو پایدار ایرانیان و فراساحل کیش از شرکت‌های زیرمجموعه گروه خاتم‌الانبیا و شرکت شهریار مهستان از شرکت‌های زیرمجموعه بنیاد تعاون سپاه می‌باشد.

وضعیت برخی از متغیرهای مهم شرکت در جدول ۸-۳۳ نشان داده شده است.

جدول ۸-۳۳ شاخص‌های کلیدی شرکت صدررا در سال مالی ۱۳۹۴

واحد	مقدار	شاخص
میلیون ریال	۲۱,۳۶۳,۲۴۶	مجموع دارایی‌ها
میلیون ریال	۳۵,۹۴۸,۵۵۸	مجموع بدهی‌ها
میلیون ریال	۱,۵۰۰,۰۰۰	سرمایه
روز	۱,۸۰۶	دوره وصول مطالبات
میلیون ریال	۱۴,۲۲۴	خالص سرمایه‌گذاری در شرکت‌های زیرمجموعه
درصد	۵۱	نسبت تسهیلات به کل دارایی‌ها
میلیون ریال	۲,۵۳۳,۷۰۱	مبلغ فروش
درصد	۱۳	حاشیه سود عملیاتی
درصد	(۲۲,۰۰)	حاشیه سود خالص
درصد	(۳,۰۰)	ROA
درصد	۴	ROE

مجموع بدهی‌های شرکت از دارایی‌ها آن بیشتر شده است به این معنی که شرکت از لحاظ ترازنامه مشمول ورشکستگی است مگر اینکه با تجدید ارزیابی دارایی‌ها وضعیت حقوق صاحبان سهام شرکت بهبود یابد. در سرفصل دارایی و بدهی شرکت، حساب‌ها و اسناد دریافتی و پرداختی و تسهیلات مالی از ارقام عمده ترازنامه شرکت هستند. دوره وصول مطالبات شرکت در سال اول پس از واگذاری ۳۷۲ روز بود که در انتهای سال ۱۳۹۴ به بیش از ۱۸۰۰ روز افزایش یافته است. نسبت تسهیلات به کل دارایی نشان دهنده حجم زیاد بدهی‌های بانکی شرکت هست. حجم فروش شرکت حتی با وجود افزایش آن به ۵۸۵ میلیارد تومان در سال ۱۳۹۵، متناسب با دارایی‌های شرکت نیست همچنین حاشیه سود و بازده حقوق صاحبان سهام و دارایی‌ها نیز نشان دهنده شرایط نامطلوب شرکت هستند که در سنوات قبل از سال ۱۳۹۴ نیز وجود داشته و در مدل ارزیابی عملکرد نیز نشان داده شده است.

۸-۴-۳-۲ مصاحبه انجام شده پیرامون وضعیت شرکت صدرا

عملکرد ضعیف مدیران قبلی شرکت صدرا با وجود پتانسیل‌های خوب در این شرکت دلیل خرید سهام مدیریتی شرکت توسط قرارگاه خاتم‌الانبیا بود. در گذشته اراده محکم از سمت مدیران شرکت برای انجام به موقع پروژه‌ها وجود نداشته است اما در حال حاضر پیشرفت‌های خوبی را در این زمینه شاهد هستیم ضمن اینکه بخشی از دلیل تأخیر در پروژه‌ها در گذشته به عدم پرداخت مناسب و کافی توسط کارفرما نیز مربوط می‌شود. زیان انباشته شرکت‌های زیرمجموعه مجزا از شرکت اصلی نبوده است و مشکلات شرکت مادر به شرکت‌های زیرمجموعه نیز تسری پیدا کرده است اینکه بخواهیم با انحلال شرکت زیرمجموعه وضعیت کلی گروه را بهتر کنیم امکان پذیر نیست.

در شرکت صدرا دوره وصول مطالبات روند افزایشی داشته است و یکی از دلایل مهم وضعیت نامطلوب فعلی شرکت همین موضوع است. وابسته بودن شرکت از نظر درآمدی به پروژه‌های دولتی و از طرف دیگر شبه دولتی بودن سهامدار عمده صدرا باعث شده است تا در وصول مطالبات جدیت لازم به کار گرفته نشود در واقع منطق اقتصاد بخش خصوصی در صدرا و مجموعه‌های مشابه به نحو کامل پیاده‌سازی نمی‌شود.

به اعتقاد مصاحبه شونده‌گان خصوصی‌سازی در صدرا و حتی در دیگر شرکت‌ها در دوره بعد از واگذاری به نحو مناسبی انجام نمی‌شود لازم است مجموعه واگذار شده در دوره پس از واگذاری تا چند سال مورد حمایت قرار بگیرد تا بتواند در مسیر توسعه قرار بگیرد. واگذاری شرکت بدون مطالعات کافی باعث شده است تا بخشی از توان شرکت صرف دعاوی حقوقی مربوط به زمان قبل از واگذاری بشود.

۸-۴-۳-۳ دلایل موفقیت یا عدم موفقیت واگذاری شرکت صدرا

به طور خلاصه می‌توان دلایل زیر را در توضیح عدم موفقیت خصوصی‌سازی در شرکت صدرا عنوان کرد.

- وجود تضاد منافع بین سهامداران و مدیران و کارکنان شرکت به نحوی که مدیران و کارکنان در جهت حداکثر سازی سود شرکت عمل نکرده‌اند.
- عدم واگذاری به بخش خصوصی واقعی و حاکم بودن رویه‌های دولتی در دوره قبل و بعد از واگذاری
- وجود مشکلات مهم حقوقی در زمان قبل از واگذاری که در دوره بعد از واگذاری هزینه‌های زیادی را برای شرکت به همراه داشته و بر عملکرد شرکت تأثیر منفی داشته است.

- تأخیر زیاد در اجرای پروژه‌های محوله
- وجود چرخه عدم وصول مطالبات، کمبود نقدینگی و به تبع آن افزایش هزینه‌های مالی و سود و جرائم وجه التزام شرکت
- تحریم‌های اقتصادی

۸-۴-۳-۴ شرکت صنایع آذراب اراک

شرکت صنایع آذراب در اردیبهشت ماه ۱۳۶۴ به صورت شرکت سهامی خاص در اراک تأسیس شد. بهره‌برداری از شرکت به صورت عملی از تیرماه ۱۳۷۱ آغاز و در سال ۱۳۷۶ به شرکت سهامی عام تبدیل شد. در سال ۱۳۷۸ نیز شرکت موفق به پذیرش در بازار بورس شد. بر اساس ماده ۲ اساسنامه موضوع اصلی فعالیت شرکت، پیمانکاری عمومی و مدیریت پیمان در قالب مهندسی، بازرگانی و فعالیت اجرایی ساختمان، طراحی، ساخت، نصب و راه‌اندازی و خدمات پس از فروش و بهره‌برداری پروژه‌های حوزه انرژی، اعم از نیروگاهی، نفت و گاز، پتروشیمی، احداث کارخانه‌های سیمان، قند، فولاد و نظایر آن می‌باشد.

بر اساس اطلاعات سهام شرکت، حدود ۵۳ درصد از سهام شناور بوده و به همین دلیل ترکیب سهامداران شرکت در سنوات مختلف دستخوش تغییرات می‌گردد بر اساس اطلاعات صورت‌های مالی شش ماهه ۹۵ ترکیب سهامداران شرکت به شرح جدول ۸-۳۴ می‌باشد.

جدول ۸-۳۴ ترکیب سهامداران شرکت آذراب

نام سهامدار	تعداد سهام	درصد سهام
عبدالرضا شیرالی	۵۵,۹۴۳,۵۳۶	۶٪
شرکت توسعه و تأمین شریف	۴۷,۶۱۶,۱۶۶	۵٪
شرکت هورا سپند پاد	۳۱,۷۲۴,۱۹۹	۳٪
شرکت دامپرووری نمونه کاران شفق	۲۹,۱۷۳,۲۰۶	۳٪
شرکت کشاورزی زراعت کاران سپهر	۲۵,۸۴۴,۳۸۹	۳٪
شرکت صنایع مفتول کاران یزد	۲۴,۷۷۷,۸۲۵	۲٪
شرکت آرمان پاک اندیش فردا	۱۶,۱۸۶,۲۴۲	۲٪
محمد حسن شیرالی	۱۶,۱۶۶,۶۶۶	۲٪
شرکت پدیده نسیم سحر	۱۵,۹۳۷,۴۸۷	۲٪

٪۲	۱۵.۶۶۹.۹۹۰	شرکت صنایع فولاد آلیاژی بزد
٪۷۲	۷۲۰.۹۶۰.۲۹۴	سایر سهامداران
٪۱۰۰	۱.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰	مجموع

مبلغ اصلی فروش شرکت صنایع آذراب از محل بویلرهای^۱ نیروگاهی می‌باشد و پس از آن پروژه‌های نفت و گاز قرار دارند. از جمله پروژه‌های مهم شرکت می‌توان موارد زیر را نام برد.

- بویلر ۳۵۰ تن بخار در ساعت پتروشیمی بندر امام
- بویلر پالایشگاه حمص سوریه
- بویلرهای پتروشیمی مارون، کرمانشاه و آبادان
- ۴ دستگاه بویلر ۸۴۰ تن بخار در ساعت نیروگاه شهید رجایی قزوین
- برج‌های خنک کننده پتروشیمی مارون
- مخازن تحت فشار فازهای ۶، ۷، ۹ و ۱۰ پارس جنوبی
- مخازن کروی پالایشگاه ایلام

وضعیت برخی از متغیرهای مهم شرکت در جدول ۸-۳۵ نشان داده شده است.

جدول ۸-۳۵ شاخص‌های کلیدی شرکت آذراب در سال مالی ۱۳۹۴

واحد	مقدار	شاخص
میلیون ریال	۴,۵۷۵,۵۵۵	مجموع دارایی‌ها
میلیون ریال	۳,۱۲۵,۹۸۵	مجموع بدهی‌ها
میلیون ریال	۱,۰۰۰,۰۰۰	سرمایه
روز	۳۴۶	دوره وصول مطالبات
میلیون ریال	۵۰,۱۹۱	خالص سرمایه‌گذاری در شرکت‌های زیرمجموعه
درصد	۹	نسبت سود انباشته به کل دارایی‌ها
میلیون ریال	۱۰,۲۶۸,۹۵۹	مجموع پروژه‌های عملیاتی شرکت (ابتدای سال ۱۳۹۶)

¹ Boiler

درصد	۴۶	تولید واقعی به ظرفیت عملی
میلیون ریال	۲,۵۹۱,۱۷۳	مبلغ فروش
درصد	۱۸	حاشیه سود عملیاتی
درصد	۱۶	حاشیه سود خالص
درصد	۹	ROA
درصد	۲۸	ROE

حقوق صاحبان سهام شرکت مثبت است و سود انباشته شرکت در پایان سال مالی ۱۳۹۴ حدود ۹ درصد دارایی‌های آن بوده است. در سرفصل دارایی‌های شرکت، حساب‌های دریافتی تجاری و غیرتجاری ارقام اصلی را تشکیل می‌دهند بخش اصلی حساب‌های دریافتی نیز مطالبات از کارفرمایان می‌باشد. دوره وصول مطالبات شرکت در سال اول پس از واگذاری ۳۵۰ روز بود و با افت و خیزهایی که داشته است در حال حاضر نیز در همین حدود قرار دارد. مجموع پروژه‌های عملیاتی شرکت شامل تمام قراردادهای شرکت است که در ابتدای سال ۱۳۹۶ منعقد شده است و درآمد حاصل از این پروژه‌ها به مرور زمان بر اساس درصد پیشرفت هر پروژه در سال‌های آتی شناسایی خواهد شد. حاشیه سود خالص آذرب در سال ۱۳۹۴ بیشترین مقدار از سال ۱۳۸۰ تاکنون بوده است که در سال مالی ۱۳۹۵ به دلیل افزایش تسهیلات بانکی و متعاقب آن افزایش هزینه‌های مالی، منفی شده است (سود و زیان تلفیقی).

۸-۴-۳-۵ مصاحبه انجام شده پیرامون وضعیت شرکت آذرب

بالا بودن سهام شناور شرکت صنایع آذرب یکی از دلایل اصلی سوء مدیریت فعلی آن می‌باشد عرضه سهام شرکت به صورت خرد توسط سازمان خصوصی‌سازی باعث افزایش سهام شناور شرکت و ورود افراد فاقد صلاحیت لازم و کافی به این مجموعه شده است. به نحوی که برخی از مدیران و اعضای فعلی هیئت مدیره شرکت از دارایی‌های شرکت به نفع خود استفاده کرده و اقدام به دریافت تسهیلات از بانک‌ها و بازار سرمایه کرده و مشکلات عدیده‌ای را برای شرکت به وجود آوردند. در شرکت‌های پیمانکاری تحویل به موقع پروژه و نبود حاشیه از سمت پیمانکار در جلب اعتماد کارفرمایان اهمیت به سزایی دارد مشکلات ایجاد شده برای آذرب باعث اثرات نامطلوب در اخذ پروژه‌های آتی خواهد شد اما تلاش می‌شود با انتساب مدیران جدید نظر این مشکل برطرف شود.

در این شرکت در حال حاضر مازاد نیروی کار وجود دارد و با توجه به پتانسیل‌ها و ظرفیت‌های شرکت باید استفاده بهینه از نیروی کار شرکت در دستور کار قرار بگیرد. تعدیل نیروی کار و عدم پرداخت به موقع حقوق و مزایای آن‌ها گزینه مناسبی

نیست به نظر می‌رسد عدم پرداخت معوقات کارگری در شرکت آذراب به قصد منصرف کردن خریداران احتمالی بلوک مدیریتی شرکت و توسط برخی از مدیران شرکت صورت گرفته است. در برخی از پروژه‌های شرکت در گذشته ملاحظات سیاسی هم دخیل بوده است و بهتر است دولت نسبت به جبران زیان ناشی از این موارد اهتمام ورزد.

۸-۴-۳-۶ دلایل موفقیت یا عدم موفقیت واگذاری شرکت آذراب

دلایل عدم موفقیت و کاهش امتیازات مدل ارزیابی عملکرد در شرکت آذراب را می‌توان به شرح زیر بیان کرد.

- کاهش امتیاز شاخص اشتغال که می‌تواند نشان دهنده وجود مازاد نیروی کار در دوره قبل از واگذاری شرکت باشد.
- اخذ پروژه نیروگاه بانپاس سوریه در زمان مالکیت صدرا بر این شرکت که باعث افت شاخص‌های سودآوری و عملکرد شرکت شده است.
- کاهش فروش حقیقی شرکت در دوره پس از واگذاری و فعالیت زیر ظرفیت عملی

۸-۴-۳-۷ شرکت ذوب آهن اصفهان

ذوب آهن اصفهان اولین و بزرگ‌ترین کارخانه تولیدکننده فولاد ساختمانی و ریل در ایران است که در سال ۱۳۴۴ به تصویب دولت‌های ایران و شوروی سابق قرار گرفت. کارهای اجرایی احداث ساختمان واحدهای مختلف کارخانه از سال ۱۳۴۶ آغاز و در نیمه اول دی ماه ۱۳۵۰ بهره‌برداری از مجتمع با تولید چدن آغاز شد و تولید محصولات فولادی نیز با راه‌اندازی بخش فولادسازی و مهندسی نورد در دی ماه ۱۳۵۱ با ظرفیت ۵۵۰ هزار تن در سال شروع شد. در سال ۱۳۶۷ با خرید دو دستگاه ماشین ریخته‌گری مدرن از کشور ایتالیا ظرفیت کارخانه به مرز ظرفیت ۱۹۰۰ هزار تن در سال رسید. در سال ۱۳۹۰ شرکت در بازار فرابورس پذیرفته و سهام آن به عموم عرضه شد. سرمایه شرکت ۳۳،۱۸۰،۵۸۷ میلیون ریال و تعداد کارکنان آن در سال ۱۳۹۴ تعداد ۱۶۹۴۵ نفر بوده است.

ترکیب سهامداران شرکت در گزارش تیر ماه ۱۳۹۵ (قبل از آخرین افزایش سرمایه) به شرح جدول ۸-۳۶ بوده است.

جدول ۸-۳۶ ترکیب سهامداران شرکت ذوب آهن اصفهان

نام سهامدار	تعداد سهام	درصد سهام
سازمان تأمین اجتماعی	۴،۴۰۶،۳۰۷،۱۳۶	٪۵۶
موسسه صندوق حمایت و بازنشستگی کارکنان فولاد	۱،۳۳۷،۶۲۸،۹۵۲	٪۱۷

سایر سهامداران	۱.۲۹۲.۵۶۰.۸۱۱	٪۱۶
شرکت سرمایه‌گذاری فرهنگیان	۴۳۷.۶۶۷.۴۴۷	٪۶
سازمان خصوصی‌سازی (سهام ترجیحی)	۲۹۹.۳۴۳.۱۹۶	٪۴
شرکت سرمایه‌گذاری سامان فرهنگیان	۹۴.۸۹۸.۰۵۸	٪۱
مجموع	۷.۸۶۸.۴۰۵.۶۰۰	٪۱۰۰

لازم به ذکر است که در رأس ساختار تشکیلاتی سازمان تأمین اجتماعی هیئت امنا و سپس هیئت مدیره آن قرار دارند که در ترکیب اعضای آن اشخاص دولتی و وزیر کار، تعاون و رفاه اجتماعی حضور دارند.

ذوب آهن اصفهان از روش کوره بلند برای تولید فولاد استفاده می‌کند ویژگی اصلی این روش استفاده از کک برای حذف اکسیژن موجود در سنگ آهن است. کک نسبت به گاز طبیعی در داخل کشور بهای تمام شده بالاتری دارد به همین دلیل حاشیه سود شرکت‌های رقیب مانند فولاد خوزستان و فولاد مبارکه بیشتر از ذوب آهن است. برخی از شاخص‌های عملکردی مهم شرکت در جدول ۸-۳۷ نشان داده شده است.

جدول ۸-۳۷ شاخص‌های کلیدی شرکت ذوب آهن در سال مالی ۱۳۹۴

شاخص	مقدار	واحد
مجموع دارایی‌ها	۸۶,۲۲۹,۷۱۳	میلیون ریال
مجموع بدهی‌ها	۶۵,۲۲۰,۸۷۸	میلیون ریال
سرمایه	۷,۸۶۸,۴۰۶	میلیون ریال
موجودی مواد و کالا به کل دارایی‌ها	۲۲	درصد
دوره وصول مطالبات	۱۴۴	روز
تسهیلات مالی به کل دارایی‌ها	۳۲	درصد
نسبت سود انباشته به حقوق صاحبان سهام	۶۸-	درصد
مبلغ فروش	۲۸,۶۷۵,۳۱۱	میلیون ریال
سهم صادرات از کل فروش	۲۶	درصد
میانگین نرخ فروش داخلی به صادراتی	۱,۱۵	میلیون ریال
هزینه‌های نیروی کار به فروش	۳۴	درصد
حاشیه سود عملیاتی	۱۷-	درصد

درصد	۳۹-	حاشیه سود خالص
درصد	۱۳-	ROA
درصد	۵۳-	ROE

در بخش دارایی‌های جاری موجودی مواد و کالا و در بخش دارایی‌های غیرجاری دارایی‌های ثابت مشهود بیش‌ترین وزن را دارند. زمین‌های شرکت تجدید ارزیابی شده و در سال ۱۳۹۵ از این محل سرمایه شرکت از ۷۸۶ میلیارد تومان به ۳۳۱۸ میلیارد تومان افزایش یافت. نسبت زیان انباشته شرکت به مجموع حقوق صاحبان سهام آن ۶۸ درصد است این نسبت با وجود تجدید ارزیابی صورت گرفته بهتر شده است اگر وضعیت سودآوری شرکت تغییر اساسی نکند احتمال افزایش زیان و کاهش حقوق صاحبان سهام در سنوات آتی وجود دارد. فروش صادراتی شرکت در سال ۱۳۹۴ بیش‌ترین رقم در شش سال مورد بررسی بوده است که عمدتاً به دلیل رکود بازار داخلی صورت گرفته است نرخ فروش داخلی در قیاس با صادرات بالاتر بوده و علی‌رغم رشد صادرات در سال ۱۳۹۴، شرکت با زیان ناخالص مواجه شده است. حاشیه سودهای شرکت در سال ۱۳۹۲ به دلیل رشد نرخ ارز رشد قیمت‌های داخلی بیش‌ترین مقدار و در سال ۱۳۹۴ کمترین مقدار را در شش سال مورد بررسی داشته است. به غیر از سال ۱۳۹۲ در مابقی سال‌ها حاشیه سود خالص منفی یا اندک بوده است.

۸-۴-۳-۸ مصاحبه انجام شده پیرامون وضعیت شرکت ذوب آهن اصفهان

واگذاری شرکت ذوب آهن به سازمان تأمین اجتماعی با توجه به انتخاب هیئت امنای این سازمان توسط دولت، خصوصی-سازی به معنای واقعی آن نبوده است. علی‌رغم تلاش مدیران شرکت مبنی بر کاهش هزینه‌های تولید، به دلیل عدم استفاده از یارانه انرژی، امکان ایجاد سود به اندازه شرکت‌های مشابه داخلی را نداریم. در سال‌های اخیر حجم صادرات شرکت افزایش یافته است اما به دلیل رقابت موجود در بازارهای جهانی، صادرات با نرخ‌های کمتر نسبت به قیمت‌های داخلی، صورت گرفته است. مشکلات ناشی از تحریم باعث شده تا صادرات عمدتاً به صورت شمش خام به کشورهای همسایه صورت بگیرد تا در آنجا نورد شده و به مقاصد نهایی صادر شود.

عدم استفاده از تدابیر مناسب در زمان قبل از واگذاری باعث شده است تا شرکت درگیر مشکلات بازنشستگان دوره قبل از واگذاری شود در حالی که بر اساس قانون دولت باید هزینه مربوط به آن‌ها را پرداخت می‌کرد اما فعلاً شرکت ذوب آهن این هزینه را پرداخت و به حساب مطالبات از دولت منظور می‌کند. از نظر نیروی کار، شرکت ذوب آهن به شدت با مازاد مواجه است جذب تعداد زیاد نیروی کار در زمان ریاست جمهوری دوره نهم و دهم با مقاصد سیاسی، باعث افزایش هزینه‌های شرکت و کاهش سود آن شده است.

بررسی‌های کافی در فروش ذوب آهن صورت نگرفت در حدی که با خصوصی‌سازی در این شرکت بر مشکلات آن افزوده شد. عدم حمایت در دوره پس از واگذاری، پرونده‌های حقوقی مربوط به دوره قبل از واگذاری، قطع زنجیره تولید فولاد در ذوب آهن با واگذاری مجزای آن و ملاحظات سیاسی از مشکلات خصوصی‌سازی در این شرکت بوده است.

۸-۴-۳-۹ دلایل موفقیت یا عدم موفقیت واگذاری شرکت ذوب آهن

بر اساس تحلیل صورت گرفته در شرکت و مصاحبه با مدیران شرکت، اهم موارد پیرامون خصوصی‌سازی در شرکت را به شرح زیر بیان کرد.

- رشد قیمت محصولات ناشی از رشد نرخ ارز دلیل اصلی رشد امتیازات در دوره پس از واگذاری بوده است.
- خصوصی‌سازی در ذوب آهن با توجه به ماهیت خریدار شرکت، نمی‌تواند نتایج مورد انتظار در خصوصی‌سازی را ایجاد کند.
- وضعیت بازار تیرآهن و به تبع آن بازار ساخت و ساز بر عملکرد شرکت تأثیر مهمی دارد.
- با وجود رشد صادرات شرکت، این صادرات در مقایسه با بهای تمام شده محصول، نمی‌تواند بر سودآوری شرکت تأثیر مثبت خاصی داشته باشد.
- مزاد نیروی کار در افزایش بهای تمام شده محصولات شرکت و کاهش توان رقابتی آن تأثیر مهمی دارد.

۸-۴-۳-۱۰ شرکت کنتورسازی ایران

شرکت کنتورسازی ایران در شهریور ماه ۱۳۴۷ با مشارکت وزارت نیرو، بانک صنعت و معدن و شرکت آگ اینترنشنال و سازمان گسترش مالکیت واحدهای تولیدی در شهر صنعتی قزوین تأسیس گردید. بهره برداری از کارخانه در سال ۱۳۵۰ در زمینی به مساحت ۴۰۰۰۰ مترمربع و با تولید حدود ۱۰۰ هزار دستگاه کنتور آغاز و طی توسعه‌های بعدی تا سال ۱۳۵۷ تولیدات این شرکت در مجموع نزدیک به ۵۰۰ هزار دستگاه کنتور از انواع مختلف تک فاز و سه فاز مکانیکی افزایش یافت.

هم‌زمان با پیشرفت تکنولوژی در صنعت برق این شرکت از سال ۱۳۸۴ با انعقاد قرارداد با شرکت آکتاریس فرانسه تولید کنتورهای الکترونیکی تحت لیسانس این شرکت را در دستور کار قرار داده است. بر اساس گزارش هیئت مدیره سال ۱۳۹۳، سهم بازار داخلی شرکت در صنعت کنتورسازی، ۸۵ درصد می‌باشد.

در بهمن ماه ۱۳۸۱ شرکت موفق به پذیرش در بازار سرمایه شد و در سال ۱۳۸۷ سهام مدیریتی ساتکاب در این شرکت از طریق فرابورس به شرکت سرمایه‌گذاری و تجارتي معین رنان واگذار شد و در مراحل بعد سهام شرکت سرمایه‌گذاری ملی و

سرمایه‌گذاری صنعت و معدن در این شرکت نیز از طرف سهامدار عمده خریداری شد. آخرین ترکیب سهامداران شرکت در انتهای سال ۱۳۹۴ در جدول ۸-۳۸ نشان داده شده است.

جدول ۸-۳۸ آخرین ترکیب سهامداران شرکت کنتورسازی ایران در انتهای سال ۱۳۹۴

نام سهامدار	تعداد سهام	درصد سهام
شرکت سرمایه‌گذاری و تجارتي معين رنان (سهامي خاص)	۱۲۷,۰۵۶,۰۰۵	٪۶۴
شرکت آيترون فرانسه (آكتاريس سابق)	۱۵,۹۹۹,۹۸۶	٪۸
ساير سهامداران کمتر از ۵ درصد	۵۶,۹۴۴,۰۰۹	٪۲۸
مجموع	۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰	٪۱۰۰

برخی از شاخص‌های عملکردی مهم شرکت بر اساس اطلاعات سال ۱۳۹۳ در جدول ۸-۳۹ نشان داده شده است. لازم به ذکر است که از صورت‌های مالی ۱۳۹۴ شرکت به دلیل غیرواقعی بودن ارقام آن و گزارش حسابرسی خلاف واقع استفاده نشده است.^۱

جدول ۸-۳۹ شاخص‌های کلیدی شرکت کنتورسازی در سال مالی ۱۳۹۳

شاخص	مقدار	واحد
مجموع دارایی‌ها	۳,۷۰۲,۶۱۵	میلیون ریال
مجموع بدهی‌ها	۳,۰۸۴,۵۶۴	میلیون ریال
سرمایه	۲۰۰,۰۰۰	میلیون ریال
دوره وصول مطالبات	۴۱۴	روز
بهای تمام شده سرمایه‌گذاری در شرکت‌های زیرمجموعه	۱۹,۶۷۷	میلیون ریال
حساب‌ها و اسناد دریافتنی به کل دارایی‌ها	۶۲	درصد
مانده تسهیلات مالی به کل دارایی‌ها	۴۶	درصد
مبلغ فروش	۱,۹۸۵,۰۳۱	میلیون ریال
حاشیه سود عملیاتی	۳۸	درصد

^۱ حسابرس شرکت از لیست حساب‌برسان معتمد سازمان بورس خارج شده است و علیه مدیران شرکت توسط سهامداران اقامه دعوی شده است.

درصد	۱۸	حاشیه سود خالص
درصد	۱۰	ROA
درصد	۵۷	ROE

تفاوت اندک مجموع دارایی‌ها و بدهی‌ها نشان دهنده اهرم بالای صورت سود و زیان شرکت است که در ترازنامه سال‌های ۱۳۹۴ و ۱۳۹۵ بیشتر هم شده است. نسبت حساب‌ها و اسناد دریافتی شرکت اصلی و زیرمجموعه‌های آن از کل دارایی‌های شرکت به ۶۲ درصد در سال ۱۳۹۲ رسیده است و وزن زیاد این قلم صورت مالی که عمدتاً حساب دریافتی می‌باشد از دو محل ناشی شده است. بخش اول آن مربوط به مطالبات از وزارت نیرو بابت فروش کنتور می‌باشد این مطالبات هر چند ریسک عدم وصول پایینی دارد اما دوره وصول مطالبات شرکت را افزایش داده و هزینه‌های مالی شرکت را افزایش می‌دهد. بخش دوم حساب‌های دریافتی مربوط به مطالبات شرکت زیرمجموعه ایرانیان پویای توان از مشتریان خود می‌باشد بخش عمده‌ای از فروش لامپ‌ها کم مصرف این شرکت به مشتریان خود به صورت غیرنقدی بوده و سود شناسایی شده از محل این فروش‌ها نیز به دلیل ابهام در وصول شدن مطالبات مزبور، سود با کیفیت کم محسوب می‌شود.

مانده تسهیلات دریافتی از نظام بانکی نیز در سال ۱۳۹۳ به ۴۶ درصد کل دارایی‌ها رسیده است این بدهی بانکی متأثر از افزایش دوره وصول مطالبات و با نرخ میانگین ۲۸ درصد سالانه دریافت شده است که تأثیر منفی بر سود اعلامی شرکت گذاشته است. نسبت‌های سودآوری و بازده شرکت در سال‌های گذشته روند صعودی داشته است اما همان طور که گفته شد سودهای اعلامی در مقابل افزایش حساب‌های دریافتی شرکت بوده است و می‌توان گفت که علی‌رغم توسعه فعالیت‌ها، اشتغال، فروش و سود شرکت در سال‌های پس از واگذاری، روند صعودی تنها در صورتی می‌تواند پایدار باشد که مطالبات وصول شود و مدیران شرکت در شرایط فروش‌های آتی با مشتریان عمده و مدیریت ریسک خود تجدید نظر کند.

۸-۴-۳-۱۱ مصاحبه انجام شده پیرامون وضعیت شرکت کنتورسازی

به اعتقاد مدیران شرکت، خصوصی‌سازی در شرکت کنتورسازی به شکل واقعی آن صورت پذیرفته است و سهامدار عمده آن کاملاً بخش خصوصی است. تحریم‌ها در برخی مقاطع باعث افت تولید شرکت شده است چون کنتورهای تولیدی شرکت تحت لیسانس اکتاریس فرانسه تولید می‌شود. شرکت در سال‌های ۱۳۸۸ و ۱۳۹۲ به عنوان واحد نمونه صنعتی کشور معرفی شد و درصدد بوده است با سرمایه‌گذاری‌های انجام شده سطح اشتغال خود را حفظ و ارتقا دهد. تعدیل نیروی کار در این شرکت اتفاق نیفتاده است صرفاً در برخی سال‌ها بخشی از نیروی کار شرکت بازنشسته شده‌اند ضمن اینکه برای طرح‌های توسعه شرکت نیروی کار جدید جذب شده است.

تملك واحد تجارى به نام شركت به جهت وصول مطالبات آن بوده است. قرارداد صادرات ككتور به كشور تاجيكستان به تعداد ۱۰۰ هزار دستگاه ككتور بوده است كه مجوزهاى لازم اخذ شد و در سال ۱۳۹۲ بخشى از اين صادرات انجام شد.

فروش صندوقهاى فروشگامى به اتاق اصناف در سال ۱۳۹۴ كه باعث رشد زياد سهام شركت شده است در حال حاضر لغو شده است. مديرعامل شركت در توضيح اين مهم اعلام كرده كه پس از برگزارى مناقصه توسط هوشمند سامانه باران به عنوان نماينده اتاق اصناف، در ۱۴ و ۱۵ آذر ماه ۹۴ و برنده شدن شركت ككتورسازى در تاريخ ۱۰ بهمن ماه ۹۴ اين شركت نسبت به انعقاد قرارداد ۵ ساله با شركت هوشمند سامانه باران اقدام كرد و در روز ۱۲ دى ماه ۹۴ نماد معاملتى ككتورسازى توسط سازمان بورس متوقف شد و دبیر كل اتاق اصناف ايران در پاسخ به نامه رياست اداره نظارت بر ناشران بورسى به تاريخ ۱۶ دى ماه ۱۳۹۴ قرارداد مذکور را تائيد كرد اما خريدار در پاسخ به نامه شركت ككتورسازى مبنى بر اعلام آدرس جهت اجراى تعهدات و تحويل صندوقهاى فروشگامى كه در بهمن ماه ۹۴ ارسال شده بود نامه‌اى را به ككتورسازى داد مبنى بر اينكه به دليل عدم تصويب آيين نامه اجرايى صندوقهاى فروشگامى تا تاريخ نگارش آيين نامه توسط هيئت دولت نصب صندوقها به تعويق افتاده و درخواست كرد كه چكهاى اين شركت نزد شركت ككتورسازى به مدت شش ماه استمهال شود. در حالى كه قبل از آن به شركت ككتورسازى در مورد اين مشكلات اطلاعى داده نشده بود. مدير عامل ككتورسازى راه حل برون رفت از مشكل فعلى را ارائه قرارداد تأمین صندوقهاى فروشگامى به اين شركت اعلام كرده است.

۸-۴-۳-۱۲ دلایل موفقیت یا عدم موفقیت واگذاری شركت ككتورسازى

شركت ككتورسازى در مدل ارزىابى عملكرد، افزايش امتيازات را در دوره پس از واگذارى نسبت به قبل از آن داشته است كه دلایل آن را مى توان به شرح زير بيان كرد.

- رشد فروش شركت به دليل راه اندازى خط توليد لامپهاى كم مصرف
- افزايش حاشيه سود و سود مطلق نسبت به دورههاى قبل به دليل رشد فروش
- رشد شاخصهاى بهره‌ورى به دليل رشد فروش و سودآورى شركت و به تبع آن رشد ارزش افزوده شركت
- دو شاخص اشتغال و سرمايه اثر منفى بر روند امتيازات شركت داشته‌اند اما اثر سه متغير پيش گفته غالب بوده است.

۸-۴-۳-۱۳ شرکت مخابرات ایران

شرکت مخابرات ایران در سال ۱۳۵۰ با سرمایه‌ای به مبلغ ۵ میلیارد ریال تأسیس شد. در اردیبهشت ماه سال ۱۳۷۳ با انتزاع فعالیت‌های مربوط به امور تلفن ثابت به استان‌ها، شرکت‌های سهامی مخابرات استان‌ها تأسیس و اساسنامه قانونی آن‌ها در مجلس شورای اسلامی تصویب و به تأیید شورای نگهبان رسید که تاکنون ۳۰ شرکت مخابرات استانی تأسیس شده‌اند. در سال ۱۳۸۲ شرکت‌های ارتباطات سیار و فناوری اطلاعات و ارتباطات زیرساخت از شرکت مخابرات جدا شدند و به شرکت‌های فوق منتقل شدند در سال ۱۳۸۶ بر اساس مصوبه هیئت وزیران، شرکت‌های زیرساخت و فناوری اطلاعات از شرکت مخابرات منفک و شرکت مخابرات مشمول واگذاری به بخش خصوصی از طریق عرضه سهام آن در بورس گردید. این مهم در مرداد ماه سال ۱۳۸۷ محقق شد.

در حال حاضر گروه شامل شرکت مخابرات ایران و شرکت‌های فرعی آن شامل مخابرات استان‌ها، شرکت ارتباطات سیار (همراه اول)، شرکت ارتباطات ثابت و شرکت مدیریت سازه غدیر می‌باشد که ۱۰۰ درصد سهام شرکت‌های مخابرات استان‌ها، شرکت ارتباطات سیار ایران و شرکت سامان سازه غدیر متعلق به شرکت مخابرات است. ۹ درصد سهام ارتباطات سیار در بورس واگذار شده است و ۹۱ درصد مابقی در مالکیت شرکت مخابرات قرار دارد.

خصوصی‌سازی شرکت مخابرات در سال ۱۳۸۸ با واگذاری ۵۱ درصد سهام شرکت به شرکت توسعه اعتماد مبین صورت گرفت. شرکت توسعه اعتماد مبین از شرکت‌های زیرمجموعه ستاد اجرایی فرمان امام است. آخرین ترکیب سهامداران شرکت در انتهای سال ۱۳۹۴ در جدول ۸-۴۰ نشان داده شده است.

جدول ۸-۴۰ آخرین ترکیب سهامداران شرکت مخابرات ایران در انتهای سال ۱۳۹۴

درصد سهام	تعداد سهام	نام سهامدار
۵۰٪	۲۲,۹۳۷,۳۲۸,۴۲۷	شرکت توسعه اعتماد مبین (سهامی خاص)
۲۰٪	۹,۰۶۷,۰۵۹,۳۸۲	دولت جمهوری اسلامی ایران
۲۰٪	۹,۱۷۴,۷۳۱,۱۳۰	شرکت کارگزاری سهام عدالت
۵٪	۲,۲۹۷,۶۷۴,۳۰۱	کارکنان شرکت اصلی و گروه
۵٪	۲,۳۹۶,۸۶۲,۴۱۲	سایر سهامداران
۱۰۰٪	۴۵,۸۷۳,۶۵۵,۶۵۲	مجموع

در حال حاضر با افزایش سرمایه‌ای که در سال ۱۳۹۵ صورت گرفت تعداد کل سهام شرکت ۶۰ میلیارد سهم است.

مهم‌ترین شاخص‌های عملکردی شرکت در جدول ۸-۴۱ نشان داده شده است.

جدول ۸-۴۱ شاخص‌های کلیدی شرکت مخابرات ایران در سال مالی ۱۳۹۴

واحد	مقدار	شاخص
میلیون ریال	۲۸۴,۶۷۳,۶۳۷	مجموع دارایی‌ها
میلیون ریال	۱۴۱,۱۰۶,۶۲۸	مجموع بدهی‌ها
میلیون ریال	۴۵,۸۷۳,۶۵۶	سرمایه
روز	۱۹۳	دوره وصول مطالبات
میلیون ریال	۴۹,۰۱۹,۹۲۹	خالص سرمایه‌گذاری شرکت اصلی در شرکت‌های زیرمجموعه
درصد	٪۲۴	نسبت حساب‌ها و اسناد دریافتنی به کل دارایی‌ها
میلیون ریال	٪۶۷	بهای تمام شده تجهیزات ارتباطی و مخابراتی به کل دارایی ثابت مشهود
میلیون ریال	۱۲۵,۵۶۵,۲۰۷	کل درآمد سالیانه
درصد	٪۴۶	درآمد حاصل از مکالمات تلفن همراه به کل درآمدها
درصد	٪۳۹	سهم پرداختی به شرکت ارتباطات زیرساخت و پروانه فعالیت از کل بهای تمام شده
درصد	٪۱۹	حاشیه سود خالص
درصد	٪۸	ROA
درصد	٪۱۷	ROE

ریسک حساب‌های دریافتنی و پرداختی شرکت با توجه به سابقه این حساب‌ها و ذینفعان آن، عادی بوده و گروه مخابرات از این لحاظ ریسک عمده‌ای ندارد. خالص سرمایه‌گذاری شرکت اصلی به مبلغ ۴۹۰۰ میلیارد تومان در شرکت‌های زیرمجموعه همراه اول، ارتباطات ثابت و شرکت‌های مخابراتی استانی می‌باشد. سرفصل دارایی ثابت مشهود گروه حدود ۶۰ درصد از کل دارایی‌های گروه مخابرات را شامل می‌شود که عمده این دارایی‌ها در تجهیزات ارتباطی و مخابراتی قرار دارند. می‌توان این گونه گفت که تجهیزات مورد نیاز شرکت به هر سال خرید شده و به بهای تمام شده در صورت‌های مالی ثبت می‌شود به همین دلیل بخشی از این تجهیزات به قیمت روز می‌باشند اما دارایی ثابت شرکت مانند زمین و ساختمان به بهای تمام شده زمان خرید ثبت شده و در سال‌های اخیر تجدید ارزیابی نشده است بنابراین می‌توان گفت ارزش روز دارایی‌های مخابرات اختلاف زیادی با ارزش ترازنامه‌ای آن خواهد داشت.

از مجموع درآمد حدود ۱۲ هزار میلیارد تومانی گروه سهم مکالمات تلفن همراه ۴۶ درصد بوده است و مابقی به درآمد دیتا و تلفن ثابت اختصاص دارد بنابراین در ترکیب درآمدهای گروه هر عاملی که باعث کاهش درآمد مکالمه تلفن همراه بشود می‌تواند وضعیت درآمدی شرکت را تحت تأثیر قرار دهد. در بخش هزینه‌ها عمده هزینه شرکت پرداختی به شرکت ارتباطات زیرساخت بابت استفاده از خدمات آن و همچنین هزینه پروانه فعالیت به دولت است. ضمن اینکه استهلاک نیز در هزینه‌های شرکت حائز اهمیت است. حاشیه سود خالص شرکت ۱۹ درصد در سال ۱۳۹۴ بوده است اما روند این متغیر در چند سال گذشته نزولی بوده است و متغیرهای بهره‌وری نیز این روندی مشابه دارند در واقع علی‌رغم رشد شاخص‌های سودآوری شرکت مخابرات، سرعت رشد نسبت به گذشته کمتر شده است.

۸-۴-۳-۱۴ مصاحبه انجام شده پیرامون وضعیت شرکت مخابرات ایران

شرکت مخابرات در دوره پس از واگذاری در شاخص‌های تعداد تلفن ثابت، همراه (منصوبه و فعال)، درآمد دیتا، زمان برگزاری مجمع، فاصله زمانی مجمع تا تقسیم سود و توسعه خطوط فیبر نوری رشد خوبی داشته است. هر چند تغییر الگوی مصرف باعث کاهش درآمدهای بخش تلفن ثابت و مخابرات استانی شده است اما در مجموع درآمدهای شرکت رشد داشته است. از ریسک‌های شرکت مخابرات می‌توان به وجود شبکه‌های مجازی ارائه دهنده تماس رایگان اشاره کرد با توجه به درآمد دولت از محل شرکت مخابرات به نظر می‌رسد از سمت دولت نیز حمایت لازم برای کاهش ریسک‌های مشابه انجام شود ضمن اینکه وجود تماس اینترنتی درآمد حاصل از دیتا را افزایش می‌دهد.

شرکت مخابرات در حال حاضر با مزاد نیروی کار مواجه است بدین منظور شرکت طرح تشویقی بازنشستگی را اجرا کرده است تا با پر شدن سی سال خدمت کارکنان بازنشسته شوند. با پیشرفت تکنولوژی تعداد زیادی از مراکز مخابراتی شرکت به دلیل عدم نیاز در آینده نزدیک جمع‌آوری خواهد شد و بخش زیادی از دارایی‌های ثابت شرکت آزاد می‌شود فروش این دارایی‌ها می‌تواند نقدینگی خوبی را جهت توسعه در اختیار بگذارد. عمده دارایی‌های ثابت شرکت به بهای تمام شده تاریخی در ترازنامه ثبت شده است و به دلیل عدم تأثیر گذاری عملی افزایش سرمایه از محل تجدید ارزیابی دارایی‌ها به تشخیص هیئت مدیره، این نوع افزایش سرمایه از سال ۱۳۸۱ تاکنون صورت نگرفته است.

از دلایل اصلی واگذاری شرکت مخابرات به بخش شبه دولتی، عدم وجود بخش خصوصی قدرتمند، تحریم و عدم مشارکت شرکت‌های خارجی و همچنین امنیتی بودن حوزه فعالیت شرکت مخابرات می‌توان نام برد. علی‌رغم گذشت ۸ سال از واگذاری شرکت هنوز مبلغ ۴۴۸ میلیارد تومان از دولت بابت ذخیره مرخصی کارکنان و بیمه مربوط به سنوات قبل از واگذاری طلب داریم که هزینه فرصت این مبلغ بسیار بیشتر از اصل آن بوده است.

۸-۴-۳-۱۵ دلایل موفقیت یا عدم موفقیت واگذاری شرکت مخابرات ایران

با بررسی تفصیلی شرکت می‌توان نکات مهم زیر را در ارتباط با خصوصی‌سازی در شرکت مخابرات بیان کرد.

- واگذاری مخابرات در سال ۱۳۸۸ به شرکت اعتماد مبین صورت گرفته است این شرکت زیرمجموعه نهاد شبه دولتی است و به نظر می‌رسد فعالیت شرکت در ادامه روند قبل از واگذاری خود بوده است.
- رشد شرکت (رشد درآمدها) با واگذاری آن تغییر خاصی نداشته است و کاهش رشد درآمدها در سال‌های اخیر متأثر از وضعیت کلی صنعت بوده است.
- درآمد حاصل از مکالمات تلفن ثابت در طول دوره ۹ ساله مورد بررسی، رشد خاصی نداشته است در حالی که از سال ۱۳۹۱ شاهد جهش در درآمدهای حاصل از دیتا در شرکت بوده‌ایم این تغییرات نشان دهنده ریسک خاص شرکت و صنعت مخابرات است به این معنی که در سال‌های پیش رو نیز تغییرات تکنولوژی می‌تواند اثرات مهم (مثبت یا منفی) بر درآمد شرکت داشته باشد.
- سرعت رشد درآمدهای شرکت در بخش ارتباطات سیار با کاهش مواجه شده است به نظر می‌رسد تعداد مشترکان فعال تلفن همراه شرکت به حدی رسیده است که افزایش بیشتر با توجه به رقابت سایر اپراتورها به سختی امکان پذیر است و شرکت باید منابع درآمدی دیگری برای ادامه دادن رشد خود شناسایی کند.
- بر اساس نتایج مصاحبه، خصوصی‌سازی در این شرکت اتفاق مهم و مثبتی بوده است اما ضعف‌هایی مانند عدم شفافیت لازم صورت‌های مالی در زمان واگذاری و عدم حمایت سازمان خصوصی‌سازی در پرونده‌های حقوقی مربوط به دوران قبل از واگذاری وجود دارد.

۸-۴-۲ ارائه راهکارهای پیشنهادی لازم جهت تقویت نقاط مثبت و کاهش نقاط منفی در واگذاری‌ها

با توجه به بررسی عمیق پنج شرکت صدرا، آذراب، ذوب‌آهن، کنتورسازی و مخابرات که همگی از واحدهای اقتصادی مهم کشور محسوب می‌شوند و همچنین مصاحبه با مدیران و صاحب‌نظران مربوطه می‌توان موارد زیر را در جهت بهبود عملکرد شرکت‌ها و خصوصی‌سازی در آن‌ها بیان کرد.

۱. به نظر می‌رسد یکی از انگیزه‌های خریداران شرکت‌های واگذار شده کسب انتفاع از دارایی‌های ثابت شرکت‌ها می‌باشد. وجود دارایی‌های زیاد مانند زمین، ساختمان، ماشین‌آلات و تجهیزات در شرکت‌هایی مانند صدرا، ذوب‌آهن، آذراب و مخابرات نه تنها در صورت‌های مالی و گزارشات افزایش سرمایه قابل ملاحظه است بلکه در صحبت‌های مصاحبه‌شوندگان نیز دیده می‌شود. بر این اساس پیشنهاد می‌شود در بررسی‌های قبل از واگذاری، وضعیت دارایی‌های غیرمولد شرکت‌ها مشخص شده و از لیست واگذاری شرکت خارج گردد تا سهامدار جدید شرکت با لحاظ توان و تخصص خود و به قصد استفاده از دارایی‌های مولد و افزایش بهره‌وری آن‌ها اقدام به کسب مالکیت نماید.

۲. در اکثر شرکت‌های واگذار شده بند حسابرسی یا یادداشت توضیحی در صورت‌های مالی مرتبط با دوره قبل از خصوصی‌سازی در شرکت وجود دارد. در نمونه‌های بررسی تفصیلی نیز، در شرکت‌های صدرا، ذوب‌آهن و مخابرات این مورد دیده می‌شود موضوعی که هزینه آن به سهامداران جدید تحمیل شده و نارضایتی مدیران شرکت و ایجاد مشکلات در روند فعالیت‌های آن را به دنبال دارد. پیشنهاد می‌شود قبل از واگذاری شرکت‌ها مطالعات کاملی در راستای شفافیت صورت‌های مالی و رفع ابهامات آن صورت پذیرد و هرگونه ابهام با ذینفعان تعیین تکلیف شود. در مورد موارد احتمالی آتی نیز ترتیباتی اندیشیده شود تا مدیران و سهامداران جدید درگیر مشکلات مقطع قبل از واگذاری نشوند.

۳. حجم بزرگ اقتصاد دولتی در کشور باعث شده است تا بسیاری از شرکت‌ها به صورت مستقیم یا غیر مستقیم به دولت وابسته باشند حساب‌های دریافتنی و پرداختنی در ترازنامه شرکت‌های مورد بررسی مؤید این مطلب است. هر چند این موضوع در کوتاه مدت وجود خواهد داشت اما کاهش ریسک فضای کسب و کار از طرف دولت و تلاش برای افزایش صادرات کالاها و خدمات تولیدی از طرف شرکت‌ها می‌تواند روند باثباتی را در روند رشد عملکرد شرکت به دنبال داشته باشد.

۴. در اکثر شرکت‌های مورد بررسی دولت به عنوان یکی از ذینفعان اصلی حضور دارد و بسیاری از شرکت‌ها مطالبات از بخش دولتی دارند. دوره وصول مطالبات شرکت‌ها عمدتاً به دلیل عدم وصول مطالبات از این بخش زیاد است و به دنبال عدم وصول به موقع مطالبات، شرکت‌ها مجبور به تأمین مالی پرهزینه از نظام بانکی می‌شوند. هزینه این تأمین مالی باعث ایجاد مشکلات عدیده و حتی ایجاد زیان انباشته برای شرکت‌ها می‌شود. پیشنهاد می‌شود در شرکت‌های واگذار شده به منظور حمایت از آن‌ها وصول مطالبات از بخش دولتی در اولویت قرار گیرد. یا برای مطالبات مذکور به تناسب زمان وصول‌شان، هزینه و وجه التزام در نظر گرفته شود.

۵. یکی از الزاماتی که در روند خصوصی‌سازی وجود دارد حفظ سطح اشتغال شرکت حداقل تا ۵ سال اول قبل از واگذاری است این موضوع باعث شده است تا بنگاه خصوصی شده نتواند مزاد نیروی کار ایجاد شده در سیستم دولتی را تعدیل کند و حتی در بنگاه‌های بزرگ تبعات اجتماعی تعدیل نیروی کار به عنوان مانعی مهم در افزایش بهره‌وری نیروی کار عمل می‌کند. اگر الزام به عدم تعدیل نیروی کار از طرف سیاست‌گذار اعمال می‌شود هزینه این سیاست نباید بر شرکت‌ها تحمیل بشود بدین منظور پیشنهاد می‌شود در صورت وجود مزاد عرضه نیروی کار در بنگاه واگذار شده، بخش دولتی این مزاد را جذب نماید یا بخشی از هزینه آن را بر عهده بگیرد تا بنگاه واگذار شده بتواند با کاهش هزینه عملکرد خود را بهبود ببخشد.

۶. عدم وجود بخش خصوصی واقعی و توانمند در کشور باعث شده است تا بنگاه‌های بزرگ به نهادهای شبه دولتی واگذار شوند است این شیوه واگذاری نمی‌تواند نتایج مثبت مورد انتظار از خصوصی‌سازی را به دنبال داشته باشد و حتی ممکن است مشابه شرکت آذراب اراک چالش‌هایی را به وجود آورد.

۷. خصوصی‌سازی در شرکت‌ها علاوه بر رعایت برخی الزامات باعث کمتر شدن یا قطع حمایت‌های دولتی می‌شود در مصاحبه با مدیران بنگاه‌های واگذار شده پیشنهاد شد که سازمان خصوصی‌سازی در دوره بعد از واگذاری علاوه بر نظارت، حمایت از بنگاه واگذار شده را با در دست داشتن سهام ممتاز برای چند سال اول پس از واگذاری در دستور کار قرار دهد تا شرکت واگذار شده بتواند به مسیر توسعه برسد.

۸. خصوصی‌سازی شرکت‌های زیان ده با توجه به مشکلات آن‌ها در سال‌های اول پس از واگذاری نمی‌تواند موفقیت آمیز باشد پیشنهاد می‌شود راهکارهایی برای این قبیل شرکت‌ها اندیشیده شود و سپس در لیست واگذاری قرار بگیرد.

---

۹. اهلیت مالی و مدیریتی خریدار باید به دقت بررسی شود تا بخش خصوصی واقعی مدیریت و مالکیت شرکت واگذار شده را بر عهده بگیرد همچنین واگذاری سهام شرکت به صورت خرد توسط سازمان خصوصی سازی می تواند باعث ایجاد عدم نظارت کافی از سمت سهامداران بر مدیران و تضاد منافع بشود.

۱۰. ارزیابی عملکرد مستمر برنامه های خصوصی سازی از الزامات آن است که برای تحقق این امر وجود اطلاعات کافی اجتناب ناپذیر است موضوعی که در فرآیند انجام این طرح زمان زیادی را به خود اختصاص داد و باعث شد از ۵۹ شرکت اولیه تعداد ۴۴ شرکت مورد ارزیابی قرار بگیرد حتی برای برخی از شرکت ها اطلاعات مالی قبل از واگذاری نیز به دست نیامد. بدین منظور پیشنهاد می شود سازمان خصوصی سازی به عنوان متولی امر خصوصی سازی در کشور نسبت به جمع آوری و بانک اطلاعات مالی شرکت های واگذار شده و سامان دهی اطلاعات موجود اقدام نماید.

بخش پنجم: جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

طرح «ارزیابی عملکرد شرکت‌های واگذار شده و تجزیه و تحلیل نتایج آن» در ۵ بخش کلی انجام گرفت در بخش اول پس از ارائه کلیات و مبانی نظری خصوصی‌سازی، پیشینه خصوصی‌سازی در ایران و کشورهای دیگر به تفصیل بررسی شد. انتهای بخش اول به تبیین و تشریح مدل ارزیابی عملکرد اختصاص داشت. مدل ارزیابی عملکرد در ۷ معیار و ۲۷ شاخص تعریف شد معیارهای سودآوری، بدهی، تسهیلات، بهره‌وری، سرمایه، اشتغال و توسعه مبنای ارزیابی عملکرد قرار گرفتند که برای هر کدام از این معیارها شاخص‌های مناسب بر اساس جدول ۸-۱ تعریف شد. روش‌های محاسبه هر کدام از ۲۷ شاخص در گزارش تفصیلی طرح آمده است. مجموع امتیازات مدل ۱۰۰ است نحوه امتیازدهی بر اساس فرمول جدیدی ارائه شده است این روش امتیازدهی مزیت‌هایی مانند امتیازدهی شاخص‌ها با مقادیر منفی و هم‌چنین امتیازدهی به تفکیک سال را ارائه می‌کند که امکان مشاهده روند امتیازات هر سال را علاوه بر میانگین دو دوره قبل و بعد از واگذاری فراهم می‌کند.

نمونه اولیه شرکت‌های ارائه شده برای تحلیل طیف مختلفی از شرکت‌ها از صنایع مختلف با سال واگذاری متفاوت را شامل می‌شد به همین دلیل تحلیل شرکت‌ها بر اساس مدل ارائه شده در دو دوره «سه سال قبل و سه سال بعد از واگذاری» و «سه سال قبل و تمام سال‌های پس از واگذاری» به منظور استفاده از تمام اطلاعات در دسترس پیشنهاد و مورد موافقت قرار گرفت. بر اساس مدل تعریف شده جمع‌آوری اطلاعات ۵۹ شرکت در دستور کار قرار گرفت مکاتبه با تمامی این شرکت‌ها و مراجعه حضوری به آن‌ها که از نقاط مختلف کشور بودند بسیار زمان بر بود و در نهایت گروه تحقیق موفق به گردآوری اطلاعات حداقل سه سال قبل و بعد از واگذاری ۴۴ شرکت شد. بازه زمانی واگذاری شرکت‌های مورد بررسی سال‌های ۱۳۸۲ تا ۱۳۹۲ است که بیشترین فراوانی سال واگذاری مربوط به سال ۱۳۸۶ بود. در نمونه اولیه مورد بررسی، تعداد ۳۵ شرکت بین ۷۵ تا ۱۰۰ درصد، تعداد ۱۱ شرکت بین ۵۰ تا ۷۵ درصد و تعداد ۱۳ شرکت بین ۳۶ تا ۵۰ درصد سهامشان در زمان واگذاری به بخش خصوصی انتقال یافته است.

بخش دوم تحقیق، اجرای مدل پیش گفته است مدل ارزیابی عملکرد پس از گردآوری صورت‌های مالی، ورود اطلاعات مورد نیاز به نرم افزار تحلیل، دریافت خروجی‌ها و اطمینان از صحت نتایج برای تمام ۴۴ شرکت بر اساس دو دوره سه سال قبل و بعد و همچنین سه سال قبل با تمام سال‌های پس از واگذاری انجام گرفت. در این بخش ابتدا معرفی کلی از شرکت ارائه شده است این اطلاعات برای هر شرکت شامل اطلاعات مربوط به واگذاری آن، سال‌های مورد تحلیل، اطلاعات دارایی و سرمایه شرکت، محل استقرار آن و تعداد کارکنان شرکت است. بعد از معرفی کلی شرکت، جدول نتایج ارزیابی عملکرد برای دوره سه سال قبل و سه سال بعد از واگذاری به تفکیک هر معیار و مجموع امتیازات ارائه شده و برای همان دوره نمودار میانگین مجموع سالانه امتیازات ترسیم شده است. جدول و نمودار مشابه برای سه سال قبل و تمام سال‌های پس از واگذاری در هر شرکت نیز ترسیم شده است.

بر اساس جمع‌بندی نتایج ۴۴ شرکت مورد بررسی در دوره سه سال قبل و تمام سال‌های پس از واگذاری در مجموع امتیازات تعداد ۱۷ شرکت (۳۹٪) رشد امتیاز و تعداد ۲۷ شرکت (۶۱٪) کاهش امتیاز داشته‌اند همچنین میانگین مجموع امتیازات در سه سال قبل از واگذاری ۱۹۶۱ امتیاز و در سال‌های پس از واگذاری ۱۶۶۳ امتیاز به دست آمد که نشان دهنده ۱۵ درصد کاهش در مجموع امتیازات شرکت‌های مورد بررسی است.

در معیار سودآوری تعداد ۲۱ شرکت رشد امتیاز (۴۸٪) و تعداد ۲۳ شرکت (۵۲٪) افت امتیاز داشته‌اند همچنین در معیار مذکور میانگین امتیاز قبل از واگذاری با ۳ درصد رشد از ۴۴۷ امتیاز به ۴۶۱ امتیاز افزایش یافته است.

در معیار بدهی، تعداد ۱۶ شرکت افزایش امتیاز (۳۶٪) و تعداد ۲۸ شرکت (۶۴٪) افت امتیاز داشته‌اند. همچنین در معیار مذکور میانگین مجموع امتیاز قبل از واگذاری ۱۲۵ بود که با ۹ درصد کاهش به ۱۱۴ امتیاز رسیده است.

در معیار تسهیلات، تعداد ۲۲ شرکت (۵۰٪) افزایش امتیاز داشته‌اند و تعداد ۱۲ شرکت رشد امتیاز داشتند مابقی شرکت‌های مورد بررسی به دلیل عدم استفاده از تسهیلات مالی، تغییری در این معیار نداشتند. همچنین در معیار مذکور میانگین امتیاز قبل از واگذاری ۱۵۰ و بعد از واگذاری ۱۵۱ امتیاز به دست آمده است.

در معیار بهره‌وری، تعداد ۲۱ شرکت (۴۸٪) شرکت‌ها رشد امتیاز و مابقی ۲۳ شرکت معادل ۵۲٪ افت امتیاز داشته‌اند. همچنین در معیار مذکور میانگین مجموع امتیاز بدون تغییر مهمی از ۴۸۷ به ۴۹۰ امتیاز رسیده است.

در معیار سرمایه، تعداد ۷ شرکت (۱۶٪) شرکت‌های مورد بررسی رشد امتیاز و مابقی ۳۷ شرکت افت امتیاز داشتند. همچنین در معیار مذکور میانگین مجموع امتیاز قبل از واگذاری ۱۱۱ امتیاز بود که با ۵۶ درصد کاهش به ۴۹ امتیاز رسیده است.

در معیار اشتغال، تعداد ۱۱ شرکت (۲۵٪) شرکت‌ها موفق به رشد این شاخص شدند و ۳۳ شرکت دیگر افت امتیاز معیار اشتغال داشته‌اند. میانگین مجموع امتیاز معیار مذکور در دوره سه سال قبل از واگذاری ۱۷۷ و در سال‌های پس از واگذاری با ۴۳ درصد افت به ۱۳۵ امتیاز رسیده است. معیار اشتغال در بین ۷ معیار مورد بررسی بیش‌ترین کاهش امتیاز را نشان می‌دهد.

در معیار توسعه فعالیت، تعداد ۱۷ شرکت از ۴۴ شرکت بررسی شده (معادل ۳۹٪) شرکت‌ها بهبود عملکرد داشتند و ۲۷ شرکت دیگر کاهش امتیاز داشتند. همچنین در معیار مذکور امتیاز قبل از واگذاری ۱۷۷ و بعد از واگذاری با ۲۴ درصد کاهش به ۱۳۵ رسیده است.

نتایج به تفکیک هر شرکت نشان دهنده بیشترین رشد میانگین مجموع امتیازات در شرکت‌های تولید برق آبادان، تولید پمپ‌های بزرگ و توربین آبی و نیر پارس است در سمت مخالف شرکت‌های صدرا، کابل‌های مخابراتی شهید قندی و صنایع هوایی ایران بیش‌ترین کاهش مجموع امتیازات را داشته‌اند.

در زیرمعیارها نتایج به شرح جدول زیر بوده است.

جدول ۸-۴۲ وضعیت امتیازات شرکت‌ها در زیرمعیارها برای دوره سه سال قبل و همه سال‌های پس از واگذاری

ردیف	زیرمعیار	تعداد شرکت‌های با افزایش امتیاز	تعداد شرکت‌های با کاهش امتیاز	تعداد شرکت‌های بدون تغییر امتیاز	درصد شرکت‌های با افزایش امتیاز	درصد شرکت‌های با کاهش امتیاز	درصد شرکت‌های بدون تغییر امتیاز
سودآوری	میزان سود سالانه	۲۲	۲۲	۰	۵۰٪	۵۰٪	۰٪
	بازده دارایی‌ها	۲۵	۱۹	۰	۵۷٪	۴۳٪	۰٪
	بازده حقوق صاحبان سهام	۲۲	۲۲	۰	۵۰٪	۵۰٪	۰٪
	بازده فروش	۱۶	۲۷	۱	۳۶٪	۶۱٪	۲٪
	حاشیه سود عملیاتی	۱۳	۳۰	۱	۳۰٪	۶۸٪	۲٪
	کارایی عملیاتی	۱۹	۲۴	۱	۴۳٪	۵۵٪	۲٪
بدهی	بدهی به دارایی	۱۶	۲۸	۰	۳۶٪	۶۴٪	۰٪
	بدهی بلندمدت به حقوق صاحبان سهام	۲۰	۲۲	۲	۴۵٪	۵۰٪	۵٪
تسهیلات	میزان جذب تسهیلات جدید	۱۶	۱۰	۱۵	۳۹٪	۲۴٪	۳۷٪
	سهم تسهیلات از بدهی	۱۴	۱۶	۱۴	۳۲٪	۳۶٪	۳۲٪
	سهم هزینه مالی از بدهی	۱۳	۲۰	۱۱	۳۰٪	۴۵٪	۲۵٪
بهره‌وری	بهره‌وری کل	۲۲	۲۲	۰	۵۰٪	۵۰٪	۰٪
	بهره‌وری نیروی کار	۲۱	۲۳	۰	۴۸٪	۵۲٪	۰٪
	بهره‌وری سرمایه	۲۰	۲۴	۰	۴۵٪	۵۵٪	۰٪
	بهره‌وری انرژی	۲۵	۱۶	۳	۵۷٪	۳۶٪	۷٪
	بهره‌وری مواد اولیه	۱۵	۱۳	۱۶	۳۴٪	۳۰٪	۳۶٪
	اشتغال	۱۵	۲۸	۱	۳۴٪	۶۴٪	۲٪

شرکت	حفظ اشتغال	۰	۳۳	۱۱	۰	٪۷۵	٪۲۵
	افزایش سرمایه از محل آورده نقدی	۱۰	۳۴	۰	٪۲۳	٪۷۷	٪۰
	سرمایه	۱	۱۱	۳۲	٪۲	٪۲۵	٪۷۳
مجموع	ارزش کل دارایی‌ها	۱۸	۲۶	۰	٪۴۱	٪۵۹	٪۰
	فروش کل	۱۵	۲۹	۰	٪۳۴	٪۶۶	٪۰
	ثبت برند	۰	۳	۴۱	٪۰	٪۷	٪۹۳
	هزینه تحقیق و توسعه	۰	۹	۳۵	٪۰	٪۲۰	٪۸۰
	هزینه بازاریابی و تبلیغات	۹	۱۵	۲۰	٪۲۰	٪۳۴	٪۴۵
	ارزش صادرات	۴	۴	۳۶	٪۹	٪۹	٪۸۲
	مالیات پرداختی	۱۱	۱۹	۱۴	٪۲۵	٪۴۳	٪۳۲

همان طور که در جدول ۸-۴۲ مشاهده می‌شود بیش‌ترین اثر مثبت در عملکرد شرکت‌ها در زیرمعیارهای بازده دارایی‌ها و بهره‌وری انرژی به دست آمده است و ضعیف‌ترین زیرمعیارها نیز افزایش سرمایه از محل آورده نقدی و حفظ سطح اشتغال بوده است. در یک جمع‌بندی کلی در بین ۲۷ زیرمعیار، ۱۵ زیرمعیار در بیش از ۵۰ درصد شرکت‌ها با کاهش، ۳ زیرمعیار در بیش از ۵۰ درصد شرکت‌ها با افزایش، ۶ زیرمعیار با تغییرات عمدتاً صفر^۱ و ۳ زیرمعیار در ۵۰ درصد نمونه مورد بررسی افزایش و در ۵۰ درصد دیگر کاهش را در دوره سه ساله قبل از واگذاری نسبت به سال‌های پس از واگذاری داشته است.

نتایج به تفکیک استان نشان دهنده بیشترین رشد میانگین مجموع امتیازات در شرکت‌های واقع در استان‌های بوشهر، قزوین و آذربایجان شرقی و بیشترین کاهش در شرکت‌های واقع در استان‌های آذربایجان غربی، یزد و کرمانشاه در مقایسه سه سال قبل با تمام سال‌های پس از واگذاری است. نتایج به تفکیک روش واگذاری در دوره مذکور نشان می‌دهد از ۲۰ شرکت واگذار شده به روش بورس یا فرابورس تعداد ۷ شرکت و از ۲۲ شرکت واگذار شده به روش مزایده تعداد ۸ شرکت موفق به رشد مجموع میانگین امتیازات خود شدند. تعداد ۲ شرکت از ۴۴ شرکت مورد بررسی به روش مذاکره واگذار شده بودند که هیچ‌کدام رشد امتیاز نداشتند. نوع دیگری از ارائه نتایج به تفکیک اندازه شرکت‌ها است بر این اساس از ۴ شرکت با اندازه کوچک تعداد ۲ شرکت، از ۲۰ شرکت با اندازه متوسط تعداد ۷ شرکت، از ۸ شرکت با اندازه بزرگ تعداد ۴ شرکت و

^۱ . تغییرات صفر ناشی از عدم وجود برخی از معیارها در شرکت‌ها مانند تسهیلات بانکی، صادرات، ثبت برند و هزینه تحقیق و توسعه در بسیاری از سال‌ها بوده است.

از ۱۲ شرکت با اندازه خیلی بزرگ تعداد ۴ شرکت موفق به رشد میانگین مجموع امتیازات خود در مقایسه دوره سه سال قبل از واگذاری با تمام سال‌های پس از واگذاری شدند.

بخش سوم طرح، ارزیابی عملکرد به تفکیک صنعت و تعدیل مدل بر این اساس است بدین منظور ابتدا ۴۴ شرکت مورد بررسی در ۶ صنعت بر مبنای طبقه‌بندی آیسیک دسته‌بندی شدند. سپس وضعیت امتیازات شرکت‌ها به تفکیک دسته‌بندی مذکور انجام گرفت. شناخت اجمالی صنایع با تمرکز بر روند شاخص‌های مهم هر صنعت ارائه شده و بر مبنای این شناخت امتیازات هر صنعت تعدیل شدند بدین معنی که شاخص‌های با درجه اهمیت زیاد در هر صنعت امتیاز بیشتری گرفتند و از امتیاز سایر شاخص‌ها کاسته شد. نتایج این ارزیابی در جداول شماره ۱۰ تا ۱۵ ارائه شده است.

مقایسه تطبیقی برخی از شاخص‌های منتخب در هر شرکت با شاخص‌های صنعت، انتهای بخش سوم است. نمودار برخی از شاخص‌ها بر اساس منابع آماری معتبر ترسیم شده و این نمودار با وضعیت هر شرکت در آن صنعت در دوره مشابه مقایسه و دلایل هماهنگی یا عدم هماهنگی به تفصیل توضیح داده شد.

بر اساس نتایج به‌دست آمده در این بخش، در صنعت برق شاخص‌های مقدار و مبلغ فروش، اشتغال و سرمایه‌گذاری با داده‌های کلان مقایسه شد. در شاخص مقدار فروش هر سه شرکت مورد مقایسه عملکردی بهتر از صنعت داشتند و در شاخص مبلغ فروش تنها یکی از شرکت‌ها بهتر از صنعت عمل نموده است. در شاخص اشتغال این صنعت، میزان رشد هر سه شرکت بهتر از صنعت بوده است و در شاخص سرمایه‌گذاری دو شرکت از ۴ شرکت مورد بررسی رشد بیشتری از صنعت داشتند.

در صنعت فلزات اساسی و در شاخص ارزش افزوده، همه ۷ شرکت مورد مقایسه رشدی کمتر از صنعت خود داشته‌اند. در شاخص اشتغال این صنعت، تنها شرکت ذوب‌آهن اصفهان رشد اشتغال بیشتر از صنعت داشته است و مابقی ۶ شرکت با کاهش اشتغال یا رشد کمتر نسبت به صنعت مواجه بوده‌اند. در مقایسه شاخص صادرات بین ۴ شرکت این صنعت که صادرات داشته‌اند دو شرکت بهتر از صنعت و دو شرکت ضعیف‌تر از آن عمل کرده‌اند.

در صنعت ماشین‌آلات و تجهیزات و در شاخص ارزش افزوده از تعداد ۱۵ شرکت، ۴ شرکت رشدی بیشتر از صنعت خود داشته‌اند و ۱۱ شرکت دیگری رشد منفی یا کمتر از صنعت در شاخص مذکور داشتند. در شاخص اشتغال تعداد ۳ شرکت بهتر از صنعت و تعداد ۱۲ شرکت ضعیف‌تر از صنعت عمل نموده‌اند.

در صنعت حمل و نقل، شاخص ارزش افزوده یک شرکت از ۴ شرکت این صنعت بهتر از صنعت بوده است و ۳ شرکت دیگر عملکرد ضعیف‌تری نسبت به ارزش افزوده صنعت حمل و نقل داشتند. در شاخص بهره‌وری کل، اشتغال و سرمایه‌گذاری نیز یک شرکت بهتر از صنعت و ۳ شرکت بدتر از آن عمل نموده‌اند.

در صنعت خدمات فنی و مهندسی و در شاخص ارزش افزوده تعداد یک شرکت از ۹ شرکت مورد مقایسه رشد بیشتری از صنعت داشته است و ۱۱ شرکت دیگر کاهش در ارزش افزوده یا رشد کمتر نسبت به صنعت داشته‌اند. در شاخص اشتغال ۳ شرکت از ۹ شرکت، رشد بیشتر از صنعت و ۶ شرکت رشد منفی و کمتر از صنعت در این شاخص داشتند.

در صنعت مخابرات، تعداد دو شرکت با صنعت مقایسه شدند. در شاخص ارزش افزوده یکی از شرکت‌ها رشد بیشتری نسبت به صنعت داشته است اما در شاخص‌های بهره‌وری کل، نیروی کار و سرمایه هر دو شرکت عملکرد ضعیف‌تری در مقایسه با صنعت داشته‌اند.

بخش چهارم و انتهایی طرح شامل مطالعه موردی برخی از شرکت‌های واگذار شده با هدف تحلیل عمیق‌تر و انجام مصاحبه با مدیران و صاحب‌نظران آن شرکت‌ها پیرامون خصوصی‌سازی است بدین منظور تعداد ۵ شرکت مورد بررسی و تحلیل قرار گرفت و دلایل موفقیت یا عدم موفقیت هر شرکت بر اساس تحلیل و مصاحبه‌های انجام شده تشریح شد.

بر اساس مصاحبه انجام شده در شرکت صدرا، عملکرد ضعیف مدیران قبلی شرکت با وجود پتانسیل‌های خوب در این شرکت دلیل خرید سهام مدیریتی شرکت توسط قرارگاه خاتم‌الانبیا بود. در گذشته اراده محکم از سمت مدیران شرکت برای انجام به موقع پروژه‌ها وجود نداشته است اما در حال حاضر پیشرفت‌های خوبی را در این زمینه شاهد هستیم ضمن اینکه بخشی از دلیل تأخیرهای بوجود آمده در پروژه‌های قبلی شرکت به دلیل عدم پرداخت مناسب و کافی توسط کارفرما بوده است. در شرکت صدرا دوره وصول مطالبات زیاد بوده است وابسته بودن شرکت از نظر درآمدی به پروژه‌های دولتی و از طرف دیگر شبه دولتی بودن سهامدار عمده صدرا باعث شده است تا در وصول مطالبات جدید لازم به کار گرفته نشود در واقع منطبق اقتصاد بخش خصوصی در صدرا و مجموعه‌های مشابه به نحو کامل پیاده‌سازی نمی‌شود. به اعتقاد مصاحبه شونده‌گان خصوصی‌سازی در صدرا و حتی در دیگر شرکت‌ها در دوره بعد از واگذاری به نحو مناسبی انجام نمی‌شود لازم است مجموعه واگذار شده در دوره پس از واگذاری تا چند سال مورد حمایت قرار بگیرد تا بتواند در مسیر توسعه قرار بگیرد. واگذاری شرکت بدون مطالعات کافی باعث شده است تا بخشی از توان شرکت صرف دعاوی حقوقی مربوط به زمان قبل از واگذاری بشود.

بر اساس مصاحبه انجام شده در شرکت صنایع آذرب، بالا بودن سهام شناور شرکت صنایع آذرب یکی از دلایل اصلی سوء مدیریت فعلی آن می‌باشد بنا به نظر مصاحبه شونده، عرضه سهام شرکت به صورت خرد توسط سازمان خصوصی‌سازی باعث افزایش سهام شناور شرکت و متعاقب آن ورود افراد فاقد صلاحیت لازم و کافی به این مجموعه شده است. به نحوی که برخی از مدیران و اعضای فعلی هیئت مدیره شرکت از دارایی‌های شرکت به نفع خود استفاده کرده و اقدام به دریافت تسهیلات از بانک‌ها و بازار سرمایه کرده‌اند. در این شرکت در حال حاضر مازاد نیروی کار وجود دارد و با توجه به پتانسیل‌ها و ظرفیت‌های شرکت باید استفاده بهینه از نیروی کار شرکت در دستور کار قرار بگیرد. تعدیل نیروی کار و عدم پرداخت به موقع حقوق و مزایای آن‌ها گزینه مناسبی نیست به نظر می‌رسد معوقات کارگری در شرکت آذرب به قصد منصرف کردن خریداران احتمالی بلوک مدیریتی شرکت و توسط برخی از مدیران شرکت صورت گرفته است. در برخی از پروژه‌های شرکت در گذشته ملاحظات سیاسی هم دخیل بوده است و بهتر است دولت نسبت به جبران زیان ناشی از این موارد اهتمام ورزد.

بر اساس مصاحبه انجام شده در شرکت ذوب آهن اصفهان، واگذاری این شرکت به سازمان تأمین اجتماعی با توجه به انتخاب هیئت امنای این سازمان توسط دولت، خصوصی‌سازی به معنای واقعی آن نبوده است. علی‌رغم تلاش مدیران شرکت مبنی بر کاهش هزینه‌های تولید، به دلیل عدم استفاده از یارانه انرژی، امکان ایجاد سود به اندازه شرکت‌های مشابه داخلی را نداریم. مشکلات ناشی از تحریم باعث شده تا صادرات عمدتاً به صورت شمش خام به کشورهای همسایه صورت بگیرد تا در آنجا نورد شده و به مقاصد نهایی صادر شود.

عدم استفاده از تدابیر مناسب در زمان قبل از واگذاری باعث شده است تا شرکت درگیر مشکلات بازنشستگان دوره قبل از واگذاری شود در حالی که بر اساس قانون دولت باید هزینه مربوط به آن‌ها را پرداخت می‌کرد اما فعلاً شرکت ذوب آهن این هزینه را پرداخت و به حساب مطالبات از دولت منظور می‌کند. از نظر نیروی کار، شرکت ذوب آهن به شدت با مازاد مواجه است جذب تعداد زیاد نیروی کار در زمان ریاست جمهوری دوره نهم و دهم با مقاصد سیاسی، باعث افزایش هزینه‌های شرکت و کاهش سود آن شده است. در زمان واگذاری این شرکت بررسی‌های کافی صورت نگرفت در حدی که با خصوصی‌سازی در این شرکت بر مشکلات آن افزوده شد. عدم حمایت در دوره پس از واگذاری، پرونده‌های حقوقی مربوط به دوره قبل از واگذاری، قطع زنجیره تولید فولاد در ذوب آهن با واگذاری مجزای آن و ملاحظات سیاسی از مشکلات خصوصی‌سازی در این شرکت بوده است.

بر اساس مصاحبه انجام شده در شرکت کنتورسازی، شرکت کنتورسازی به بخش خصوصی واقعی واگذار شده است. تحریم‌ها در این شرکت در برخی مقاطع باعث افت تولید شرکت شده است چون کنتورهای تولیدی شرکت تحت لیسانس

اکتاریس فرانسه تولید می‌شود. شرکت در سال‌های ۱۳۸۸ و ۱۳۹۲ به عنوان واحد نمونه صنعتی کشور معرفی شد و درصدد بوده است با سرمایه‌گذاری‌های انجام شده سطح اشتغال خود را حفظ و ارتقا دهد. تعدیل نیروی کار در این شرکت اتفاق نیفتاده است و صرفاً در برخی سال‌ها بخشی از نیروی کار شرکت بازنشسته شده‌اند ضمن اینکه برای طرح‌های توسعه شرکت نیروی کار جدید جذب شده است. در راستای توسعه فعالیت شرکت در دوره پس از خصوصی‌سازی، قرارداد صادرات کنتور به کشور تاجیکستان به تعداد ۱۰۰ هزار دستگاه در سنوات گذشته منعقد شد و در سال ۱۳۹۲ بخشی از این صادرات انجام شد. فروش صندوق‌های فروشگاهی به اتاق اصناف در سال ۱۳۹۴ که باعث رشد زیاد سهام شرکت شده است در حال حاضر لغو شده است. بنابه اظهارات مدیرعامل شرکت، شرکت کنتورسازی آماده تحویل صندوق‌های فروشگاهی به شرکت باران به عنوان نماینده اتاق اصناف بود اما با خودداری اتاق اصناف و عدم وصول چک‌های شرکت مورد اشاره، مشکلات زیادی برای شرکت کنتورسازی ایجاد شد که باعث ضرر و زیان برای سهامداران شرکت شده است. خریدار صندوق‌های فروشگاهی عدم تصویب آیین نامه اجرایی توسط دولت را دلیل عدم وصول چک و تحویل گرفتن صندوق‌ها عنوان می‌کند در حالی که می‌بایست قبل از انعقاد قرارداد این مهم مورد توجه قرار می‌گرفت. مدیرعامل کنتورسازی راه حل برون رفت از مشکل فعلی شرکت کنتورسازی را ارائه قرارداد تأمین صندوق‌های فروشگاهی به این شرکت اعلام کرده است.

بر اساس مصاحبه انجام شده در شرکت مخابرات ایران، شرکت مخابرات در دوره پس از واگذاری در شاخص‌هایی مانند تعداد تلفن ثابت، همراه (منصوبه و فعال)، درآمد دیتا، زمان برگزاری مجمع، فاصله زمانی مجمع تا تقسیم سود و توسعه خطوط فیبر نوری رشد خوبی داشته است. هر چند تغییر الگوی مصرف باعث کاهش درآمدهای بخش تلفن ثابت و مخابرات استانی شده است اما در مجموع درآمدهای شرکت رشد داشته است. شرکت مخابرات در حال حاضر با مازاد نیروی کار مواجه است بدین منظور شرکت طرح تشویقی بازنشستگی را اجرا کرده است تا با پرسیدن سی سال خدمت کارکنان بازنشسته شوند. با پیشرفت تکنولوژی تعداد زیادی از مراکز مخابراتی شرکت به دلیل عدم نیاز در آینده نزدیک جمع‌آوری خواهد شد و بخش زیادی از دارایی‌های ثابت شرکت آزاد می‌شود فروش این دارایی‌ها می‌تواند نقدینگی خوبی را جهت توسعه در اختیار بگذارد. از دلایل اصلی واگذاری شرکت مخابرات به بخش شبه دولتی، عدم وجود بخش خصوصی قدرتمند، تحریم و عدم مشارکت شرکت‌های خارجی و همچنین امنیتی بودن حوزه فعالیت شرکت مخابرات می‌توان نام برد. علی‌رغم گذشت ۸ سال از واگذاری شرکت هنوز مبلغ ۴۴۸ میلیارد تومان از دولت بابت ذخیره مرخصی کارکنان و بیمه مربوط به سنوات قبل از واگذاری طلب داریم که هزینه فرصت این مبلغ بسیار بیشتر از اصل آن بوده است. بهتر بود قبل از واگذاری شرکت نسبت به شفاف سازی این موضوع اقدام به عمل می‌آمد یا حداقل انتظار از سازمان خصوصی‌سازی و وزارت امور اقتصاد و دارایی این است که در پرونده‌هایی که مربوط به دوره قبل از خصوصی‌سازی است از شرکت حمایت لازم را به عمل آورد.

با جمع‌بندی کلی این بخش، عدم شفافیت مناسب و کافی قبل از عرضه سهام و ایجاد مشکلات بعد از واگذاری برای سهامداران جدید شرکت، عدم حمایت و نظارت کافی در دوره پس از واگذاری، واگذاری شرکت‌ها به نهادهای شبه دولتی، وجود دولت به عنوان یکی از ذینفعان مهم در شرکت‌ها و عدم وصول به موقع مطالبات شرکت‌ها از این محل، وجود دارایی‌های ثابت زیاد در شرکت‌ها و عدم بازده مناسب دارایی‌ها، نقش مهم نیروی انسانی و مدیران در عملکرد شرکت‌ها، وجود ملاحظات غیراقتصادی در اخذ پروژه‌ها، نبود اهلیت مالی و مدیریتی مناسب در برخی از واگذاری‌ها، عدم وجود بخش خصوصی توانمند در کشور، عرضه سهام به صورت خرد در برخی مواقع و نبود بازاریابی مناسب از جمله مشکلاتی بودند که بر اساس تحلیل شرکت‌ها و مصاحبه با صاحب‌نظران به آن‌ها می‌توان اشاره کرد. با در نظر گرفتن موارد فوق پیشنهادات لازم در بخش انتهایی گزارش ارائه شده است.